ارضیاتِ غالبؔ

سہیل کاکوروی

ग़ालिब: एक उत्तरकथा

सुहैल काकोरवी

Remnants of Ghalib

Suhail Kakorvi

PDF By : Meer Zaheer Abass Rustmani

Cell NO : +92 307 2128068 - +92 308 3502081

ارضیاتِ غالبؔ

سہیلؔ کاکوروی

ग़ालिब:एक उत्तरकथा

सुहैल काकोरवी

Remnants of Ghalib

Suhail Kakorvi

غزلیاتِ فہرست

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

نقش فریادی ہے کس کی شوخیٔ تحریر کا
کاغذی ہے پیرہن ہر پیکرِ تصویر کا
नक्‌श फरयादी है किसकी शोखिये तहरीर का
कागजी है पैरहन हर पैकरे तस्वीर का

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

توڑنا ہے زور سب تخریب کی شمشیر کا
ہم ارادہ کر چکے ہیں اب نئی تعمیر کا
तोडना है जोर सब तखरीब की शमशीर का
हम इरादा कर चुके हैं अब नई तामीर का
To smash the vitality of destructiveness I determine,
And firm to build and create something fresh

ہے یہ مقصد خون سے لکھی ہوئی تحریر کا
اے دوائے دردِ دل یہ حشر ہے تاثیر کا
है ये मकसद खून से लिक्खी हुई तहरीर का
अये दवाए दर्दे दिल ये हश्र है तासीर का
One can apprehend after seeing something written by blood,
That available medicines of aching heart are but powerless

سوچتا ہوں زخمِ دل کے حال اس کی ٹیس پر
"نقش فریادی ہے کس کی شوخیٔ تحریر کا

सोचता हूँ जख्मे दिल के हाल उसकी टीस पर
"नक्श फरयादी है किसकी शोखिये तहरीर का "

I contemplate over the poor plight of heart and its pain
That protesting carving is whose vivacious document

قید ہونے کے لئے تیار ہے سارا جہاں
یہ کرشمہ ہے تمہاری زلف کی زنجیر کا

कैद होने के लिए तैयार है सारा जहाँ
ये करिश्मा है तुम्हारी जुल्फ की जंजीर का

The universe is ready to be happily captive ,
This one might say is the charisma of the chain of thy locks

گر یہی سوچے تو کوئی جرم کر سکتا نہیں
ہے بہت ہی سخت وہ لمحہ جو ہے تعذیر کا

गर यही सोचे तो कोई जुर्म कर सकता नहीं
है बहोत ही सख्त वो लम्हा जो है ताजीर का

One will certainly abstain himself from crime if thinks
That hard would be the moment of punishment

پاک اس کی زندگی ہو جائے بیڑا پار ہو
جو کوئی مفہوم سمجھے آیتِ تطہیر کا

पाक उसकी जिन्दगी हो जाये बेडा पार हो
जो कोई मफहूम समझे आयते ततहीर का

His life will be clean and his boat of life will crossriver of trial safely

The one who could understand the meaning of Quranic verse praising sinless fully

جس نے یکتائی پہ نازاں ہو کے جو تھا کہہ دیا
لطف یہ ہے اس پہ فتویٰ لگ گیا تکفیر کا

जिसने यकताई पे नाजां होके जो था कह दिया
लुत्फ ये है उसपे फतवा लग गया तकफीर का

One being proud of attainment of oneness with God said what reality revealed

Imposed upon him judicial verdict of Islam declaring him infidel

بس سمجھتے ہیں وہی جو ہوش تجھ پر کھو چکے
دشمنِ عقل و خرد مطلب تیری تقریر کا

बस समझते हैं वही जो होश तुझपर खो चुके
दुश्मने अक्लो खिरद मतलब तेरी तकरीर का

Only they follow who sacrifised their senses on thee,
The hidden meaning of what thou spoke

اس کو منزل مل سکے گی یا نہیں مل پائے گی
یہ بتا دیگا یقیناً حوصلہ رہگیر کا

उसको मंजिल मल सकेगी या नहीं मिल पायेगी
ये बता देगा यकीनन हौसला रेहगीर का

Whether he will reach the destination or not
The determination of wayfarer would predict his fate

بات سب آرائش پیکر سے ظاہر تھی مگر
آگیا تھا وہ بہانہ ساتھ تھا تاخیر کا

बात सब आराइशए पैकर से जाहिर थी मगर
आ गया था वो बहाना साथ था ताखीर का

Things were clear as the whole lovely being looked embellished---
Came my love but along with other excuses for delay

اس نے دیکھا اس سے ترک دوستی کرتا ہوں میں
منتظر ہے اب وہ اپنے خواب کی تعبیر کا

उसने देखा उससे तर्क दोस्ती करता हूँ मैं
मुन्तजिर है अब वो अपने ख्वाब की ताबीर का

Dreamt my love that I am towards breaking love ties
And Lo! wait anxiously the interpretation of that vision

مسکراہٹ میں سمٹ آیا ہے سارا بانکپن
یوں تو ہر پہلو حسیں ہے یار کی تصویر کا

मुस्कराहट में सिमट आया है सारा बांकपन
यूँ तो हर पहलु हसीं है यार की तस्वीर का

The whole vanity of beauty is transparent in smile
Otherwise every facet of her picture is elegant

مرحبا روشن ہوئی ہے اس سے ساری کائنات
سارا جلوہ ہے نگاہِ حسن کی تنویر کا

मरहबा रोशन हुई है उससे सारी कायनात
सारा जलवा है निगाहें हुस्न की तनवीर का

Hail! the whole universe is brightened by that,
Glory to only the effulgence of eyes ever glittering

جوش مئے سے مضطرب ہونے لگی ساری فضا
خود پہ بھی قابو نہیں ہے میکدے کے پیر کا

जोशे मये से मुज्तरिब होने लगी सारी फजा
खुद पे भी काबू नहीं है मैकदे के पीर का

With effect of the ardour of wine matters are in commotion
Even the owner of wine shop lost control over his self

در گزر شانِ خدا ہے جانتے ہیں ہم مگر
ہاں شعورِ بندگی ادراک ہے تقصیر کا

दरगुजर शाने खुदा है जानते हैं हम मगर
हाँ शऊरे बंदगी इदराक है तकसीर का

Forgiveness is the attribute of Almighty we know the fact
But if we have sense for wrong testifies our true bondmanship to our Creator

جو سخنور ہیں سخن کے حسن پر دیتے ہیں جاں
معترف تھا دوستو غالبؔ تو خود ہی میر کا

जो सुखनवर हैं सुखन के हुस्न पर देते हैं जां
मोतरीफ था दोस्तो गालिब तो खुद ही मीर का

Those who are in real context creative, sacrifice life on the beauty of words
And so Ghalib himself always remained admirer of his senior poet Meer

عشق میں حد سے گزر کر اب بہت افسوس ہے
اک تماشا بن گیا ہے عزت و توقیر کا

इश्क में हद से गुजर कर अब बहोत अफसोस है
इक तमाशा बन गया है इज्जतो तौकीर का

Alas! On crossing limits in love now, I repent ,
The honor and good name became a mere road show

آپ کا دامن چھڑانا بے رُخی بیگانگی
کچھ اثر ہم پر نہ ہو پایا کسی تدبیر کا

आपका दामन छुड़ाना बेरुखी बेगानगी
कुछ असर हम पर न हो पाया किसी तदबीर का

Thou show the ignoring attitudes ,efforts to let loose ties ,strangeness,
But I took nothing on me and thy plans ruined

ہے ہمارے پاس اس کے عشق الفت کے گوہر
کوئی بٹوارا نہ کر پائے گا اس جاگیر کا

है हमारे पास उस के इश्क़ उलफ़त के गौहर
कोई बटवारा न कर पायेगा इस जागीर का

In the heart of love there are pearls of the tears of beloved
The treasure for sure belongs to me and no one can claim partition of it

سرخ رو ہونے چلا تھا ہو نہ پایا تھا کبھی
میرے آگے منھ اتر جاتا ہے اس کے تیر کا

सुर्खरू होने चला था हो न पाया था कभी
मेरे आगे मुंह उतर जाता है उसके तीर का

It was released with certainty of success but that never happened
The face of the arrow of beloved looses color always against me

اسکو لے جاکر وہاں پچھتا رہے ہیں ہم سہیل
وہ دوانہ ہو رہا ہے وادیٔ کشمیر کا

उसको लेजाकर वहां पछता रहे हैं हम सुहैल
वो दिवाना हो रहा है वादिये कश्मीर का

I repent to take along beloved there----
Loss utter loss that valley of Kashmeer made her mad by its beauty

तखरीबःबर्बादी, तामीरःनिर्माण, मकसदःतात्पर्य, तहरीरःलेखन, हश्रःहाल, तासीरःप्रभाव, तजीरःसज़ा, आयते तत्हीरःकुरान की एक आयतजिसमेंपवित्रता का वर्णन है, तनवीरःज्योति, मुज़्तरिब होने लगीःव्याकुल होनेलगी, फज़ाःवातावरण, मैकदे का पीरःमधुशा का मालिक, दरगुजरःछमाकरना, शऊरे बंदगी इदराक है तकसीर काःगलती काअहसास ईश्वर की सच्ची दासता काप्रमाण सुखनवरःकवि, सुखनःकाव्य रचना, मोतरीफः=स्वीकारना, इज्ज़तो तौकीरःसम्मान, बेरुखी बेगानगीःध्यान न देना, तदबीरःउपाय, उल्फत के गोहरःप्रेम के मोती, सुर्खरूःसफल

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

ہیں اور بھی دنیا میں سخنور بہت اچھے
کہتے ہیں کہ غالب کا ہے انداز بیاں اور

हैं और भी दुनिया में सुखनवर बहोत अच्छे
कहते हैं कि गालिब का है अंदाजे बयां और

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

وہ مجھ کو جہاں لے کے گیا وہ تھا جہاں اور
اس کا تھا نئے رنگ میں جلوہ تھا وہاں اور

वो मुझको जहाँ ले के गया वो था जहाँ और
उसका था नए रंग में जलवा था वहां और

The beloved took me to a place a world strange
Found her I in new gorgeousness amazing change

بس ساخت سے ظاہر ہے رفاقت کا اشارہ
یوں اس کا مکاں اور ہے اور میرا مکاں اور

बस साख्त से जाहिर है रिफाकत का इशारा
यूँ उसका मकाँ और है और मेरा मकाँ और

The structure has indication of our intense intimacy
The different was her house and that of mine apparently

جھنجھٹ میں پڑے رہتے ہیں بس چاہنے والے
ہے سوچ الگ اس کی تو ہے اس کی زباں اور
झंझट में पड़े रहते हैं बस चाहने वाले
है सोच अलग उसकी तो है उसकी जबाँ और
They are embarrassed those who are in love with her
Because her thinking is different and expression dissimilar

کہتا ہے زمانہ جسے دیوانگیٔ عشق
اس کیفیت دل پہ تو اس کا ہے بیاں اور
कहता है जमाना जिसे दीवानगिये इश्क
इस कैफियते दिल पे तो उसका है बयाँ और
That which is considered as midsummer madness generally
But for that very state of emotion with different context thinks she

وہ آئے تو ہم ساتھ میں موجوں کے نکل جائیں
اس وقت تو دریائے تمنا ہے رواں اور
वो आये तो हम साथ में मौजों के निकल जाएँ
इस वक़्त तो दरियाए तमन्ना है रवां और
Hope she may join and we may move ahead together
As at the moment is flowing favorably desire's river

چلتے ہوئے دیکھا نگہ ناز سے اب تیر
رنگیں ہوئی جاتی ہے فضائے رگِ جاں اور

चलते हुए देखा निगहे नाज से अब तीर
रंगीं हुई जाती है फजाए रगे जां और

Saw I the lovely eyes released the arrow to me
Began to become more colorful my life artery

جذبات چھپانے میں پسینے ترے چھوٹے
اس سے تو ہوا جاتا ہے غم تیرا عیاں اور

जज़बात छिपाने में पसीने तेरे छूटे
इससे तो हुआ जाता है गम तेरा अयाँ और

Thou perspired to hide the emotional reality
And such effort manifests thy natural agony

الجھن یہ ملاقات میں کیوں کر ہے بتائیں
لگتا ہے کہ جانا ہے تو جانا ہے کہاں اور

उलझन ये मुलाकात में क्योंकर है बताएं
लगता है कि जाना है तो जाना है कहाँ और

Looking restless thou art during meeting
Where else tell thou seemingly intend going

باقی ہیں ابھی سوئیاں آنکھوں کی دمِ وصل
درکار ہمیں اب بھی ہے کچھ عزمِ جواں اور

बाकी हैं अभी सूइयाँ आँखों की दमे वस्ल
दरकार हमें अब भी है कुछ अज्मे जवाँ और

Very little was left for accomplishment in togetherness
Need at this juncture I the little more spirit of youthfulness

ہلچل میں سہیل اس کو مزہ آتا ہے اتنا
عشاق سے کہتا ہے کہ ہو آہ و فغاں اور

हलचल में सुहैल उसको मजा आता है इतना
उश्शाक से कहता है कि हो आहो फुगाँ और

She gets pleasure in bustling and around stir
Urges she the lovers hue and cry here must incur

साख्तःआकार, रिफाकतःघनिष्टता, बयांःकथन, रवाँःबहना निगहे नाजःसुन्दरआँखे, रगे जांःजीवन धमनी, दमे वस्ल ःमिलन की घडी, दरकारःआवश्यक, अज़मेजवांःद्रढ़ निश्चय, अयाँःस्पष्ट, उश्शाकःबहोत से प्रेमी, आहो फुगाँ ःविरहमें रोना चिल्लाना

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

جب تک دہانِ زخم نہ پیدا کرے کوئی
مشکل کہ تم سے طرزِ سخن وا کرے کوئی

जब तक दहाने जख्म न पैदा करे कोई
मुश्किल कि तुम से तर्जे सुखं वा करे कोई

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

مجھ کو سجا کے خود کو سنوارا کرے کوئی
میرے جہانِ دل سے نہ جایا کرے کوئی

मुझको सजा के खुद को संवारा करे कोई
मेरे जहाने दिल से न जाया करे कोई

O!My love must adorn me and too thee
Leave not my heart make it never lonely

لہرا کہ چاک حسن کا پردہ کرے کوئی
اک بار ایسا حشر تو برپا کرے کوئی

लहरा के चाक हुस्न का पर्दा करे कोई
इक बार ऐसा हश्र तो बरपा करे कोई

Tear the curtain that is hiding thy beauty
Raise one day such kind of doom lovely

جلوؤں سے اپنے پھول کھلایا کرے کوئی
آنکھوں سے دل تلک یہ تماشا کرے کوئی

जलवों से अपने फूल खिलाया करे कोई
आँखों से दिल तलक ये तमाशा करे कोई

Flower must from thy grace bloom
Such amusement over eye and heart loom

شوخی کا رنگ نکھرے گا آئینہ دیکھ کر
اپنی نگاہِ ناز سے کھیلا کرے کوئی

शोखी का रंग निखरेगा आइना देख कर
अपनी निगाहें नाज से खेला करे कोई

Playfulness would progress see mirror
Keep on playing with thy sight sweeter

وہ خود پرست اپنی بہاروں میں مست ہے
اس کی بلا سے ہجر میں تڑپا کرے کوئی

वो खुद परास्त अपनी बहारों में मस्त है
उसकी बला से हिज्र में तड़पा करे कोई

Lost in her flowering the conceited one
Cares not lovers agony in separation

انداز دل شکن ہے یہ پرسش کا اے سہیل
اس طرح حال دل کا نہ پوچھا کرے کوئی

अंदाज दिलशिकन है ये पुर्सिश का ए सुहैल
इस तरह हाल दिल का न पुछा करे कोई

Heart breaking is the style of asking welfare
So that way must not trouble a heart sufferer

खुदपरस्त:अपनी आराधना करने वाला,
हिज्र:जुदाई, पुर्सिश:हाल पूछना

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

بازیچۂ اطفال ہے دنیا میرے آگے
ہوتا ہے شب و روز تماشا میرے آگے

बाज़ीचए अत्फाल है दुनिया मेरे आगे
होता है शबो रोज तमाशा मेरे आगे

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

مجبور ہے وہ ناز سراپا میرے آگے
کرتا ہی نہیں کوئی بہانہ میرے آگے

मजबूर है वो नाज सरापा मेरे आगे
करता ही नहीं कोई बहाना मेरे आगे

Helpless I found that coquetry personified before me
And resign to me without any excuse whatever,she

وحشت میرے دیکھی تو وہ حیرت میں پڑا ہے
مجنوں کو نہ شورش ہے نہ سودا میرے آگے

वहशत मेरी देखी तो वो हैरत में पड़ा है
मजनूं को न शोरिश है न सौदा मेरे आगे

Seeing my trepidation He is so much in trance--
The famous crazy lover his uproar in love perchance

میں اس سے ہوں وابستہ میرا پوچھنا کیا ہے
رعنائی عالم ہے تماشہ میرے آگے

मैं उससे हूँ वाबस्ता मेरा पूछना क्या है
रानाइये आलम है तमाशा मेरे आगे

I am affiliated with Exclusive One I turn out different
For me charm of the world is mere show,I am brilliant

معلوم نہ تھا اتنی وہ وسعت مجھے دیگا
رکھے گا وہ الفت کی تمنا میرے آگے

मालूम न था इतनी वो वुसअत मुझे देगा
रखोगा वो उल्फत की तमन्ना मेरे आगे

I never knew that beloved would stretch my self so much
And would put before me longings of heart in style such

میری نگہہ شوق کو معراج ہوئی ہے
آئینہ بنا حسن کا جلوہ میرے آگے

मेरी निगाहे शौक को मेराज हुई है
आईना बना हुस्न का जलवा मेरे आगे

My eyes laden with emotions of love reached to such ascension
Turned into mirror the luster of perfect grace beyond mention

یہ اس کو عجب حال میں لے آئی محبت
روتا ہے وہ تقدیر کا رونا میرے آگے

ये उसको अजब हाल में ले आयी मोहब्बत
रोता है वो तकदीर का रोना मेरे आगे

The circumstances brought her in love in such condition
She complains about the fortune in commotion

حیران ہوا چھوٹ گئے اس کے پسینے
شرمندہ ہے وہ رشکِ مسیحا میرے آگے

हैरान हुआ छूट गए उसके पसीने
शर्मिंदा है वो रश्के मसीहा मेरे आगे

Perspired he and looked worriedly astonished not to find my cure
Ashamed before me who was famous as pride of Massiah for sure

اظہار ہوں میں نورِ رخِ حسنِ ازل کا
سورج کو بھی آتا ہے پسینہ میرے آگے

इजहार हूँ मैं नूरे रूखो हुस्ने अजल का
सूरज को भी आता है पसीना मेरे आगे

I am the exposure of the Beauty of the countenance of Eternity
That in the sense of inferiority even sun sweats losing entity

کیوں اس نے سہیلؔ اپنی اداؤں کو بھلایا
پہلے سا تو اب کچھ نہیں ہوتا میرے آگے

क्यों उसने सुहैल अपनी अदाओं को भुलाया
पहले सा तो अब कुछ नहीं होता मेरे आगे

Why the sweetheart changed her gestures of love altogether?
Nothing happens which instantly occurred in fondness forever

नाज सरापा:सर से पाओं तक सूंदर, वहशत:पागलपन,
शोरिश:सवभाव में कोलाहल, सौदा:प्रेम में दीवानापन,
वाबस्ता:जुड़ा होना, निगाहे शौक:प्रेममयी निगाह, मेराज:पूर्णता,
रश्के मसीहा:रोगों के निवारण में निपुर्ण, इज़हार:स्पष्टता,
नूरे रूखे हुस्ने अज़ल का:आदि का सौन्दर्य

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

دلِ ناداں تجھے ہوا کیا ہے
آخر اس درد کی دوا کیا ہے

दिल नादाँ तुझे हुवा क्या है
आखिर इस दर्द की दवा क्या है

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

اس نے خط میں بھلا لکھا کیا ہے
نامہ بر یہ مٹا مٹا کیا ہے

उसने खत में भला लिखा क्या है
नामाबर ये मिटा मिटा क्या है

Not known what beloved wrote in letter
How faded some portion herein Oh! Messenger?

دل کا یہ حال ہو گیا کیا ہے
مل کے بے درد سے ملا کیا ہے

दिल का ये हाल हो गया क्या है
मिल के बेदर्द से मिला क्या है

What has become the state of my heart?
Meeting with ruthless for me nothing brought?

درد کو نیند آئی جاتی ہے
کیا ہوا کوئی جانتا کیا ہے

दर्द को नींद आई जाती है
क्या हुआ कोई जानता क्या है

The pain becomes drowsy suddenly
Reason is still to be known any

ایک ہی بات سو فسانے ہیں
کیوں یہ بدلی ہوئی فضا کیا ہے

एक ही बात सौ फसाने हैं
क्यों ये बदली हुई फिजा क्या है

Only matter hovers in running tales
Why and how such change prevails over?

وہ ہے تہہ دار کچھ نہیں کھلتا
پینے والا ہے، پارسا کیا ہے

वो है तहदार कुछ नहीं खुलता
पीने वाला है, पारसा क्या है

It is clear my ideal is surely manifold
Whether abstemious or drunkard bold?

کیوں ہے چہرے پہ ایسا سناٹا
راز دل میں تیرے چھپا کیا ہے

क्यों है चेहरे पे ऐसा सन्नाटा
राज दिल में तेरे छिपा क्या है

Why such stillness covers thy face
Secret of thy within,hard to trace

میرے پہلو میں پھول کھلتے ہیں
معجزہ یہ میرے خدا کیا ہے

मेरे पहलू में फूल खिलते हैं
मोजजा ये मेरे खुदा क्या है

I see flowers in my arms suddenly bloom
O! Lord miracle things seem assume

غم کی لذت کا کچھ جواب نہیں
ہنسنے والا یہ کہہ گیا کیا ہے

गम की लज्जत का कुछ जवाब नहीं
हँसने वाला ये कह गया क्या है

"Grief has its taste its own deliciousness"
Why said departing lovely capricious?

کوئی آرائشِ جمال نہیں
آپ کو آج یہ ہوا کیا ہے

कोई आराइशे जमाल नहीं
आपको आज ये हुवा क्या है

No decoration of self and dressing whatsoever
Oh! What happened to thee which occurred never?

اپنا دل اپنے پاس ڈھونڈھ ذرا
میرے پہلو میں دیکھتا کیا ہے

अपना दिल अपने पास ढूंढ जरा
मेरे पहलू में देखता क्या है

Search thy lost heart only there in thee
Why cast such suspicious glances on me?

میرے آئینۂ تصور میں
جگمگایا یہ چاند سا کیا ہے

मेरे आइनए तसव्वुर में
जगमगाता ये चाँद सा क्या है

smartly glitters in the mirror of my thought
What moon like appears which eyes caught?

عشق کی آگ امتحانِ وفا
اے سہیل اس میں سوچنا کیا ہے

इश्क की आग इम्तहाने वफा
ऐ सुहेल इसमें सोचना क्या है

The fire of love is but the test of loyalty
Oh! Lover face that with heart free

नामाबर:पत्रवाहक, तहदार:परतों वाला, आराइशे जमाल: सौंदर्य को सजाना, मोजज़ा : चमत्कार

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

ظلمتِ کدے میں میرے شبِ غم کا جوش ہے
اک شمع ہے دلیلِ سحر سو خاموش ہے

जुल्मतकदे में मेरे शबे गम का जोश है,
एक शम्मा है दलीले सहर सो खामोश है।

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

امواجِ بادہ میں وہ صدائے خروش ہے
جس سے کہ میکدے کا پراگندہ ہوش ہے

अमवाजे बादा में वो सदाए खारोश है,
जिससे कि मैकदे का परागन्दा होश है।

From the waves of wine loud cry comes out
Creates dispersion in the senses of bar , that shout

قاتل کا اس قدر ہے اثر ذہنِ عدل پر
منصف کہ جس کو بولنا تھا وہ خاموش ہے

कातिल का इस कदर है असर जेहने अदल पर,
मुंसिफ कि जिसको बोलना था वो खामोश है।

Upon the mind of justice the killer has so much influence
That he who ought to speak keeps silent the Judge hence

ماتھے پہ کربلا کے یہ لکھا ہے نور سے
وہ کامیابِ عشق ہے جو سرفروش ہے

माथे पे कर्बला के ये लिक्खा है नूर से
वो कामयाब ए इश्क है जो सरफरोश है।

Written upon the forehead of Karbala by radiance
That he who is ready to sacrifice life in love gets success

کانٹے کہاں سے کیسے چبھاتا ہے کیا کہیں
جس کو زمانہ کہتا ہے وہ گل فروش ہے

कांटे कहाँ से कैसे चुभाता है क्या कहें,
जिसको जमाना कहता है वो गुल्फरोश है।

Pricks the thorns how and from where
He who is known as flowers seller

صد شکر دونوں پا گئے ہیں منزلِ مراد
مجھ کو نہ ہوش ہے نہ تو ساقی کا ہوش ہے

सदशुक्र दोनों पा गए हैं मंजिल ए मुराद,
मुझको न होश है न तो साकी को होश है।

Thanks God both have reached to the destination ultimately
As I and the wine giver have lost conscious simultaneously

اس پر اٹھے گا بارِ گراں عشق کا سہیلؔ
آلام سے شکستہ جو یہ میرا دوش ہے

इसपर उठेगा बारेगरां इश्क का 'सुहैल',
आलाम से शिकस्ता जो ये मेरा दोश है।

Can this bear the burden of love heavy-
My shoulder due to griefs shattered completely

अमवाजे बादाःशराब की मौजें, सदाए खरोशःतेज़ आवाज, सरफरोशःजान देने को तैयार, गुल्फरोशःफूल बेचने वाला, बारेगरांःबोझ, आलाम से शिकस्ता जो ये मेरा दोशहैःप्रतिकूल परस्थितियों से टूटे काँधे

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

شبنم بہ گل و لالہ نہ خالی ز ادا ہے
داغِ دلِ بے درد نظر گاہِ حیا ہے

शबनम ब गुलो लाला न खाली जे अदा है
दाग़ दिले बेदर्द नज़र गाहे हया है

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

تقدیر بدل دے گا میری اس نے کہا ہے
اُس شخص کو وشواس کا وردان ملا ہے

तकदीर बदल देगा मेरी उसने कहा है
उस शख्स को विश्वास का वरदान मिला है

Would change my fate said He-------
He who is blessed with boon of ultimate certainty

آیا جو وہ نزدیک تو کچھ اور کھلا ہے
سنتے تھے کہ سختی سے وہ پابندِ حیا ہے

आया जो वो नजदीक तो कुछ और खुला है,
सुनते थे की सख्ती से वो पबंदे हया है

When came closer gradually became clear,
Denial of famous idea that my sweetheart strictly observes modesty

پھولوں کو نہ اب چھوڑ کے جائیں گی ہوائیں
پھولوں کا ہواؤں سے یہ اقرار ہوا ہے

फूलों को न अब छोड़ के जाएँगी हवाएं,
फूलों का हवाओं से ये इकरार हुआ है.

The breezes will not leave the amorous company of flowers
This has been sworn in the pact between the two

وہ اس پہ پریشان نظر آتے ہیں یارو
مجھ کو ہے مسرت کہ میرا حال برا ہے

वो इस पे परेशान नजर आये है यारों,
मुझको है मसर्रत कि मेरा हाल बुरा है.

The souls delight looked concerned over the present state of mine all above
And upon that I have excessive joy careless of my bad condition in love

تو خود بھی جو چاہے تو میں جانے ہی نہ دونگا
یہ حوصلہ مجھ کو تیری آنکھوں نے دیا ہے

तू खुद भी जो चाहे तो मैं जाने ही न दूंगा
ये हौसला मुझको तेरी आँखों ने दिया है.

O! love thou wouldn't get way to depart I say,
And say being confident of the spirit I attained from thy eyes hay

یہ اس نے محبت کی عجب ریت نکالی
وہ مجھ سے بچھڑ کر بھی میرے ساتھ رہا ہے
ये उस ने मोहब्बत की अजब रीत निकाली,
वो मुझ से बिछड़ कर भी मेरे साथ रहा है.
A very novel love custom my love established,
That infused in me the feeling of her presence in even absence

مطلب تو بہت صاف ہے اس بات کا اس کی
وعدہ نہ کیا پھر بھی ارادہ تو کیا ہے
मतलब तो बहुत साफ है इस बात का उसकी,
वादा न किया फिर भी इरादा तो किया है.
The meaning of all what she said is free from any confusion
Well not promised she to come but designed for that with determination

امکانِ بقا جس سے ہوئے جاتے ہیں روشن
شعلوں سے بجھی اس کی وہ مستانہ ادا ہے
इम्काने बका जिससे हुए जाते हैं रौशन,
शोलों से बुझी उसकी वो मस्ताना अदा है
The possibilities of immortality are being illumined,
By her fire stained gestures and styles

تفصیل ہے پیچیدہ سہیلؔ اس کی کہوں کیا
شوخی سے وہ کہتا ہے وفا تیری دغا ہے

तफ़सील है पेचीदा 'सुहैल' उसकी कहूँ क्या,
शोखी से वो कहता है वफा तेरी दगा है.

The details would become more complicated and not to be said
With fun and frolic loved one said to me"thy tricks assume disguise of loyalty"

हया:लज्जा, इम्काने बक़ाः अविनाशी होने की संमभावना
तफसील विस्तार:पेचीदा कठिन

ارضیات غالب

زمین غالب (ज़मीने ग़ालिब)

عشق چکیدہ رنگِ پریدہ
ہر حال میں ہوں از خود رمیدہ

अश्के चकीदाह रंगे परीदाह,
हर हाल में हूँ मैं अज़ खुद रमीदाह,

میری غزل (मेरी ग़ज़ल)

بے شک ہے میرا رنگ پریدہ
دل ہو رہا ہے آہو رمیدہ

बेशक है मेरा रंगे परीदा
दिल हो रहा है आहू रमीदा

No doubt color is fade of my face
And heart runs like deer in race

تقلید میں بھی کرتا ہوں اس کی
ہے یار مجھ سے کشیدہ کشیدہ

तकलीद में भी करता हूँ उसकी,
है यार मुझसे कशीदा कशीदा

I too follow her accordingly
As beloved is aloof from me

گر ہو وہ نزدیک جاں ہو معطر
روئے شگفتہ غنچہ دمیدہ
गर हो वो नजदीक जां हो मोअत्तर
रुए शिगुफता गुनचा दमीदा
May come near and incense the soul
That face fresh like bud blooms whole

ساقی بہاراں اور جام و بادہ
اس حال میں ہے توبہ بریدہ
साकी बहारां और जामो बादा
इस हाल में है तौबा बुरीदा
Wine giver,spring,cup and too liquor
Repentance in such state is torn here

ہیں عشق کے سب وار سارے ہی تیکھے
جن سے ہے سارا عالم بریدہ
हैं इश्क के वार सारे ही तीखे
जिनसे है सारा आलम बुरीदा
Love attacks always sharply
World due to that torn totally

اس آفتِ جاں کے ہیں اشارے
جس سے ہے ہستی اپنی تپیدہ

उस आफते जाँ के हैं इशारे
जिससे है हस्ती अपनी तपीदा

These are signals of lovely foe of my life
Because of which with spots of wound I strife

اس کی نگاہوں سے مل گئے ہیں
زخموں کے ہم کو گلہائے چیدہ

उसकी निगाहों से मिल गए हैं
जखमों के हमको गुलहाय चीदा

I got from her eyes pricking and piercing
Selected flowers of wound that are stinging

ظلموں کے اس کی پہچان ہوں میں
وحشت میں جیب و گریباں دریدہ

जुल्मों के उसकी पहचान हूँ मैं
वहशत में जेबो गरीबां दरीदा

I am identification of her natural cruelty
So my attire is broken in a condition of savagery

میں ہوں سہیلؔ اس کے مہر و وفا سے
خوشحال مسرور الفت رسیدہ

मैं हूँ 'सुहैल' उसके महरो वफा से
खुशहाल मसरूर उल्फत रसीदा

Blessed by her grace and by her loyalty
I enjoy I rejoice and I am ever highly happy

परीदा:उड़ा हुआ, रमीदा:भागता हुआ, कशीदा:खिंचा हुआ, दमीदा:खिला हुआ, बुरीदा:फटा हुआ, दरीदा:चाक, चीदा:चुना हुआ, तपीदा:तपा हुआ, दुखता हुआ, रसीदा:पाया हुआ

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

دائم پڑا ہوا ترے در پر نہیں ہوں میں
خاک ایسی زندگی پہ کہ پتھر نہیں ہوں میں
दाइम पड़ा हुआ तिरे दर पर नहीं हूँ मैं
खाक ऐसी जिंदगी पे कि पत्थर नहीं हूँ मैं

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

یہ اور بات ہے کہ تونگر نہیں ہوں میں
لیکن خدا کا شکر گداگر نہیں ہوں میں
ये और बात है कि तवंगर नहीं हूँ मैं
लेकिन खुदा का शुक्र गदागर नहीं हूँ मैं
Although not rich yet I am satisfied
At least beggary I ever denied

کرنے کو پار میں نے سمندر بھی کر لیے
دریائے حسن کا تو شناور نہیں ہوں میں
करने को पार मैंने समंदर भी कर लिए
दरयाए हुस्न का तो शिनावर नहीं हूँ मैं
Though I have crossed the oceans very easily,
But I am not a swimmer in the sea of beauty.

صحبت نے میری تم کو بہاراں بنا دیا
اب تم مجھے بتاؤ گلِ تر نہیں ہوں میں
सोहबत ने मेरी तुमको बहारां बना दिया
अब तुम मुझे बताओ गुले तर नहीं हूँ मैं
Made thee colorful as spring my company
Not a fresh flower am I tell me

اخفا وہ کر رہا ہے مقامِ عظیم کا
جو سب سے کہہ رہا ہے قلندر نہیں ہوں میں
इखाफा वो कर रहा है मुकामे अजीम का
जो सब से कह रहा है कलन्दर नहीं हूँ मैं
He is concealing his greatness and level higher
He who is telling to everyone he is not Qalander

دیکھا کہ دامِ عشق میں وہ پھنس کے رہ گیا
کیا اس فریب کار کا ہم سر نہیں ہوں میں
देखा कि दामे इश्क में वो फँस के रह गया
क्या उस फरेबकार का हमसर नहीं हूँ मैं
Trapped in the net of love, beloved, who was ever free
Am I not like her a cheat all is simply spree

وہ مجھ سے کہہ رہا ہے جدائی کو جھیل لو
اس کی طرح سے رنج کا خوگر نہیں ہوں میں

वो मुझसे कह रहा है जुदाई को झेल लो
उसकी तरह से रंज का खूगर नहीं हूँ मैं

Advises me to bear in separation the agony
Like her I do not have patience its my tragedy

قطرہ ہوں مجھ میں کوئی نہ طوفاں نہ ہے بھنور
ہوں اس پہ مطمئن کہ سمندر نہیں ہوں میں

कतरा हूँ मुझमें कोई न तूफाँ न है भंवर
हूँ इस्पे मुत्मइन कि समंदर नहीं हूँ मैं

I am a drop so no storm or whirlpool are in me,
And satisfied I am not the vast sea

پہچان ہوں میں اس کی صفاتِ بلیغ کی
یوں اس کی ذاتِ پاک سے باہر نہیں ہوں میں

पहचान हूँ मैं उसकी सिफाते बलीग की
यूँ उसकी जाते पाक से बाहर नहीं हूँ मैं

Yes, I claim to be identity of His attributes above rate
And not anyway out of His Super Self ever great

میرے لیے تو باعثِ کیف و نشاط ہے
الجھن وہ اس کی ساتھ جو دم بھر نہیں ہوں میں
मेरे लिए तो बाइसे कैफो निशात है
उलझन वो उसकी साथ जो दमभर नहीं हूँ मैं
That situation wonderful always brisk and delightful
If for a moment I leave her and she is uncomfortable

بالکل بتاؤ ترکِ محبت کا تم سبب
لیکن رہے خیال کہ پتھر نہیں ہوں میں
बिल्कुल बताओ तरके मोहब्बत का तुम सबब
लेकिन रहे खायाल कि पत्थार नहीं हूँ मैं
Tell the reason sure as to why thou cut relations
But mind you there I am not stone sans emotions

جیتا ہے کل جہان کا دل میں نے دوستو
اب تم بتاؤ فخرِ سکندر نہیں ہوں میں
जीता है कुल जहान का दिल मैंने दोस्तो
अब तुम बताओ फख्रे सिकंदर नहीं हूँ मैं
I so long conquered the hearts of the whole universe
So am I not the pride of Alexander not wondrous

وہ چونک اٹھا تعاقب آواز عشق پر
سنتا وہاں ہے مجھ کو جہاں پر نہیں ہوں میں

वो चौंक उठा तआकुबे आवाजे इश्क पर
सुनता वहां है मुझको जहाँपर नहीं हूँ मैं

Started up my love hearing the chasing of mysterious voice
There hears me where I am not present far from hues and noise

ایماں کے رخ نے اس پہ تجلی بکھیر دی
کہتی تھی زلف یار کی کافر نہیں ہوں میں

इमां के रुख ने उसपे तजल्ली बिखेर दी
कहती थी जुल्फे यार कि काफिर नहीं हूँ मैं

The faith dispersed light upon being happy
When swarthy locks denied the charge of infidelity

بنیاد میں اٹوٹ محبت سمائی ہے
ٹوٹے جو ایک چوٹ سے وہ گھر نہیں ہوں میں

बुनियाद में अटूट मोहब्बत समाई है
टूटे जो एक चोट से वो घर नहीं हूँ मैं

In the base there is love strong and unbreakable.
Not structure I am which with a blow may dwindle.

پنہاں ہیں مجھ میں اس لبِ نازک کی نرمیاں
اپنے سخن میں تیزیٔ خنجر نہیں ہوں میں

पिन्हाँ हैं मुझमें उस लबे नाजुक की नरमिया
अपने सुखां में तेजीये खांजर नहीं हूँ मैं

Runs in me the softness of those lips tender
So my words have no sharpness of dagger

سو ظلم سہہ کے بھی میں وفادار ہوں سہیلؔ
مثلِ جفا پرست ستمگر نہیں ہوں میں

सौ जुल्म सेह के भी मैं वफादार हूँ सुहैल
मिस्ले जफापरस्त सितमगर नहीं हूँ मैं

Tolerated all cruelties that so long practiced she
I am not like her as she is devoid of mercy

शिनावर:तैराक, गदागरः भिखारी,तवंगरः धनी, सिफाते बलीग:साधारण सम के ऊपर की विशेषताएं रंज का खूगरः दुख सहने की आदत, दामे इश्क:प्रेम जाल, गुले तरः ताज़ा फूल, फरेबकार : धोका देने वाला, हमसरः बराबर, इखफाः छिपाना, बहारां: शरद ऋितु, मुकामे अज़ीमः महान स्थान, बाइसे कैफो निशातः हर्ष का कारण, तरके मोहब्बत : प्रेम विच्छेद, फखे सिकंदरः जिस पर सिकन्दर को गर्व हो, पिन्हाः लुप्त, जफापरस्त सितमगरः क्रूर निर्दयी, अपने सुखन मेंः अपने कथन में , इमां: धर्म, तजल्ली बिखेर दी: प्रकाश बिखेर देना, काफिरः अधर्मी,तआकुबे आवाजे इश्क: प्रेम की आवाज़ का पीछा करना

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

درد سے میرے ہے تجھ کو بے قراری ہائے ہائے
کیا ہوئی ظالم تیری غفلت شعاری ہائے ہائے

दर्द से मेरे है तुझको बेकरारी हाय हाय
क्या हुई जालिम तेरी गफलत शेआरी हाय हाय

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

دل شکن ہے اس کا طرز دوست داری ہائے ہائے
ہے نہیں اس رنگ کو بھی پائے داری ہائے ہائے

दिलशिकन है उसका तर्जें दोस्तदारी हाय हाय
है नहीं इस रंग को भी पायेदारी हाय हाय

My beloved is friend of all but me- Alas! Alas!
Heart rending is this style of being friendly- Alas! Alas!

جب کرم کرتا ہے وہ فریاد یہ کرتا ہے دل
کیوں نہیں رہتا ہے اس کا فیض جاری ہائے ہائے

जब करम करता है वो फर्याद ये करता है दिल
क्यों नहीं रहता है उसका फैज जारी हाय हाय

I'm not happy even if she is loving,
Not stable this color I fear its fading- Alas! Alas!

دیکھتا یہ حال میرا اس کو بھی آتا مزہ
چھپ گیا وہ کیوں لگا کر زخمِ کاری ہائے ہائے

देखाता ये हाल मेरा उसको भी आता मजा
छिप गया वो क्यों लगा कर जख्मे कारी हाय हाय

She would have enjoyed if could see my plight
But after wounding me went out of sight- Alas! Alas!

اس سبب ترک تعلق پر نہ میں قائم رہا
اس کی تھی اس بات پر جو بے قراری ہائے ہائے

इस सबब तरके ताल्लुक पर न मैं काइम रहा
उसकी थी इस बात पर जो बेकरारी हाय हाय

Not firm am I on strained relations
Because I realize restive are her passions- Alas! Alas!

غیر سے ملنا اسے اس بار بھاری پڑ گیا
گردشِ حالات کی ناسازگاری ہائے ہائے

गैर से मिलना उसे इस बार भारी पड़ गया
गर्दिशे हालात की नासाजगारी हाय हाय

She paid price when this time met my rival,
Fortune favored not all remained dull- Alas! Alas!

اس چمن کے پھول بھی مجھ سے خفا رہنے لگے
جس چمن کی میں نے کی تھی آبیاری ہائے ہائے

उस चमन के फूल भी मुझसे खफा रहने लगे
जिस चमन की मने की थी आबयारी हाय हाय

Lo! Flowers of the very garden with me unhappy-
The land I watered flourished its greenery- Alas! Alas!

دل سے ساقی کے صدا یہ اٹھ رہی ہے بار بار
ہائے وہ جشنِ بہارِ مئے گساری ہائے ہائے

दिल से साकी के सदा ये उठ रही है बार बार
हाय वो जश्ने बहारे मयगुसारी हाय हाय

Lamentation rise from heart in absence of Cup bearer
Alas! The festivity of drinking does disappear- Alas! Alas!

کچھ سوا مجھ سے ستم ہاں اس نے جھیلے تھے سہیلؔ
میری خاطر اس کی تھی یہ دل فگاری ہائے ہائے

कुछ सिवा मुझसे सितम हाँ उसने झेले थे सुहैल
मेरी खातिर उसकी थी ये दिलफिगारी हाय हाय

In love the sweetheart more than me suffered
For me, I am sore she was shattered- Alas! Alas!

दिल शिकन:दिल तोड़ने वाला, फैज:क्रपा, जख्म कारी:गहरा घाव, गर्दिशे हालात:परिस्थितियों का उत्तार चढाओ, आबयारी:सींचना, सदा:आवाज़ मयगुसारी:मदिरापान, फिगारी:टूटना, सिवा:अधिक

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

ہر ایک بات پہ کہتے ہو تم کہ تو کیا ہے
تمھیں کہو کہ یہ اندازِ گفتگو کیا ہے

हर एक बात पे कहते हो तुम की तू क्या है
तुम्ही कहो की ये अंदाजे गुफ्तुगू क्या है

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

تمہاری شہہ پہ وہ کہتا ہے مجھ کو تو کیا ہے
وگرنہ ایسی بھی حیثیتِ عدو کیا ہے

तुम्हारी शह पे वो कहता है मुझको तू क्या है
वगरना ऐसी भी हैसीयते अदू क्या है

The rival uses word of disdain for me encouraged by thee
Otherwise he has in no position to like that treat me

پھنسا ہے مخمصۂ مستقل میں ہر انساں
یہ جانتا ہی نہیں اس کی جستجو کیا ہے

फंसा है मखामसाए मुस्तकिल में हर इन्सां
ये जानता ही नहीं उसकी जुस्तुजू क्या ह

Everyone is entangled in the net of perpetual uncertainty
And so is absolutely unaware of his own curiosity

یہ اس نے پوچھا بڑے ناز سے وصال کی شب
عجب سوال کہ تکمیلِ آرزو کیا ہے
ये उसने पुछा बड़े नाज से विसाल की शब
अजब सवाल कि तकमीले आरजू क्या है
During the night of union she asked a strange question
That what actually is the desire's perfection

وہی سمجھتا ہے مشکل حصولِ جاناں ہے
جسے پتہ ہی نہیں ہے کہ اس کی خو کیا ہے
वही समझता है मुश्किल हुसूले जानां है
जिसे पता ही नहीं है कि उसकी खू क्या है
He only finds attainment of beloved not easy
One who is not familiar to her nature rightly

تمہارے پاس ستانے کے کتنے حیلے ہیں
ہمارے زخموں سے یہ چھیڑ یہ رفو کیا ہے
जभी तुम्हारे पास सताने के कितने हीले हैं
हमारे जखमों से ये छेड़ ये रफू क्या है
Thou possess so many ways to afflict me
Thou tease my wounds,intend to be a darner mischievously

جبھی تو مجھ سے بظاہر وہ ٹھیک رہتا ہے
کہ جانتا ہوں میں مفہومِ آبرو کیا ہے

जभी तो मुझसे बजाहिर वो ठीक रहता है
कि जानता हूँ मैं मफहूमे आबरू क्या है

She remains most of the times normal with me apparently
Because she knows that I understand self respect invariably

یہی بہت ہے کہ آغاز ہو گیا آخر
کرو نہ فکر کہ انجامِ گفتگو کیا ہے

यही बहोत है कि आगाज हो गया आखिर
करो न फिक्र के अंजामे गुफ्तुगू क्या है

It is sufficient that in love things move ahead
Must not worry about end of the matters would embed

نہیں ہے سامنے جب حسنِ روئے یار سہیلؔ
میرے لئے یہ تماشائے رنگ و بو کیا ہے

नहीं है सामने जब हुस्ने रुए यार सुहैल
मेरे लिए ये तमाशाये रंगो बू क्या है

Not before view is the face of beloved and its beauty
So all this show of color and fragrance is nothing to me

अदू:प्रेम में प्रतिद्वंदी, मखमसाए मुस्तकिल:स्थाई अनिश्चिता, जुस्तुजू:जिज्ञासा हुसूले जाना:प्रेयसी की प्राप्ति, खू:स्वभाव, हीले:बहाने, बजाहिर:बाहरी तौर पर, मफहूमे आबरू:आत्म सम्मान के अर्थ, हुस्ने रुए यार:प्रेमिका के मुखमण्डल का सौंदर्य, तमाशाये रंगो बू:रंग और सुगंध का तमाशा

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

دل ہی تو ہے نہ سنگ و خشت درد سے بھر نہ آئے کیوں
روئیں گے ہم ہزار بار کوئی ہمیں ستائے کیوں

दिल ही तो है न संगो खिश्त दर्द से भर न आये क्यों
रोएंगे हम हजार बार कोई हमें सताये क्यों

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

پہلے ہی جب وہ کہہ چکا کیوں وہ ملے وہ آئے کیوں
پھر بھی حسین خوابِ وصل دل نے مجھے دکھائے کیوں

पहले ही जब वो कह चुका क्यों वो मिले वो आये क्यों
फिर भी हसीन ख्वाबे वस्ल दिल ने मुझे दिखाए क्यों

The sweetheart cleared not to meet and come even before
Despite all beautiful dreams of union heart showed to lure

یہ تو تعلقات پر آئی ہوئی بہار ہے
شرم کا اس میں ذکر کیا اس پہ کوئی لجائے کیوں

ये तो तालुकात पर आयी हुई बहार है
शर्म का इसमें जिक्र क्या इस्पे कोई लजाये क्यों

It is the spring that pervades over love relation
So why to shame and bashfulness in passion

زیست کے اس سفر میں بس تو ہی ہے میرا حوصلہ
جس کو ہو تیرا آسرا پاؤں وہ ڈگمگائے کیوں

जीस्त के इस सफर में बस तू ही है मेरा हौसला
जिसको हो तेरा आसरा पाओं वो डगमगाए क्यों

In the journey of life thou art my courage my energy
How can that leg totter which has prop in shape of the grace of thee

عشق میں ہیں مصیبتیں حسن کے اپنے ناز ہیں
عقل کی بات سن تو لی دل اسے مان جائے کیوں

इश्क में हैं मुसीबतें हुस्न के अपने नाज है
अक्ल की बात सुन तो ली दिल उसे मान जाये क्यों

Love has troubles behind it and beauty has its own coquetry
Heard but how can heart follow the suggestion of sagacity

اس کے جفاؤ جور پر ہم نے کہا کہ ہم چلے
کیسے اداؤں ناز سے اس نے کہا کہ ہائے کیوں

उसके जफाओ जौर पर हमने कहा कि हम चले
कैसे अदाओ नाज से उसने कहा कि हाय क्यों

On the mercilessness of beloved I said desperately,"I will die"
Upon this with style and evasion she said, "Why"?

تونے وفا کی دی سند غیر کو ہو گئی ہے حد
مجھ کو ذرا بتا تو دے یار میرے بجائے کیوں

तूने वफा की दी सनद गैर को हो गयी है हद
मुझको जरा बता तो दे यार मेरे बजाये क्यों

Limit-Thou conferred upon rival title of loyalty
Pacify me and tell a bit why instead of me

مجھ میں سہیلؔ آگ ہے اور مزاج اس کا سرد
جیت ہو میری کس طرح ہار بھلا وہ جائے کیوں

मुझमें सुहैल आग है और मिजाज उसका सर्द
जीत हो मेरी किस तरह हार भला वो जाये क्यों

I possess fire in me and cold is she by temperament
So how can I win and can she lose in such battlement

जीस्त:जीवन, नाज:नखरे, सनद:प्रमाण, सर्द:ठंडा

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

آہ کو چاہئے اک عمر اثر ہونے تک
کون جیتا ہے تری زلف کے سر ہونے تک

आह को चाहिये इक उम्र असर होने तक
कौन जीता है तेरी जुल्फ़ के सर होने तक

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

اس میں لوہے لگے یہ معرکہ سر ہونے تک
عشق کو حسن کا منظورِ نظر ہونے تک

इसमें लोहे लगे ये मार्का सर होने तक
इश्क को हुस्न का मंजूरे नजर होने तक

To win over this battle great troubles were faced
Got favor from beauty for which love target chased

راہ ہموار ادھر ہوتی رہی پھول کھلے
ساتھ اس کے مرا آغازِ سفر ہونے تک

राह हमवार उधार होती रही फूल खिले
साथ उसके मेरा आगाजे सफर होने तक

The path gradually becoming smooth and bloomed flowers
Till the time there had been start of journey, to be terse

سوچ کر اس کو تو اب لطف ہی آتا ہے ہمیں
کس قدر تلخ تھا وہ شیرو شکر ہونے تک

सोच कर इसको तो अब लुत्फ ही आता है हमें
किसकदर तल्ख था वो शीरोशकर होने तक

It is now a matter of pleasure while I contemplate
How bitter was she before she turned loving mate

ہو گیا جب تو شگفتہ ہوا وہ گل کی طرح
مضطرب تھا وہ محبت کا اثر ہونے تک

हो गया जब तो शगुफ्ता हुआ वो गुल की तरह
मुज्तरिब था वो मोहब्बत का असर होने तक

When fell in love flower like freshness she attained
Perturbed was she before love upon her rained

بندگی کے جو تقاضے تھے وہ پورے نہ ہوئے
وقت کچھ بھی نہ لگا خیر کو شر ہونے تک

बंदगी के जो तकाजे थे व पूरे न हुए
वक्त कुछ भी न लगा खैर को शर होने तक

The demands of bondage were not fulfilled when
In no time virtue had been transformed into vice then

مجھ میں اک ولولۂ شوق رہا لطف رہا
ساتھ اس کے میری الفت میں بسر ہونے تک

मुझमें इक वलवलये शौक रहा लुत्फ रहा
साथ उसके मेरी उल्फत में बसर होने तक

There had been stir in emotions and jocosity
During time spent in love with her in her company

دل جو بے چین تھا بے چین رہا میرا سہیلؔ
شام کے ہونے تلک اور سحر ہونے تک

दिल जो बैचौन था बेचौन रहा मेरा सुहैल
शाम के होने तलक और सहर होने तक

Heart was exasperated and remained gloomy
To the evening and till the morning incessantly

मारका:संर्धश, सर होना:जीतना, मन्जूरे नज़र:प्यारा होना, राह हमवार:रास्ता समतल होना, आग़ाज़:प्रारम्भ, तल्ख:कड़वा, शीरो शकर: मीठे सम्बंन्ध, शिगुफता:ताज़ा खिला हुआ, खैर:अच्छाई , शर:बुराई, तकाज़े:मांगे, बन्दगी:दास्तां, वलवलये शौक:प्रेम का उल्लास,सहर: सवेरा

زمین غالب (ज़मीने ग़ालिब)

واں خود آرائی کو تھا موتی پرونے کا خیال

یاں ہجومِ اشک سے تارِ نگہ نایاب تھا

वां खुदाराई को था मोती पिरोने का ख्याल

यां हुजूम अश्क से तारे निगह नायाब था

میری غزل (मेरी ग़ज़ल)

راہ میں حائل حوادث کا بڑا سیلاب تھا

میں ادھر بیتاب تھا اور وہ ادھر بیتاب تھا

राह में हाएल हवादिस का बड़ा सैलाब था

मैं इधर बेताब था और वो उधर बेताब था

Hindrances were there in shape of the the flood of causality

I was restless here and there in the same state was she

رشتۂ دل کی جہاں تفصیل تھی میں نے لکھی

وہ کتابِ زندگی کا خوبصورت باب تھا

रिश्तए दिल की जहाँ तफसील थी मैंने लिखी

वो किताबे जिन्दगी का खूबसूरत बाब था

Where I documented the details of relations of heart of emotions

That was lovely enthralling chapter in the book of life did flux

جس نے دیکھا دیکھتا ہی رہ گیا رنگینیاں
پُر حسینوں سے ہمارا حلقۂ احباب تھا

जिस ने देखा देखता ही रह गया रंगीनियां
पुर हसीनों से हमारा हल्कये अहबाब था

Astonished one who glanced at the elegance
Filled with the beauties my friend circle lovely evidence

مجھ کو حاصل تھا نگاہِ مست سے کیف و سرور
مجھ سے کیا محفل میں گر دورِ شراب ناب تھا

मुझको हासिल था निगाहे मस्त से कैफो सुरूर
मुझसे क्या महफिल में गर दौरे शराबे नाब था

I got from the eyes intoxicated joy in abundance
So I care not if goes on in the assembly service of old wine hence

مجھ پہ کھلتے جا رہے ہیں رازِ دریا یک بیک
یاد ہے اتنا کہیں دیکھا تھا اک گرداب تھا

मुझपे खुलते जा रहे हैं राजे दरिया यकबयक
याद है इतना कहीं देखा था इक गिरदाब था

unfolds the secrets of river all at once upon me
Remember dim that I saw somewhere the eddy

ایک ہی تو آسرا ہے وہ ہے بس تعبیر سے
جس سے نیندیں اڑ گئیں میری وہ ایسا خواب تھا

एक ही तो आसरा वो है बस ताबीर से
जिससे नींदें उड़ गयीं मेरी वो ऐसा ख्वाब था

Now consolation is from the interpretation only
For the very dream snatched away sleep from me

راستی کیسے بھلا میں چھوڑ سکتا تھا سہیل
پاس میرے تو یہی اک گوہرِ نایاب تھا

रास्ती कैसे भला मैं छोड़ सकता था सुहैल
पास मेरे तो यही इक गौहर नायाब था

How could I leave the truth I can never
I possess with me this precious jewel rare

हायलःरूकावट, हवादिसःदुर्घटनाएं, तफ़सीलःविस्तार
बाबःअध्याय, पुरः भरा हुआ, हल्क़ाए अहबाबः मित्रों का समूह,
कैफ़ो सुरूरःआनन्द, गिरदाबःभंवर, रास्तीःसत्य, गौहरे
नायाबःदुर्लभ मोती

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

عشق مجھ کو نہیں وحشت ہی سہی
میرے وحشت تیری شہرت ہی سہی

इश्क मुझको नहीं वहशत ही सही
मेरे वहशत तेरी शोहरत ही सही

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

چلو ناصح کی نصیحت ہی سہی
ہم ہیں فرصت سے مصیبت ہی سہی

चलो नासेह की नसीहत ही सही
हम हैं फुरसत से मुसीबत ही सही

I am now not busy -Let it be
Preachers sermon-Let it be

ذمہ دار اس کی محبت ہی سہی
دل کی بن جائے بری گت ہی سہی

जिम्मेदार इसकी मोहब्बत ही सही
दिल की बन जाये बुरी गत ही सही

Responsible is love-Let it be
My condition precarious-Let it be

اتنا پیچیدہ نہ رشتہ کیجے
آپ کو ہم سے ضرورت ہی سہی

इतना पेचीदा न रिश्ता कीजिये
आप को हम से जरूरत ही सही

Do not create complications within the relations,
Require though thee something from me-Let it be

تبصرہ آپ نہ کچھ اس پہ کریں
سبب عشق حماقت ہی سہی

तब्सिरा आप न कुछ इसपे करें
सबबे इश्क हिमाक़त ही सही

Thou must not review upon that
Cause of love may be stupidity-Let it be

خلشِ دل میں بھی چٹخارے ہیں
یار ہے اس سے اسمت ہی سہی

खालिशे दिल में भी चटखारे हैं
यार है इससे असहमत ही सही

Pricks in heart have their own pleasure
May not be ageeable to her-Let it be

دل کو اچھا نہیں کہتا وہ بہت
کہہ دیا خیر غنیمت ہی سہی

दिल को अच्छा नहीं कहता वो बहोत
कह दिया खैर गनीमत ही सही

Beloved praises not the infatuation
Yet calls it alright-Let it be

چوٹ انکار سے لگتی ہے بہت
آپ کی اس میں شرارت ہی سہی

चोट इंकार से लगती है बहोत
आप की इसमें शरारत ही सही

It hurts the heart - thy refusal
Thy mischief may be-Let it be

تیری باتوں پہ یقیں آتا نہیں
اس فسانے میں حقیقت ہی سہی

तेरी बातों पे यकीं आता नहीं
इस फसाने में हकीकत ही सही

Heart refuses to believe what thou say
Fact may be in fiction-Let it be

انتظار اپنے میں سناٹا ہے
کچھ تو آئے وہ قیامت ہی سہی

इन्तिजार अपने में सन्नाटा है
कुछ तो आये वो कयामत ही सही

Waiting in love is in itself wilderness
So better may fall doomsday-Let it be

بات کا تیری بتنگڑ نہ بنے
تجھ کو کہنے میں مہارت ہی سہی

बात का तेरी बतंगड़ न बने
तुझको कहने में महारत ही सही

Thy statement may not become ado
Might thou have skill to say-Let it be

کچھ تو ہو میرے تعلق سے اسے
اس کو وحشت ہے تو وحشت ہی سہی

कुछ तो हो मेरे ताल्लुक से उसे
उसको वहशत है तो वहशत ही सही

There should be something in her about me
Repultion for me if have thee - Let it be

لائقِ اعتنا غم کو بھی سمجھ
تجھ کو خوش رہنے کی عادت ہی سہی

लाइके एतना गम को भी समझ
तुझको खुश रहने की आदत ही सही

Must Pay heed to sadness as well
May you remain always happy -Let it be

فکر ہے غیر کی چالاکی سے
آپ کی سادہ طبیعت ہی سہی

फिक्र है गैर की चालाकी से
आपकी सादा तबीयत ही सही

I am worried about the craftiness of rival
May thou have simplicity in thee-Let it be

بے شریعت کے ہے سب خام سہیلؔ
جو بھی ہو چاہے طریقت ہی سہی

बे शरीयत के है सब खाम सुहैल
जो भी हो चाहे तरीकत ही सही

Without following the commands of shariah
All is futile, be mystic notion-Let it be

नासेहः नसीहत करने वाला, महारतः निपुर्णता, तबसिराः टिप्पणीं, खलिशे दिलः उलझन, लाईके एतनाः ध्यान देने योग्य, शरीयतः इस्लामी नियम, खामः कच्चा, तरीकतः अध्यात्मिक नियम

زمینِ غالب (ज़मीने ग़ालिब)

پئے نظر کرم تحفہ ہے شرمِ نارسائی کا
بہ خوں غلطیدۂ صد رنگ دعویٰ پارسائی کا

पये नजरे करम तोहफा है शार्मे नारसाई का
बखंू गलतीदाए सद रंग दावा पारसाई का

میری غزل (मेरी ग़ज़ल)

اسے شکوہ ہوا تھا مجھ سے شاید بے وفائی کا
ادھر میں اس کو سمجھا رنگ اس کی دل رُبائی کا

उसे शिकवा हुआ था मुझसे शायद बेवफाई का
इधर मैं उसको समझा रंग उसकी दिलरुबाई का

Complained about my faithlessness in love she perchance
I took that as her heart snatching style in romance

فضا تاریک تھی دل کی تغافل ہائے جاناں پر
یکایک اس نظر میں نور چمکا آشنائی کا

फजा तरीक थी दिल की तगाफुलहाए जानां पर
यकायक उस नजर मैं नूर चमका आशनाई का

The realm of heart was bleak on her apathy
Her eyes began to shine with light of love abruptly

چھچھلتی سی نگاہِ حسن پر زاہد ہوا بے بس
پڑا خطرے میں سب بھوکال اس کی پارسائی کا

छिछलती सी निगाहे हुस्न पर जाहिद हुआ बेबस
पड़ा खातरे में सब भौकाल उसकी पारसाई का

Upon priest lovely eyes casts cursory glance only
Looked in peril uproar of his pretention to be holy

جلیں ساری دلیلیں جو بھی تھیں انکار الفت میں
اثر تھا یہ ہمارے یار کی شعلہ نوائی کا

जलीं सारी दलीलें जो भी थी इंकार उल्फत में
असर था ये हमारे यार की शोलानवाई का

All logic and reason against love burnt entirely
For sure it was the effect of fiery discourse of beauty

چھڑایا تھا تمناؤں سے دامن گو کہ مشکل تھا
وہ قصہ ختم کر ڈالا ہمی نے نارسائی کا

छुड़ाया था तमन्नाओं से दामन गो कि मुश्किल था
वो किस्सा खत्म कर डाला हमीं ने नारसाई का

Got rid of desire though with great difficulty
Yet ended in love the tale of insufficiency

وہ تھا جذبات میں اور پیش بندی ہم نے کر دی تھی
سہیلؔ اس نے ارادہ ہی کیا تھا لب کشائی کا

वो था जज्बात में और पेशबंदी हम ने कर दी थी
सुहैल उसने इरादा ही किया था लबकुशाई का

I took prevention as she was emotional highly
Felt I that intending to open her lips she nearly ---

तारीक:अंधकारमयी, तगाफुलहाए जानां:प्रेयसी की बेपरवाही, आशनाई:प्रेम, जाहिद:प्रोहित, पारसाई:पवित्रता, शोलानवाई:आग जैसी आवाज, पेशबंदी:रोक लगाना, लबकुशाई:बात करने के लिए होंठ खोलना

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

تمنائے چیدن تماشائے گلشن
بہار آفرینہ گنہگار ہیں ہم
तमन्नाये चीदन तमाशाये गुलशन
बहाराफरीना गुनहगार हैं हम

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

وہ ہشیار ہے یا کہ ہشیار ہیں ہم
یہ کہتے ہیں دونوں وفادار ہیں ہم
वो हुशियार है या कि हुशियार हैं हम
ये कहते हैं दोनों वफादार हैं हम
Either she is conscious or I am clever
Both admit of their faithfulness ever

اسی سے تو ساقی کے دلدار ہیں ہم
بلا نوش ہیں ایسے مئے خوار ہیں ہم
इसी से तो साकी के दिलदार हैं हम
बलानोश हैं ऐसे मैख्वार हैं हम
The wine giver cherishes love for me
I am such drunkard drink accessively

جسے دیکھ کر حسن مطلق فدا ہے
وہی حاصل دید و دیدار ہیں ہم
जिसे देखा कर हुस्ने मुतलक फिदा है
वही हासिल दीदा दीदार हैं हम
The Perfect and Ultimate Beauty dotes upon me
Treat to eyes and grace of sight I am undoubtedly

سمائی ہے ہم میں تمہاری ہی رنگت
وقارِ چمن رشکِ گلزار ہیں ہم
समायी है हममें तुम्हारी ही रंगत
वकारे चमन रश्के गुलजार हैं हम
Filled thy color in my within everywhere
Pride of garden I am and glory of flower

سلاتی ہیں جو چاند کی لوریاں ہیں
صدائے تجلی سے بیدار ہیں ہم
सुलाती हैं जो ,चाँद की लोरियां है
सदाए तजल्ली से बेदार हैं हम
Brings sleep the lulls of moon to my eyes
And with the sound of radiance so I rise

جلے عمر بھر نارِ ہجراں میں تیری
بتا اب کہ جنت کے حقدار ہیں ہم

जले उम्र भर नारे हिज्राँ में तेरी
बता अब कि जन्नत के हकदार हैं हम

Burnt in hell of thy separation throughout life
Do I deserve and claim paradise for which I strife

وہ کہتا ہے بس اس کا چہرہ ہے ہر سو
تو اس قولِ فیصل کا اظہار ہیں ہم

वो कहता है बस उसका चेहरा है हरसू
तो इस कौले फैसल का इजहार हैं हम

He says that everywhere is visible His and His face
Believe I am the manifestation of his declared grace

عجب ہے تصادم محبت میں یہ بھی
وہ انکار پیہم تو اقرار ہیں ہم

अजब है तासादुम मोहब्बत में ये
वो इंकार पैहम तो इकरार हैं हम

What a clash we find in amorous afffair tense
She continues refusal I stand for acceptance

سہیلؔ اس کی ہر بات میں سو اشارے
کہے وہ کہ ہم پھول ہیں خار ہیں ہم

सुहैल उसकी हर बात में सौ इशारे
कहे वो कि हम फूल हैं खार हैं हम

There are so many hints in her statements ambiguous unclear
Says she that she is flower and she is thorn its wonder

बलानोशःबहोत शराब पीने वाला, मयख़्वारःशराबी, हुस्ने मुतलकःपूर्ण सौंदर्य, हासिल दीदो दीदारःदेखने का सारांश, वकारे चमन रश्के गुलजारःजिसपर बाग को गर्व हो, सदाए तजल्ली से बेदारःईश्वरीय प्रकाश से जागना, नारे हिज्राँःविरह की आग, हरसूःहर ओर, कौले फैसल का इजहारःइस निश्चित कथन का स्पष्ट रूप, तासादुमःटकराओ, इंकार पैहम तो इकरार हैं हमःवो बार बार न करने वाला और हम हाँ के पक्षधर, खारःकाँटा

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

تمنائے چیدن تماشائے گلشن
بہار آفرینہ گنہگار ہیں ہم

तमन्नाये चीदन तमाशाये गुलशन
बहाराफरीना गुनहगार हैं हम

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

لبھایا انہیں ایسے ہشیار ہیں ہم
نہیں تھے لگے جیسے بیمار ہیں ہم

लुभाया उन्हें ऐसे हुश्यार हैं हम
नहीं थे लगे जैसे बीमार हैं हम

Attracted her that way cunningly
Not sick but looked sick woderfully

کوئی سخت ان پر مصیبت پڑی ہے
جبھی تو انہیں آج درکار ہیں ہم

कोई सख्त उनपर मुसीबत पड़ी है
जभी तो उन्हें आज दरकार हैं हम

Falls on her some serious calamity
Because of which needs me now she

اسی ایک نقطہ پہ کہنا پڑا ہے
گنہگار ہو تم گنہگار ہیں ہم

इसी एक नुक़्ते पे कहना पड़ा है
गुनहगार हो तुम गुनहगार हैं हम

On this point it has to be mentioned here
That sinner thou art and I too am trasgresser

سنبھل کر رہو دشمنانِ محبت
ان آنکھوں میں ہیں تیر تلوار ہیں ہم

संभल कर रहो दुश्मनाने मोहब्बत
उन आँखों में हैं तीर तलवार हैं हम

Be cautious O! Foes of love program
Arrows in her eyes and sword I am

رقیبوں کی محفل بھی ہے خوب محفل
جہاں وہ نہیں وجہہ تکرار ہیں ہم

रकीबों की महफिल भी है ख़ूब महफिल
जहाँ वो नहीं वजहे तकरार हैं हम

Assembly of my opponents in love is funny
Where bone of contention is me not she

سہیل اس نے برتا تو چھوٹے پسینے
وہ سمجھا نہ تھا اتنے دشوار ہیں ہم

सुहैल इस ने बरता तो छूटे पसीने वो समझा न था
वे समझा न था इतने दुश्वार हैं हम

Dealt me perspired and then she realized
Difficult so much I am she never surmised

दरकारः आवश्यकता, नुक्ता : बिन्दु,
वजह तकरारःविवाद का विषय, रकीबोः प्रतिद्वन्दी

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

درد منت کشِ دوا نہ ہوا
میں نہ اچھا ہوا برا نہ ہوا

दर्द मिन्नत कशे दवा न हुआ
मैं न अच्छा हुआ बुरा न हुआ

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

چاہتے تھے جو وہ ذرا نہ ہوا
عشق والوں کا مضحکہ نہ ہوا

चाहते थे जो वो जरा न हुआ
इश्क वालों का मजहका न हुआ
Did not happen what desired she
Fun was not made of lovers surely

انتہا میں نے کی وفاؤں کی
ٹس سے مس پھر بھی دلربا نہ ہوا

इंतिहा मैंने की वफाओं की
टस से मस फिर भी दिलरुबा न हुआ
I reached to the climax of loyalty
But beloved remained unmoved totally

منزلِ یار آرزو ہی رہی
کبھی ہموار راستہ نہ ہوا

मंजिलें यार आरजू ही रही
कभी हमवार रास्ता न हुआ

The destination of love remained desire only
Never was smooth and plain the path found I

بہت اترائے پھول گلشن میں
جب وہاں میرا گل ادا نہ ہوا

बहोत इतराये फूल गुलशन में
जब वहां मेरा गुल अदा न हुआ

Gloated too much flower there in the garden
Absent was elegant flower like beloved when

ہم نہ توڑیں حدیں جو عشق میں تھیں
شکر ہے اس پہ وہ خفا نہ ہوا

हम ने तोड़ी हदें जो इश्क में थी
शुक्र है इसपे वो खफा न हुआ

Though I have broken in love the limits to the extremity
Yet she did not react upon ,remained happy, I thank Almighty

اس کے کھونے پہ اب یہ غم ہے ہمیں
اس کو پانے کا حوصلہ نہ ہوا

उसके खोने पे अब ये गम है हमें
उसको पाने का हौसला न हुआ
When I lost her in love repent upon my folly
As to why I did not use courage to achieve lovely

اتنی اچھی تھی صورت قاتل
اس سے جو بھی ہوا برا نہ ہوا

इतनी अच्छी थी सूरते कातिल
उससे जो भी हुआ बुरा न हुआ
So lovely was the appearance of the killer
What she did was well never bitter

یہ تو ہے اس کا ربط خاص سہیل
ہم پہ جو لطف برملا نہ ہوا

ये तो है उसका रब्ते खास सुहैल
हमपे जो लुत्फ बरमला न हुआ
It testifies with me hear special congeniality
That she never showed her kindness openly

रब्तं खास: विशेष संबन्ध, लुत्फ़: स्नेह, बरमला: सार्वजनिक

زمینِ غالب (ज़मीने ग़ालिब)

بس کہ دشوار ہے ہر کام کا آساں ہونا
آدمی کو بھی میسر نہیں انساں ہونا

बस कि दुश्वार है हर काम का आसां होना
आदमी को भी मयस्सर नहीं इंसां होना

میری غزل (मेरी ग़ज़ल)

چہرۂ حسن پہ آثارِ بہاراں ہونا
اب یقینی ہے میرا چاک گریباں ہونا

चेहराये हुस्न पे आसारे बहारां होना
अब यकीनी है मेरा चाक गरीबां होना
Signs of flowering are clear on the face of beauty
Now my collar will be torn in lunacy definitely

وہ اچانک ہی گرفتارِ محبت جو ہوا
اب مزہ دیگا بیاباں کا گلستاں ہونا

वो अचानक ही गिरफ्तारे मोहब्बत जो हुआ
अब मजा देगा बियाबां का गुलिस्तां होना
She became captive of love all of a sudden
Pleasant would that wilderness would turn into garden

ہم تو پچھتائے بہت حال سُنا کر اس کو
ہم سے دیکھا نہ گیا اس کا پریشاں ہونا

हम तो पछताए बहोत हाल सुना कर उसको
हम से देखा न गया उसका परेशां होना

I repented after telling to her my condition
Could not see now her worry and commotion

وہ بھی بے چین ہو اس میں بھی تڑپ ہو پیدا
پھر تو ممکن ہے میرے درد کا درماں ہونا

वो भी बेचैन हो उसमें भी तड़प हो पैदा
फिर तो मुमकिन है मेरे दर्द का दरमाँ होना

Restless and yearning she should be
Then my pain may get relief possibly

حسن کے فیض سے رنگین ہوا میرا سخن
کام آیا میرا سرگشتۂ خوباں ہونا

हुस्न के फैज से रंगीन हुआ मेरा सुखान
काम आया मेरा सरगश्ताये खूबां होना

My expression became colorful by the grace of beauty
So worked well as I am for charming ones highly dizzy

کچھ ہیں خوش بخت وہی لوگ ہیں نایاب سہیلؔ
چاہتا یوں تو ہر اک شخص ہے انساں ہونا

कुछ हैं खुशबख्त वही लोग हैं नायाब सुहैल
चाहता यूँ तो हर इक शख्स है इंसा होना

There are a few and for sure they are rare
Otherwise every man wants to have human glare

बियाबाँ: जंगल, गुलिस्तां: बाग़, दरमाँ: अपचार, सरगशता: चिन्तित, खुशबख्त: अच्छे भाग्य वाला, नायाब: दुर्लभ

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

سب کہاں کچھ لالہ و گل میں نمایاں ہو گئیں
خاک میں کیا صورتیں ہونگی جو پنہاں ہو گئیں

सब कहाँ कुछ लालओ गुल में नुमायां हो गयी
खाक में क्या सूरतें होंगी जो पिन्हाँ गयीं

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

مجھ کو جو دیکھا تو کلیاں کھل کے خنداں ہو گئیں
آرزوئیں ان کی ساری ہی نمایاں ہو گئیں

मुझको जो देखा तो कलियाँ खिल के खन्दा हो गयीं
आरजूएं उनकी सारी ही नुमाया हो गयीं

Seeing my state the buds laghed in glee
Became vivid all their desires finally

اس کی قربت کے مزے لینے کا تھا اس درجہ شوق
میری سانسیں جسم سے میرے گریزاں ہو گئیں

उसकी कुरबत के मजे लेने का था इस दर्जा शौक
मेरी साँसें जिस्म से मेरे गुरेजाँ हो गयी

Longings reached to such extent to rejoice her company
That my breaths began to go away from my body

ہے فراہم روشنی اب اس کے استقبال کو
کچھ تو ہے جو یک بیک آنکھیں فروزاں ہو گئیں

है फराहम रौशनी अब उसके इस्तिकबाल को
कुछ तो है जो यकबयक आँखें फरोजां हो गयीं

Now available is enough light to welcome her with alacrity
There is something due to which glittered my eyes suddenly

حکمِ آزادی دیا جب یہ لگا صیاد کو
بلبلیں وارفتۂ ماحولِ زنداں ہو گئیں

हुक्मे आजादी दिया जब ये लगा सय्याद को
बुलबुलें वारफताए माहौले जिन्दाँ हो गयीं

Realized when the fowler change in the captivity
Set free birds developing with the environs affinity

جو نہیں سوچا تھا میں نے اس نے وہ سب کچھ کہا
اس کی باتیں حیرتوں کا آج ساماں ہو گئیں

जो नहीं सोचा था मैंने उसने वो सब कुछ कहा
उसकी बातें हैरतों का आज सामां हो गयीं

I have never thaught what she just uttered
Cause of they became what now I heard

پی کے میرا جامِ الفت ہو گیا سرشار وہ
چہرۂ پُر کیف پر زلفیں پریشاں ہو گئیں

पी के मेरा जामे उल्फत हो गया सरशार वो
चेहराए पुरकैफ पर जुल्फें परेशां हो गयीं

Drank the wine cup of my love and lost senses she
The locks scattered on lovely face clear is satiety

زاویے اس کی نگاہوں کے چبھے ایسے سہیلؔ
وہ جو شمشیریں تھیں پیوستِ رگِ جاں ہو گئیں

ज़ाविये उसकी निगाहों के चुभे ऐसे सुहैल
वो जो शमशीरें थीं पेवस्ते रगे जां हो गयीं

Pricking angles of her eyes penetrate into my being
Points of swords are for jugular vein piercing

खन्दां: हँसना, गुरेज़ा: निकलना, दूर भागना: जिस्म शरीर, फ़राहम: उप्लब्ध, फ़रोज़ा: चमकना, सय्याद: चिड़ीमार, वारफ्ता: प्रेमग्रस्त, ज़िन्दा: कारागार, सरशार: मस्त, ज़ाविए कोण, शमशीरें: तलवारें, पेवस्ते रगें जाँ: जीवन धमनी में चुभना, इस्तिक़बाल: स्वागत

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

عرض نازِ شوخیِ دنداں برائے خندہ ہے
دعوائے جمعیتِ احباب جائے خندہ ہے

अर्ज़ नाजे शोखिये दन्दां बराये ख़न्दा है
दावाए जमीयते अहबाब जाये ख़ंदा है

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

کوئی نادیدہ ہے یہ جس کی صدائے خندہ ہے
سُن کے ہے بے خود وہی جو آشنائے خندہ ہے

कोई नादीदा है ये जिसकी सदाए ख़न्दा है
सुन के है बेखुद वही जो आशनाये ख़न्दा है

Comes from one Unseen sound of laughter in glee
And he loses sense who knows it have with it affinity

غم اٹھاتے ہیں اسی کے واسطے دن رات ہم
جو بھی کلفت زندگی میں ہے برائے خندہ ہے

गम उठाते हैं इसी के वास्ते दिन रात हम
जो भी कुल्फत जिन्दगी में है बराये ख़न्दा है

We bear to achieve that sadness day and night
All troubles we face for laughter a result of delight

میرے اس انداز کی تقلید کرتا ہے وہی
جو سمجھتا ہے اسے مفہومِ ہائے خندہ ہے
मेरे इस अंदाज की तक़लीद करता है वही
जो समझता है इसे मफहूमे हाय ख़न्दा है
He only follows my way of action he only
Who understands laughter as sigh of a gloomy

اس میں امکاناتِ محشر ہیں نمایاں بے گماں
رنگِ شوخی اس کا ہے یہ جو خفائے خندہ ہے
इसमें इम्कानाते महशर हैं नुमाया बेगुमाँ
रंगे शोखी उसका है ये जो खिफाये ख़ंदा है
Vivid are there possibilities of cataclysmic activity
Mischief is in effort to conceal laughter witty is she

دیکھ کر اس کو بھلا دیتا ہوں میں سب اپنے غم
چہرۂ گلرنگ پر یہ جو فضائے خندہ ہے
देख कर इसको भुला देता हूँ मैं सब अपने गम
चेहराये गुलरंग पर ये जो फज़ाए ख़न्दा है
Casting glance at her I forget all my cares with anxiety
I see on colorful countenance of her laughing environs happy

غمِ شکن اس کی ہنسی ہے مرکزِ صبر و سکوں
بس اسی باعث تو دل محوِ ثنائے خندہ ہے

ग़म शिकन उसकी हंसी है मरकजे सब्रो सुकूं
बस इसी बाएस तो दिल मेहवे सनाये ख़न्दा है

Center and stay of patience is her jocosity, the grief killer
Because of such grace heart is busy to praise the laughter

حال جو گل کا ہے وہ پہچان ہے اس کی سہیل
جس کو کہتے ہیں چمن در اصل جائے خندہ ہے

हाल जो गुल का है वो पहचान है उसकी सुहैल
जिसको कहते हैं चमन दरअसल जाये ख़दा है

It is the identity of that the laughing state of flower
By which the garden is recognized always ever

खन्दाःहंसी, नादीदाः जो दिखाई न दे, आशनाये खन्दाः जो हसी को पहचानता हो, कुलफ़तः तकलीफ़, बराए खंदाः हंसी के लिए, तक़लीदः अनुसरण करना, मफहूमे हाय खन्दाः हंसी का तात्पर्य, इम्कानाते महशरः प्रलय की संम्भावना, नुमायांः स्पष्ट, बेगुमाँः बिना शक, खिफाये खंदाः हंसी छुपाना, फज़ाए खन्दाः हंसी का वातावरण, ग़म शिकनः ग़म को तोड़ने वाला, बाएसः इस कारण से, सनाये ख़न्दाः हंसी की प्रशंसा, जाये ख़न्दाः हंसी की जगह

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

پانی سے سگ گزیدہ ڈرے جس طرح اسد
ڈرتا ہوں آئینے سے کہ مردم گزیدہ ہو

पानी से सग गज़ीदा डरे जिस तरह असद
डरता हूँ आईने से कि मरदुम गज़ीदा हूँ

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

میں کائناتِ حسن ہوں میں یار دیدہ ہوں
معراجِ عشق ہوں میں بہار آفریدہ ہوں

मैं कायनाते हुस्न हूँ मैं यार दीदह हूँ
मेराजे इश्क हूँ मैं बहार आफरीदह हूँ

I saw beloved, I am universe's of beauty
Climax of love I am and spring created me

ہے مہربانِ مجھ پہ میرا جان سر خوشی
اس کا کرم ہے جو میں مسرت رسیدہ ہوں

है मेहरबान मुझपे मेरा जाने सरखुशी
उसका करम है जो मैं मसर्रत रसीदह हूँ

My soul of joy is kind on me
It is her grace that receptor of happiness I am surely

یوں میری ہمتوں کا ہے ڈنکا بجا ہوا
میں پیشِ فتنہ گر ہوں تو رنگِ پریدہ ہوں
यूँ मेरी हिम्मतों का है डंका बजा हुआ
मैं पेशे फितनागर हूँ तो रंगे परीदाह हूँ
Trumpet blows now of my courage my valor
But before sweetheart I am devoid of color

ہو بارگاہِ رب میں یہ مقبول بندگی
احساس سے گناہ کے میں سر خمیدہ ہوں
हो बारगाहे रब में ये मकबूल बंदगी
अहसास से गुनाह के मैं सर खमीदाह हूँ
May my bondage be accepted In the court of Almighty
For burden of sense of sins bent head I am

رسوا نہ ہو کوئی یہ ہے کوشش میری سہیلؔ
دنیا سمجھ رہی ہے میں اس سے کشیدہ ہوں
रुस्वा न हो कोई ये है कोशिश मेरी सुहैल
दुनिया समझ रही है मैं उससे कशीदह हूँ
May not be defamed my loved one
So to save her I remaind away from her

यार दीदा:यार को देखे हुए मेराजे इश्कप्रेम का चरम बिंदु
आफरीदा:रचयता, मसर्रत रसीदा:हर्ष प्राप्त किया हुआ रंगे परीदा:उड़ा
हुआ चेहरे का रंग खमीदा:झुका हुआ बारगाहे रब में ये मकबूल
बंदगी:ईश्वर द्वारा दासता की स्वीकृति कशीदा :खिंचा हुआ दूर

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

پھر مجھے دیدۂ تر یاد آیا
دل جگر تشنۂ فریاد آیا

फिर मुझे दीदये तर याद आया
दिल जिगर तश्नाये फर्याद आया

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

اس لئے نالۂ فریاد آیا
مجھ کو وہ دیدۂ تر یاد آیا

इसलिए नालये फरयाद आया
मुझको वो दीदये तर याद आया

Reminded me has risen cry in me
Those wet in grief eyes sad was she

ہو گیا آج تو باطن روشن
مجھ کو وہ رشکِ قمر یاد آیا

हो गया आज तो बातिन रोशन
मुझको वो रश्के कमर याद आया

My inner self lit up with its light today
In my memory a pride of moon found way

ہے یہی تو میری مستی کا سبب
حاصلِ قلب و نظر یاد آیا

है यही ता` म`री मस्ती का सबब
हासिल` कल्बा` नजर याद आया

This for sure is the reason of my delight
For engrossed in the thought of joy of heart and sight

آج افسوس رفاقت میں میری
حد سے بڑھ کر اسے گھر یاد آیا

आज अफसा`स रिफाकत म`ं म`री
हद स` बढ़कर उस` घार याद आया

Alas!Today in my amorous company
Missed her home she excessively

میں نے مشکل سے مگر صبر کیا
وعدۂ حسن اگر یاد آیا

म`ंन` मुश्किल स` मगर सब्र किया
वादए हुस्न अगर याद आया

I remained patient but with difficulty
When recollected the promise of beauty

ذکر سے اس کے میں وہ بھول گیا
فتنۂ حشر اگر یاد آیا

जिक्र से उसके में वो भूल गया
फितनाये हश्र अगर याद आया

Diverted my mind in the mention of sweeter one
If in imagination came the possible doom's sedition

جان و دل میں جو سمایا ہے سہیل
وہی بس شام و سحر یاد آیا

जानो दिल में जो समाया है सुहैल
वही बस शामो सहर याद आया

One who has gone down in the heart and soul
I remember her from dawn to dusk made that a goal

रिफ़ाक़त: साथ, क़लबो नज़र: आँख और दिल,
फ़ित्नए हश्र: प्रलय का आंतक

زمین غالب (ज़मीने ग़ालिब)

حضور شاہ میں اہل سخن کی آزمائش ہے
چمن میں خوش نوایانِ چمن کی آزمائش ہے

हुजूरे शाह में अहले सुखान की आजमाइश है
चमन में खुशनवायाने चमन की आजमाइश है

میری غزل (मेरी ग़ज़ल)

بہاراں یاں ہمارے پیراہن کی آزمائش ہے
وہیں پر عشق اس نازک بدن کی آزمائش ہے

बहारां यां हमारे पैराहन की आजमाइश है
वहीं पर इश्क उस नाजुक बदन की आजमाइश है

The spring is the trial of my attire here
And of that possessing delicate physique there

نہیں آسان غالب کی زمینوں پرغزل کہنا
یہ مشکل کام تو میرے سخن کی آزمائش ہے

नही आसान ग़ालिब की ज़मीनो मु ग़ज़ल कहना
ये मुश्मिल काम तो मेरे सुख़न की आज़माइश है

Not esasy in the pattern of Ghalib creating poetry
It is a trial of my talent and ability, if I have any

ہمارا عزم ہے جس پر پریشاں اس لئے ہے وہ
سمجھتا ہے یہ اس کے بانکپن کی آزمائش ہے

हमारा अज्म है जिसपर परेशां इसलिए है वो
समझता है ये उसके बांकपन की आजमाइश है

On my courageous intentions worried is she
Thinks that is the challenge to her vanity

نئے انداز اپنائے ہیں اس نے میں سمجھتا ہوں
وفا کے سب تقاضائے کہن کی آزمائش ہے

नए अंदाज अपनाये हैं उसने मैं समझता हूँ
वफा के सब तकाजाए कोहन की आजमाइश है

She has chosen ways and I believe that
A trial it is for old demands of love might fall flat

برے حالات میں جینا کہاں آسان ہوتا ہے
حوادث سے شکستہ جان و تن کی آزمائش ہے

बुरे हालात में जीना कहाँ आसान होता है
हवादिस से शिकस्ता जानो तन की आजमाइश है

To live in adverse circumstances is never easy
Life broken by accidents body and soul is a test completely

ہمیں لافانیت کا مل گیا اعزاز قدرت سے
تو ہم کو لے کے اب دار و رسن کی آزمائش ہے

हमें लाफानियत का मिल गया ऐज़ाज़ कुदरत से
तो हमको ले के अब दारो रसन की आजमाइश है

Nature has rewarded me now the immortality
So keeping me in mind scaffold is on trial presently

محبت کے جو ہیں احکام دونوں کو سمجھنا ہیں
اسی میں شیخ کی اور برہمن کی آزمائش ہے

मोहब्बत के जो हैं अहकाम दोनों को समझना हैं
इसी में शेख की और बरहमन की आजमाइश है

Both have to understand the love's commands initially
For Muslim and Hindu preachers it is a trial of sagacity

شگفتہ وہ کریگا مجھ کو یہ اس نے کیا وعدہ
سہیلؔ اس وقت اس غنچہ دہن کی آزمائش ہے

शगुफ्ता वो करेगा मुझको ये उसने किया वादा
सुहैल इस वक़्त उस गुंचा दहन की आजमाइश है

She has promised to bloom my self with the infatuation
Trial it is for possessor of bud like mouth on this occasion

पैराहन:वस्त्र, अज़्म:संकल्प, बांकपन:घमंड, तक़ाज़ाए कोहन:पुरानी मांगे, हवादिस:दुर्घटनाये, शिकस्ता:टूटा हुआ, लाफ़ानियत:अविनाशी होना, ऐज़ाज़:सम्मान, अहकाम:आदेश, शेख:मुस्लिम धर्म प्रचारक, शगुफ्ता:खिला हुवा, गुंचादहन:काली जैसे मुंह वाला, आजमाइश=परीक्षण

زمینِ غالب (ज़मीने ग़ालिब)

منظور تھی یہ شکل تجلّی کو نور
قسمت کھلی تیرے قدو رخ سے ظہور کی

मंजूर थी ये शकल तजल्ली को नूर
किस्मत खुली तेरे कदो रुख से जहूर की

میری غزل (मेरी ग़ज़ल)

رضواں کی کچھ چلے نہ چلے کچھ بھی حور کی
چلتی ہے بات صرف اسی پُر غرور کی

रिजवां की कुछ चले न चले कुछ भी हूर की
चलती है बात सिर्फ उसी पुरगुरूर की
No say whatsoever of porter or hoories of heaven
Supreme is what He says the Conceited ever and when

میں کر رہا ہوں اپنے غم و رنج کا بیاں
تیوری چڑھی ہوئی ہے بھلا کیوں حضور کی

मैं कर रहा हूँ अपने गमो रंज का बयां
त्योरी चढ़ी हुई है भला क्यों हुजूर की
I am simply telling about my pain my misery
Why look angry and knitted eyebrow of thee

ساقی نہیں شراب نہیں پھر یہ کیا ہوا
تفتیش ہو رہی ہے ہمارے سرور کی

साकी नहीं शराब नहीं फिर ये क्या हुआ
तफतीश हो रही है हमारे सुरूर की

Absent is wine giver available is not wine
So probe goes on for intoxication mine

ہم پھر بھی اس کی دید کے امیدوار ہے
سو بار سُن چکے ہیں خبر کوہِ طور کی

हम फिर भी उसकी दीद के उम्मीदवार है
सौ बार सुन चुके है खबर कोहेतूर की

Still we cherish desire to find and see Absolute Beauty
Though several times heard tale of mount Sinai we

ہم نے تو اس کے ظلم پہ بس صبر ہی کیا
لوگوں نے ہم سے اس کی شکایت ضرور کی

हम ने तो उसके जुल्म पे बस सब्र ही किया
लोगों ने हम से उसकी शिकायत जरूर की

We have only kept patience on her cruelty
Though others comlained about that usually

انساں کا حسن دیکھ کے حیرت نہ کیجئے
یہ اپنے طرز خاص میں وسعت ہے نور کی

इंसां का हुस्न देखा के हैरत न कीजिये
ये अपने तर्ज़ खास में वुसअत है नूर की

Be not astonished to see the hight of human elegance
In a different way it is the extention of refulgence

ہشیار دل وہ کرتا ہے، تائید عشق کی
لگتا ہے مجھ کو اس میں بھی کوڑی ہے دور کی

हुशयार दिल वह करता है, ताईद इश्क़ की
लगता है मुझको इसमें भी कौड़ी है दूर की

O heart! Be alert confirms love she
I feel in that also something fishy

ان کے لئے تو حشر کا ہنگام ہے سرور
یہ اہل دل کا کیف ہے آواز صور کی

उनके लिए तो हश्र का हंगाम है सुरूर
ये अहले दिल का कैफ है आवाज सूर की

The time and tremor of doomsday is for them a delight
For them who possess heart pacified eyes with devine light

اربابِ میکدہ کے تو چہرے اتر گئے
ہم نے سہیل بات اگر کی شعور کی

अरबाबे मैकदाह के तो चेहरे उतर गए
हम ने सुहैल बात अगर की शऊर की

Faded I saw the faces of companions in tevern
When there I talked sense- a surprising pattern

रिजवान:जन्नत का पहरेदार, हूर:जन्नत की अप्सरा, तफ्तीश:जाँच, सुरूर:नशा, कोहेतूर:वो पहाड़ जिस पर ईश्वरीय प्रकाश पड़ा और वो जल गया मूसा नबी अल्लाह का दीदार नहीं कर सके बेहोश हो गए ,तर्जे खास:विशेष रूप से, वुसअत:विस्तार, हश्र का हंगाम: प्रलय का समय और कोलाहल, सूर:वो आवाज़ जिससे प्रलय जो ऐलान होगी, अहले दिल:आध्यात्मिक वयक्ति, कैफ:हर्ष, अरबाबे मैकदाह:मधुशाला के साथी, शऊर:बुद्धिमता,ताईद: सहमती

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

کہتے ہو نہ دیں گے ہم دل اگر پڑا پایا
دل کہاں کہ گم کیجئے ہم نے مدعا پایا

कहते हो न देंगे हम दिल अगर पड़ा पाया
दिल कहाँ कि गुम किज्जिए हम ने मुद्दआ पाया

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

ہم نے رات پہلو میں جب وہ مہ لقا پایا
دل کا حال پہلے سے اور بھی بُرا پایا

हम ने रात पहलु में जब वो मह लक़ा पाया
दिल का हाल पहले से और भी बुरा पाया
I found moon look beloved in my arms last night
My state has gone bad to worse whatavailable at sight

اس کو آج جب ہم نے روٹھتا ہوا پایا
جس سے ہم پریشاں تھے راز وہ کھلا پایا

उसको आज जब हमने रूठता हुआ पाया
जिससे हम परेशां थे राज वो खुला पाया
Great! She was getting annoyed gradually
Not so remained secret what so long caused worry

ہم تو اک اشارے پر جان خود ہی دے دیتے
اس سے آپنے حضرت یہ بتائیں کیا پایا

हम तो इक इशारे पर जान खुद ही दे देते
इस से आपने हजरत ये बताएं क्या पाया

I would have given life on thy one instance only
What thou got out of what thou did unnecessarily

خوشگوار کچھ شاید اب اُبھر کے آئے گا
بے سبب جو ہم نے آج دل کو ڈوبتا پایا

खुशगवार कुछ शायद अब उभर के आएगा
बेसबब जो हमने आज दिल को डूबता पाया

Something pleasant would turn up ultimately
Feeling my heart sinking finding reason not any

ظلم کو تو جانے دو عشق وشق کو چھوڑو
یار میں سخاوت ہے اس نے دل کھُلا پایا

जुल्म को तो जाने दो इश्क विश्क को छोड़ो
यार में सखावत है उसने दिल खुला पाया

Drift apart love forget her troubling cruelty
Enjoy she has open heart and has generosity

اس سے دل کی الجھن تو اور بھی بڑھی اپنی
اس حسین کا چہرہ ہم نے جب کِھلا پایا

इससे दिल की उलझन तो और भी बढ़ी अपनी
उस हसीन का चेहरा हम ने जब खिला पाया

Increased in me more with that my anxiety
When I saw that lovely face very happy

ہاتھ پاؤں پھولے ہیں اے سہیلؔ آج اپنے
خوں کریں تمنائیں حکمِ دلرُبا پایا

हाथ पाओं फूले हैं अये सुहैल आज अपने
खूँ करें तमन्नाएं हुक्मे दिलरुबा पाया

Nervousness gripped me uneasiness surrounds
I must kill all my longings,her order here sounds

सखावतःदानी होना, महलक़ाःचाँद जैसे शरीर वाला

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

حسن غمزے کی کشاکش سے چھٹا میرے بعد
بارے آرام سے ہیں اہل جفا میرے بعد

हुस्न गमजे की कशाकश से छुटा मेरे बाद
बारे आराम से हैं अहले जफा मेरे बाद

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

ایک سناٹا فضاؤں میں کھنچا میرے بعد
اس سے افسردہ زمانہ بھی ہوا میرے بعد

एक सन्नाटा फजाओं में खिंचा मेरे बाद
इससे अफसुर्दा जमाना भी हुआ मेरे बाद

Silence prevails after my demise over atmosphere
Upon this tragedy agonized look all here

اس نے امید دلائی تھی کہ چاہے گا مجھے
طنز سے میں نے کہا اس سے کہ کیا میرے بعد

उसने उम्मीद दिलाई थी कि चाहेगा मुझे
तंज से मैंने कहा उससे कि क्या मेरे बाद

She allured me that she would love me surely
"After I am no more",said I sarcastically

کون رکتا ہے کسی کے لئے دنیا میں کہیں
کارواں میرا بھی آگے کو بڑھا میرے بعد

कौन रुकता है किसी के लिए दुनिया में कहीं
कारवां मेरा भी आगे को बढ़ा मेरे बाद

No one stays here for anyone it is customary
My Caravan also proceeded ahead eventually

میں وسیلہ تھا تیرے پاس پہنچنے کے لئے
اب کوئی پائے گا کیا تیرا پتہ میرے بعد

मैं वसीला था तेरे पास पहुंचने के लिए
अब कोई पायेगा क्या तेरा पता मेरे बाद

I had been a source for others to reach thee
Now no one can get thy location after me

عشق کے رنگ سے محروم ہوا میرا چمن
کیسی مسموم ہے یاں آب و ہوا میرے بعد

इश्क के रंग से महरूम हुआ मेरा चमन
कैसी मस्मूम है याँ आबो हवा मेरे बाद

Deprived is alas the garden of love's color
Toxicity after me pervades upon surroundings here

اس کو ہر غم سے سدا میں نے بچایا تھا سہیلؔ
میرے قاتل کو نہ ہو کوئی سزا میرے بعد

उसको हर गम से सदा मैंने बचाया था सुहैल
मेरे कातिल को न हो कोई सजा मेरे बाद

When lived I saved from all odds the lovely killer
So I wish no punishment should ever be given to her

अफसुर्दा:गमगीन, तंज:व्यंग, वसीला:जरिया,
महरूम:वंचित, मस्मूम:जहरीली

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

ہزاروں خواہشِ ایسی کہ ہر خواہش پہ دم نکلے
بہت نکلے میرے ارمان لیکن پھر بھی کم نکلے

हजारों ख्वाहिशें ऐसी कि हर ख्वाहिश पे दम निकले
बहोत निकले मेरे अरमान लेकिन फिर भी काम निकले

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

جنونِ عاشقی میں وہ بھلا کب ہم سے کم نکلے
خدا محفوظ رکھے کہہ رہے ہیں وہ کہ دم نکلے

जुनूने आशकी में वो भला कब हम से कम निकले
खुदा मेहफूज रक्खे कह रहे हैं वो कि दम निकले

She was never less than me in love lunacy
Protect Lord invokes death in desperation she

محبت میں کبھی منزل کہیں آسان ہوتی ہے
کہاں سوچا تھا ہم نے راستے میں جتنے خم نکلے

मोहब्बत में कभी मंजिल कहीं आसान होती है
कहाँ सोचा था हमने रास्ते में जितने खम निकले

The achievement of destination of love is not easy
Never thought I about curves in the way so abundantly

میری تحریر کے بس میں اگر آجائے وہ دلبر
سوارت اپنی محنت ہو تمنائے قلم نکلے
मेरी तहरीर के बस में अगर आजाये वो दिलबर
सुआरत अपनी मेहनत हो तमन्नाये कलम निकले
If comes in control of my writing my loved one
My labor may be useful,desirous pen may won

ہمی تھے جس نے امیدوں کو یکسر ترک کر ڈالا
جبھی تو اس کے کوچے میں ہمی ثابت قدم نکلے
हमी थे जिसने उम्मीदों को यक्सर तर्क कर डाला
जभी तो उसके कूचे में हमी साबित कदम निकले
It was me who abandoned the desires totally
So it was I who stuck around her fold successfully

بنے سیلاب جس میں غرق تھے میرے گلے شکوے
کہ اس چشمِ پشیماں سے جو آنسو دم بہ دم نکلے
बने सैलाब जिसमें गर्क थे मेरे गिले शिकवे
कि उस चश्मे पशेमां से जो आंसू दम ब दम निकले
They turned into flood and drowned therein my all grievances
The tears kept on flowing from her ashamed eyes in sequence

ہوس زر کی جسے ہوتی ہے اس کی یہ بھی خصلت ہے
نہیں وہ چاہتا ہے جیب سے اس کی رقم نکلے

हवस जर की जिसे होती है उसकी ये भी खसलत है
नहीं वो चाहता है जेब से उसकी रकम निकले

It is his nature one who has lust for money
Never wants that cash may came out of the pocket he

سہیلؔ اشعار میں اظہار تو راحت کا ساماں ہے
جو دل پر بوجھ تھے ان میں وہ سب رنج و الم نکلے

सुहैल अशआर में इजहार तो राहत का सामा है
जो दिल पर बोझ थे इनमें वो सब रंजो अलम निकले

It always soothing to express one in poesy
It lightens burden of heart, drives away agony

जुनूने आशकी:प्रेम का पागलपन, मेहफूज:सुरक्षित, खम:पेच, तहरीर:लेखन, सुआरत:उपयोगी, यक्सर:पूर्ण रूप स, तर्क:त्यागना, कूचे में:गली में, साबित कदम:अडिग, सैलाब:बाढ़, गर्क:डूबना, चश्मे पशेमां:लज्जित आँखें, दम ब दम: अंतहीन, जर:धन, खसलत:प्रवृति, इजहार:प्रकट करना, रंजोअलम:वेदनाए

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

تجھ سے تو کچھ گلہ نہیں لیکن میرے ندیم
میرا سلام کہیو اگر نامابر ملے

तुझसे तो कुछ गिला नहीं लेकिन मेरे नदीम
मेरा सलाम कहियो अगर नामाबर मिले

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

اس کو کہاں ہے فکر نظر سے نظر ملے
دلبر کا جس کو مثلِ گہر دل اگر ملے

उसको कहाँ है फिक्र नजर से नजर मिले
दिलबर का जिसको मिस्ले गोहर दिल अगर मिले

Careless is he about with beloved the eye contact
For he possess her pearl like heart ,with him intact

اس نے تو مجھ کو اور بھی دیوانہ کر دیا
اب چاہتا نہیں ہوں مجھے نامہ بر ملے

उसने तो मुझको और भी दीवाना कर दिया
अब चाहता नहीं हूँ मुझे नामाबर मिले

He has made me more senseless increased my lunacy
I do not want to meet the letter carrier disgusting is he

دوری بنائی میں نے نیا تجربہ کیا
کھٹکا ہوا جدائی کا وہ اس قدر ملے

दूरी बनाई मैंने नया तजरबा किया,
खटका हुआ जुदाई का वो इस कदर मिले.

I maintained as new experiment distance from her
With her visit frequently thought of separation does occur

تجھ بن اسے سنیں گے اسے بھول جائیں گے
ہم کو نوید فصلِ بہاراں اگر ملے

तुझ बिन उसे सुनेंगे उसे भूल जायेंगे,
हमको नवेदे फासले बहारां अगर मिले.

Would hear that without thee intend I to forget
News of season of flowering if I would get

ان کی مصیبتوں میں اضافہ کریں گے ہم
ہم کو یہیں کہیں پہ اگر کوئی گھر ملے

उनकी मुसीबतों में इजाफा करेंगे हम,
हमको यहीं कहीं पे अगर कोई घर मिले.

I am planning to increase more troubles of her
If I find a home as an abode there somewhere

پوچھا جو میں نے ماتھے پہ بل ان کے آ گئے
وہ کون تھے جو آپ سے شام و سحر ملے

पुछा जो मैंने माथे पे बल उनके आगए
वो कौन थे जो आप से शामो सहर मिले

Curves appeared upon her forehead When inquired I
Who remained with thee from dawn to dusk- latent was why

مجھ کو ہنسی تو آئی مگر روک لی سہیلؔ
جب حادثہ ہوا کہ وہ با چشمِ تر ملے

मुझको हंसी तो आई मगर रोक ली सुहैल
जब हादसा हुआ कि वो बाचश्मेतर मिले.

Though that excited laughter yet I controlled
When accidentally she with eyes wet ,sight I behold

मिस्ले गोहरःमोती जैसा, नामाबरःपत्रवाहक, नवेदे फासले बहाराः शरद ऋतु केआगमन का समाचार, इजाफाःबढ़ाना, शमो सहरःसुबह शाम, बाचश्मेतरःगीली आँखोंके साथ

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

نکتہ چیں ہے غمِ دل اس کو سنائے نہ بنے
کیا بنے بات جہاں بات بنائے نہ بنے

नुक्ताचीं है गम -ऐ- दिल उसको सुनाये न बने
क्या बने बात जहाँ बात बनाये न बने

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

اس سے یہ سچ ہے ارادہ ہی بنائے نہ بنے
خوفِ رسوائی سے کہتا ہے وہ آئے نہ بنے

उससे ये सच है इरादा ही बनाये न बने
खौफे रुस्वाई से कहता है वो आये न बने

For coming to me hesitant to intend she
She says prevents her the fear of infamy

گھر میں اپنوں نے وہ ماحول بنا رکھا ہے
یہاں ٹھہرے نہ بنے ہم سے تو جائے نہ بنے

घर में अपनों ने वो माहौल बना रक्खा है
यहाँ ठहरे न बने हमसे तो जाए न बने

People in the created such atmosphere unfavorable
Stay there and leaving that both look impossible

ختم کر سکتا ہے وہ چاہے تو سب میری خلش
جو حقیقت ہے وہ کیوں اس سے بتائے نہ بنے

खत्म कर सकता है वो चाहे तो सब मेरी खलिश
जो हकीकत है वो क्यों उससे बताये न बने

She in no time if wants can end my anxiety
Why she does not utter and conceals the reality

گل ادا خود ہی محبت میں گرفتار ہوا
اب کوئی ظلم کا گل اس سے کھلائے نہ بنے

गुल अदा खुद ही मोहब्बत में गिरफ्तार हुआ
अब कोई जुल्म का गुल उससे खिलाये न बने

The possessor of style of flower falls in love vow
She can not blossom any kind of cruelty so now

خاک ڈالو جو ہوا اس پہ نئے عزم کے ساتھ
ہم بھی کیوں جانیں کہ جو تم سے سنائے نہ بنے

खाक डालो जो हुआ उसपे नए अज़्म के साथ
हम भी क्यों जानें कि जो तुमसे सुनाये न बने

Throw dust upon what happened already
Why should I know what avoid to express thee

عشق کیا حال کرے کس کا یہ معلوم نہیں
غیر اب کہتا ہے غم ہم سے اٹھائے نہ بنے

इश्क क्या हाल करे किसका ये मालूम नहीं
गैर अब कहता है गम हमसे उठाये न बने

Love can make any state of anyone not certain
My rival in love tells that he fails to bear the very burden

ہار کے پھر وہ مجھے چاہنے لگتا ہے سہیلؔ
چاہ کر بھی مجھے جب اس سے ستائے نہ بنے

हार के फिर वो मुझे चाहने लगता है सुहैल
चाह कर भी मुझे जब उससे सताए न बने

Being defeated beloved starts loving me
Althogh wishes yet fails to afflict me she

खौफे रुस्वाई:बदनाम होने का डर,
खलिश:उलझन, गैर:प्रेम में प्रतिद्वंदी

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

چاک کی خواہش اگر وحشت بہ عریانی کرے
صبح کے مانند زخمِ دل گریبانی کرے

चाक की ख्(वाहिश अगर वहशत बउरयानी करे
सुबह के मानिंद जख्मे दिल गरेबानी करे

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

کیسے دل اپنے سکوں کی اب نگہبانی کرے
اک ادائے خاص سے جب یار نادانی کرے

कैसे दिल अपने सुकूं की अब निगेहबानी करे
इक अदाए खास से जब यार नादानी करे

How can heart now guard its serenity
When in style special she does gullibility

میں کسی انساں سے امیدِ کرم کرتا نہیں
مشکلیں آسان میری فضلِ ربّانی کرے

मैं किसी इन्सां से उम्मीदे करम करता नहीं
मुश्किलें आसान मेरी फज्ले रब्बानी करे

I never expect grace from people in difficulty
Solves ever my problems favor of Almighty

چاہتا ہے گر کوئی ہموار ہو وہ کج ادا
میں سمجھتا ہوں کہ وہ تدبیر روحانی کرے

चाहता है गर कोई हमवार हो वो कजअदा
मैं समझता हूँ कि वो तदबीर रूहानी करे

If one wants to to set right that wry in vanity
I suggest him in his effort must apply spiritualty

پھول کے کھلنے کا موسم اس کو کہنا چاہیۓ
حسنِ والا عشق میں جب چاک دامانی کرے

फूल के खिलने का मौसम उसको कहना चाहिए
हुस्न वाला इश्क में जब चाक दामानी करे

Then that must be called season of flower mellowing
Beloved tears lappet when within her love is progressing

گرد اس کے ہی ہجومِ خلق دیکھا جائے ہے
جو بتائے رازِ عالم بات عرفانی کرے

गिर्द उसके ही हजूमे खल्क देखा जाये है
जो बताये राजे आलम बात इरफानी करे

We see around him a crowd of Truth seekers
He who talks spiritual and imparts secrets of universe

آفتاب انداز جلوؤں کا اسے ہے واسطہ
اس کے صدقے میں وہ باطن میرا نورانی کرے

आफताब अंदाज जलवों का उसे है वास्ता
इसके सदके में वो बातिन मेरा नूरानी करे

Thou possess sun like luster a radiance, so I pray,
Brighten my inner self in lieu of that and be it a way

اس کو کوئی خوف کوئی حزن کیا ہوگا سہیلؔ
وہ جو پیدا اپنے دل میں شوقِ ایمانی کرے

उसको कोई खौफ कोई हुज्न क्या होगा सुहैल
वो जो पैदा अपने दिल में शौके ईमानी करे

No fear whatever and how can he care anxiety
One who desires to strengthen his faith in Ultimate Reality

निगेहबानी:सुरक्षा, फज्ले रब्बानी:ईश्वर की कृपा, हमवार:सही होना, कजअदा:टेढ़े अंदाज वाला, तदबीर:उपाए, रूहानी:आत्मिक, हजूमे खल्क:लोगों की भीड, राजे आलम:सृष्टि के रहस्य, इरफानी:आध्यात्मिक, हुज्न:गम, शौके ईमानी:ईश्वर पर विश्वास की लालसा

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

شکوہ و شکر کو ثمر بیم و امید کا سمجھ
خانۂ آگاہی خراب دل نہ سمجھ بلا سمجھ

शिक्वाओ शुक्र को समर बेमो उम्मीद का समझ
खानए आगाही खराब दिल न समझ बला समझ

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

بات تو میری ٹھیک سے ہو جو سکے ذرا سمجھ
میرے سوالِ عشق کا زاویۂ جدا سمجھ

बात तू मेरी ठीक से हो जो सके जरा समझ
मेरे सवाले इश्क का जावियाये जुदा समझ
Must try to get what I am saying to thee
In my question of love different angle see

مل گیا بے امید وہ کھل گئے پھول یک بیک
پھر جو ہوا تھا دل فروز غیب سے ہو گیا سمجھ

मिल गया बे उम्मीद वो खिल गए फूल यकबयक
फिर जो हुआ था दिलफरोज गैब से हो गया समझ
Flowers bloomed and she met unpredictably
What lovely happened is bounty heavenly

اس کی طلب تھی جوش پر ضرب تھی میرے ہوش پر
کیا کریں عقل کا یہاں کیوں ہو یہاں بھلا سمجھ

उसकी तलब थी जोश पर ज़र्ब थी मेरे होश पर
क्या करें अक़्ल का यहाँ क्यों हो यहाँ भला समझ

Her desires were impatient attacked my sense
No need of following all and too the prudence

اے دلِ بے قرار بس چوک گیا جہاں پہ تو
سارا قصور اس میں تو اپنی نگاہ کا سمجھ

अये दिले बेकरार बस चूक गया जहाँ पे तू
सारा कुसूर उसमें तू अपनी निगाह का समझ

O! Heart where thou missed opportunity
It was nothing but believe it is eye's folly

قسمت ہر عروج ہے روزِ ازل سے جب زوال
اپنے اس اختیار سے خود کو نہ تو خدا سمجھ

किस्मते हर उरूज है रोजे अजल से जब जवाल
अपने इस इख़्तिआर से खुद को न तू खुदा समझ

From very beginning there is fall after rise every
Never claim to be God by virtue of thy authority

اس کا وہ اعتبار تھا یا کہ غرور حسن تھا
کیا ہوا عشق میں شکست چھن سے وہ کیا ہوا سمجھ

उसका वो ऐतबार था या कि गुरूर हुस्न था
क्या हुआ इश्क में शिकस्त छन से वो क्या हुआ समझ

Either it was her confidence or beauty's vanity
Understand sound what crushed hits the sanity

تجھ کو یقین کچھ نہ تھا اس کو یقین خود پہ ہے
تجھ کو سہیل اس لئے مل گیا مدعا سمجھ

तुझको यकीन कुछ न था उसको यकीन खुद पे है
तुझको सुहैल इसलिए मिल गया मुद्दआ समझ

O!Lover thou hast no trust in thee while that possesses she
So due to the fact thou attained what desired passionately

जावियाये जुदाःअलग दृष्टिकोण, दिलफरोजःदिल को जगमगाने वाला, गैबःअदृश्य संसार, जर्बःचोट, उरूजःउन्नति, जवालःगिरावट, शिकस्तःटूटना, मुद्दआःइच्छा

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

کیا تنگ ہم ستم زدگاں کا جہان ہے
جس میں کہ ایک بیضۂ مور آسمان ہے
'क्या तंग हम सितम ज़दगाँ का जहान है
जिस में कि एक बैज़ए मोर आसमान है

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

آباد اس علاقہ میں دل کا جہان ہے
اس کے مکاں کے پاس ہی میرا مکان ہے
आबाद उस इलाके में दिल का जहान है
उसके मकां के पास ही मेरा मकान है
Love prevails over that very vicinity
My location is near her abode lovely

اک سلسلہ ہے عظمتِ مولا علی تلک
ہے مجھ کو جس پہ فخر میرا خاندان ہے
इक सिलसिला है अजमते मौला अली तलक
है मुझको जिसपे फख्र मेरा खानदान है
There is a seriality of greatness till the greatness of Ali
I proud so upon my connection to the genealogy

ہونے لگی ہیں اس سے حسیں لغزشیں تمام
اس دل میں جب سے میرا جنوں میہمان ہے

होने लगी हैं उससे हंसी लगजिशें तमाम
उस दिल में जब से मेरा जुनूँ मेहमान है

She has started committing sweet error one after another
Since my style of love frenzy finds place within her

ہے میرے عشق کے لئے بس حوصلہ یہی
اللہ رکھے اس کی تمنا جوان ہے

है मेरे इश्क के लिए बस हौसला यही
अल्लाह रक्खो उसकी तमन्ना जवान है

This only is the elixir to my love ever rising
God may sustain the youth of her longing

میرے لئے تو باعث رحمت ہے اس کی ذات
مجھ پر تو میرا یار سدا مہربان ہے

मेरे लिए तो बाइसे रेहमत है उसकी जात
मुझपर तो मेरा यार सदा मेहरबान है

For me my beloved is a cause of divine mercy
On me always compassionate and loving is she

اک وہ ہے جس کے سارے حوالے یقین ہے
اس کے سوا تو جو ہے اسیرِ گمان ہے

इक वो है जिसके सारे हवाले यकीन है
उसके सिवा तो जो है असीरे गुमान है

All references of my love ideal are based upon fidelity
Save my sweetheart everyone is in doubt virtually

کچھ ایسا ہو گیا ہے محبت کے فیض سے
میری زبان آج سے اس کی زبان ہے

कुछ ऐसा हो गया है मोहब्बत के फैज से
मेरी जबान आज से उसकी जबान है

By virtue of love such pleasant happens
That my tongue has become tongue of her hence

جوہر ٹکے ہیں مجھ میں یہ انمول اے سہیل
اردو ہے اور محبتِ ہندوستان ہے

जौहर टके हैं मुझमें ये अनमोल अये सुहैल
उर्दू है और मुहब्बते हिन्दोस्तान है

There attached to my being jewels precious
Urdu language and Indian culture gracious

अज़मतः महानता, लग़ज़िशें तमामः बहुत सी ग़लतियां,
असीरे गुमानः भ्रम में होना, बाइसे रेहमतः दया का
कारण, फैज़ः कपा, जौहरः मोती,

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

اور بازار سے لے آئے اگر ٹوٹ گیا

جامِ جم سے تو میرا جامِ سفال اچھا ہے

और बाजार से ले आये अगर टूट गया

जामे जम से तो मेरा जामे सिफाल अच्छा है

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

ساری دنیا سے میرا ظلم خصال اچھا ہے

اس کو اس فن میں جو حاصل ہے کمال اچھا ہے

सारी दुनिया से मेरा जुल्म खिसाल अच्छा है

उसको इस फन में जो हासिल है कमाल अच्छा है

One special in mercilessness is best in the world decidedly

She is accomplished in her art of the inclemency

مصدرِ نور ہے مسجودِ ملائک وہ ہوا

اس لئے پیکرِ رعنائے سفال اچھا ہے

मसदरे नूर है मस्जूदे मलाइक वो हुआ

इसलिए पैकरे रानाये सिफाल अच्छा है

Due to the infinitive radiance before him the angels prostrated

And so such elegant physique of clay is highly rated

اس کو ہر بات گھما دینے میں آتا ہے مزہ
کہہ رہا ہے دلِ بیمار کا حال اچھا ہے

उसको हर बात घुमा देने में आता है मजा
कह रहा है दिले बीमार का हाल अच्छा है

She gets great pleasure in twisting the matter
Says the condition of the stricken heart is better

چاہتا ہم سے ہے تصدیقِ ربوبیت خود
اس نے ہم سے جو کیا ہے یہ سوال اچھا ہے

चाहता हम से है तस्दीके रबूबियते खुद
उसने हमसे जो किया है ये सवाल अच्छा है

Wants verification from me of His being a cherisher
Interesting of Him-Interesting interrogator

آپ کی بات ارے چھوڑیے آتی ہے ہنسی
آپ کہتے ہیں کہ ممکن ہے وصال اچھا ہے

आपकी बात अरे छोड़िये आती है हंसी
आप कहते हैं कि मुमकिन है विसाल, अच्छा है

Thy statement. leave it ,excites only laughter
Say thou union is possible,right hereafter

اس سے اچھے کی ہے امید جو ہے مالک کل
ہم برہمن سے نہ پوچھیں گے کہ سال اچھا ہے؟

उससे अच्छे की है उम्मीद जो है मालिके कुल
हम ब्रह्मन से न पूछेंगे कि साल अच्छा है ?

Hope we for fortune to favor from our Almighty
Why so ask predictor whether year would be lucky

آمدِ شام ملاقات سے روشن ہے وجود
ایسی صورت میں تو سورج کا زوال اچھا ہے

आमदे शामे मुलाकात से रोशन है वजूद
ऐसी सूरत में तो सूरज का जवाल अच्छा है

Approaches evening of love meeting brightens my existence
In such condition falling downward of sun is good hence

عشق میں پھنس کے ہیں فکروں سے جو آزاد سہیلؔ
اس اسیری سے نہ ہوں ہم جو بحال اچھا ہے

इश्क में फँस के हैं फिक्रों से जो आजाद सुहैल
इस असीरी से न हों हम जो बहाल अच्छा है

Entangled in love and got freedom from all worries
Do not want emancipation from this no desire for ease

जुल्म खिसालः करता की आदत वाला, पैकरे रानाये सिफालःमिटटी का सुन्दर शरीर, तस्दीके रबूबियतः पालन हार होने का प्रमाण विसालःमिलन, ज़वालःगिरना या डूबना, असीरीःक़ैद, बहालःकैद से छूटना,

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

کوئی دن گر زندگانی اور ہے
ہم نے اپنے دل میں ٹھانی اور ہے
कोइ दिन गर जि़न्दगानी और है
हमने अपने दिल में ठानी और है

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

مجھ پہ ان کی مہربانی اور ہے
اصل میں جو ہے کہانی اور ہے
मुझपे उनकी मेहरबानी और है
अस्ल में जो है कहानी और है
Something other is her compassion on me
Latent another point in the actual story

شوق پر میرے جوانی اور ہے
آج تو وہ پانی پانی اور ہے
शौक पर मेरे जवानी और है
आज तो वो पानी पानी और है
My love in spring time passionate hotly
So she is embarrassed emotionally

حسن تو ہے بے نیازِ احتیاط
میرا طرزِ زندگانی اور ہے

हुस्न तो है बेनयाज़ एहतियात
मेरा तर्ज़ जिंदगानी और है

She cares a fig for precaution in affair
But my actions therein totally differ

اس سے ہے اغیار کو الجھن تو ہو
دل میں ہم دونوں نے ٹھانی اور ہے

इससे है अगयार को उलझन तो हो
दिल में हम दोनों ने ठानी और है

May there be a chaos among my opponents
But we have decided apart enjoy the moments

اس نے سمجھا کچھ ہے اور ہے بے خطر
بات ہم کو کچھ اُٹھانی اور ہے

उसने समझा कुछ है और है बेखातर
बात हमको कुछ उठानी और है

She is fearless as she understood separately
But very different I intend to raise decidedly

یہ نہیں ہے دل جو ہے ٹوٹا ہوا
اس کے ظلموں کی نشانی اور ہے

ये नहीं है दिल जो है टूटा हुआ
उसके जुल्मों की निशानी और है

It is not the heart broken apparently
But different is the sign of her cruelty

باغ میں نچلی نہ بیٹھے ہے صبا
دیکھ کر اس کو دوانی اور ہے

बाग में निचली न बैठे है सबा
देखा कर उसको दिवानी और है

The morning breeze is ever moving restlessly
But in garden finds beloved became more silly

یہ محبت سے سوا کچھ ہے الگ
یہ بلائے ناگہانی اور ہے

ये मोहब्बत से सिवा कुछ है अलग
ये बलाये नागहानी और है

It is something more than trouble of love
This abrupt calamity falls perhaps from above

دم بخود ہیں جتنے خوش گفتار تھے
یار کی معجز بیانی اور ہے

दमबखुद हैं जितने खुशगुफ्तार थे
यार की मोजिज बयानी और है

Silent they are in awe the eloquent orators
Before magical charm of speech she delivers

ہجر کا غم ہے بجا لیکن سہیل
کچھ اشارہ آسمانی اور ہے

हिज्र का गम है बजा लेकिन सुहैल
कुछ इशारा आसमानी और है

Agonizing is the parting from her okay
But different signs from heaven find way

शौक:प्रेम, बेनयाजे एहतियात:पूर्वविधान से बेपरवाह, तर्जे जिंदगानी:जीवन शैली, अग्यार:विरोधी, बेखतर:भय मुक्त, सबा:सुबह की हवा, दमबखुद:शांत, खुशगुफ्तार:अच्छा बोलने वाले, मोजिज बयानी:वाणी का जादू, बजा:उचित, हिज्र:विरह

زمین غالب (ज़मीने ग़ालिब)

غیر یوں کرتا ہے میری پرسش اس کے ہجر میں
بے تکلف دوست ہو جیسے کوئی غمخوار دوست

गैर यूँ करता है मेरी पुर्सिश उसके हिज्र में
बेतकल्लुफ दोस्त हो जैसे कोई गमख्वार दोस्त

میری غزل (मेरी ग़ज़ल)

ہم پڑے دشواریوں میں کچھ ہوئے دشوار دوست
چھانٹ کر ہم نے الگ پھر کر دیۓ بیکار دوست

हम पड़े दुश्वारिओं में कुछ हुए दुश्वार दोस्त
छांट कर हमने अलग फिर कर दिए बेकार दोस्त

Fell I in trouble and disappeared some friends suddenly
Sifted then I drifted apart those useless ones in company

اس کی گردن اور سر نے دے دیا کیسا جواب
جب کہا میں نے محبت سے نہ کر انکار دوست

उसकी गर्दन और सर ने दे दिया कैसा जवाब
जब कहा मैंने मोहब्बत से न कर इंकार दोस्त

By movement of head and neck she amazingly replied
Then when I prayed my love should not be defied

اس سے ہر صورت وفا کی ساتھ پھر چھوڑا نہیں
جس کو ہم نے زندگی میں کہہ دیا اک بار دوست

उससे हर सूरत वफा की साथ फिर छोड़ा नहीं
जिसको हमने जिन्दगी में कह दिया इक बार दोस्त

Remained faithful never left him alone ever
Called someone friend if once to continue it I endeavor

یہ وفا ہو جائے تو اس میں ہے ہیٹی حسن کی
تو نے کیسے کر لیا ہے وعدۂ دیدار دوست

ये वफा हो जाये तो इसमें है हेटी हुस्न की
तूने कैसे कर लिया है वादए दीदार दोस्त

It may be if it is fulfilled below the dignity of beauty
How did thou promise to show thy face pretty

اس کی تو تشریح کر پائیں گے بس اہلِ نظر
نیند میں لگتا ہے ہم کو اور بھی بیدار دوست

इसकी तो तशरीह कर पाएंगे बस अहले नजर
नींद में लगता है हमको और भी बेदार दोस्त

Those who have insight can explain my version
That look more active while in sleep the loved one

اپنی وہ منوائے لگتا ہے کہ مانے ہے میری
ہائے کیسا مل گیا ہے ہم کو یہ ہشیار دوست

अपनी वो मनवाये लगता है कि माने है मेरी
हाय कैसा मिल गया है हमको ये हुशियार दोस्त

Makes me believe what she wants ,looks as if complies mine she
Ah!What a companion I got who always behaves very cleverly

ایک ہے جو ہر مصیبت خود پہ لیتا ہے سہیلؔ
دل سے بڑھ کر ہے نہیں کوئی میرا غمخوار دوست

एक है जो हर मुसीबत खुद पे लेता है सुहैल
दिल से बढ़कर है नहीं कोई मेरा गमख्वार दोस्त

It is the one who takes on it all my troubles- it is only
More than heart there is no one so sorrow sharing friendly

दुश्वार:मुश्किल, वादए दीदार:अपने को दिखाने का वादा, तशरीह:व्याख्या, बेदार दोस्त:जागती हुई प्रेमिका, गमख्वार दोस्त:ग़म बटाने वाला

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

آ کہ میری جان کو قرار نہیں ہے
طاقتِ بیداد انتظار نہیں ہے

आ कि मेरी जान को करार नहीं है
ताकते बेदाद इन्तिजार नहीं है

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

اس کو محبت کا جو اقرار نہیں ہے
پوری طرح دل ابھی بیدار نہیں ہے

उसको मोहब्बत का जो इकरार नहीं है
पूरी तरह दिल अभी बेदार नहीं है

She does not accept the love at present
Her heart is not awakened at the moment

اس کے جو تھے طور ہمیں آ گئے ہیں اب
اس کو کسی طور اب قرار نहیں ہے

उसके जो थे तौर हमें आ गए है अब
उसको किसी तौर अब करार नहीं है

I have learnt her styles and actions
So she gets respite not even once

میں نے کبھی بھی نہ لئے ظلم کے بدلے
دل بھی میرا اس کا روادار نہیں ہے

मैंने कभी भी न लिए जुल्म के बदले
दिल भी मेरा उसका रवादार नहीं है

I never avenged of her mercilessness to me
And my heart as well disallows that entirely

رحمتِ بے پایاں ساتھ میرے ہے لیکن
نور ہے موجود یہاں نار نہیں ہے

रेहमते बेपाया साथ मेरे है लेकिन
नूर है मौजूद यहाँ नार नहीं है

I have with me his unfathomable benevolence
So fire of hell is not but here is his effulgence

چل پڑا وہ لاکھ کہی میں نے یہی بات
راہِ وفا دیکھ استوار نہیں ہے

चल पड़ा वो लाख कही मैंने यही बात
राहे वफा देखा उस्तुवार नहीं है

She set off though I warned repeatedly
That path of love is uneven not easy

کہنے پہ مجبور کیا ساقی نے مجھ کو
آج یہ کچھ اور ہے خمار نہیں ہے

कहने पे मजबूर किया साकी ने मुझको
आज ये कुछ और है खुमार नहीं है

The friendliness of barmaid compelled me to say
Something other it not intoxication not hangover nay

اس نے سہیل آج بلایا ہے مجھے گھر
جانے کو دل کس لئے تیار نہیں ہے

उसने सुहैल आज बुलाया है मुझे घर
जाने को दिल किसलिए तैयार नहीं है

The beloved has called me perhaps lovingly
But my heat to go there is not ready

उस्तवारःसमतल, खुमारःनशा, इकरारःसहमति, बेदारःजागता हुआ, तौर तरीकःतरह, रवादारःइच्छुक, रहमते बेपायांःईश्वर की असीम कृपा, नूरःईश्वरीय प्रकाश, नारःआग

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

نفس نہ انجمنِ آرزو سے باہر کھینچ
اگر شراب نہیں انتظار ساغر کھینچ

नफस न अंजुमने आरजू से बाहर खींच
अगर शराब नहीं इन्तिजारे सागर खींच

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

جو ہے یہ ماہیِ دل آب سے تو باہر کھینچ
برائے لطف رگِ صبر کو ستمگر کھینچ

जो है ये माहिये दिल आब से तू बाहर खींच
बराये लुत्फ रगे सब्र को सितमगर खींच

Pull out of water the fish of my heart
O! Heartless drag vein of my patience for fun apart

اب اس کے بعد جو انجام ہوگا تجھ پر ہے
ہمارے دل میں جدائی کا جو ہے نشتر کھینچ

अब इसके बाद जो अंजाम होगा तुझपर है
हमारे दिल में जुदाई का जो है नश्तर खींच

Then it will be upto thee the consequence of thy action
Get out the lancet that contains pricks and pierce of separation

وگرنہ مجھ کو پھنسا لیگی دام میں دنیا
تو اپنی سمت اگر ہو سکے برابر کھینچ

वगरना मुझको फंसा लेगी दाम में दुनिया
तू अपनी सम्त अगर हो सके बराबर खींच

The world will entrap me mind it O! Lovely
Drag me in any case if possible often to thee

اثر ہو جذبوں میں ایسا وہ خود چلا آئے
اسی سے یار کو تو اپنے دل کے اندر کھینچ

असर हो जज़्बों में ऐसा वो खुद चला आये
उसी से यार को तू अपने दिल के अंदर खींच

Such effect should be in thy emotions which may draw her near
And by virtue of which you can get her into within to endear

یہ تجھ سے ہوگا کہ تو نقشۂ محبت کو
ہماری روح پہ پھولوں سے رنگ لے کر کھینچ

ये तुझसे होगा कि तू नक़्शाये मोहब्बत को
हमारी रूह पे फूलों से रंग लेकर खींच

Would you be able to draw map of love affairs
Upon my soul getting the color from flowers

وہ جس سے آ نہ سکے جو وفا کا دشمن ہو
لکیر ایسی میرے یار اپنے در پر کھینچ

वो जिससे आ न सके जो वफा का दुश्मन हो
लकीर ऐसी मेरे यार अपने दर पर खींच

May not come in one who is foe of love and loyalty
Draw a line with some spell upon threshold of thee

سہیلؔ یہ بھی عجب بات ہے مصور سے
وہ کہہ رہا ہے کہ تصویر مجھ سے بہتر کھینچ

सुहैल ये भी अजब बात है मुसव्विर से
वो कह रहा है कि तस्वीर मुझसे बेहतर खींच

This is something strange that she asks painter-
Draw my picture better than what I appear

माहिये दिल:दिल की मछली, आब:पानी, बराये लुत्फ:मजे के लिए, रगे सब्र:धीरज की नस, सम्त:ओर, नक्शाये मोहब्बत:प्रेम का मानचित्र, दर:द्वार, मुसव्विर:चित्रकार

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

آبرو کیا خاک اس گل کی کہ گلشن میں نہیں
ہے گریباں تنگ پیراہن جو دامن میں نہیں

आबरू क्या खाक उस गुल की कि गुलशन में नहीं
है गरीबां तंग पैराहन जो दामन में नहीं

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

وہ کٹیلا پن جو تھا اب اس کی چتون میں نہیں
بازوئے عاشق حمایل جس کی گردن میں نہیں

वो कटीलापन जो था अब उसकी चितवन में नहीं
बाजुए आशिक हिमायल जिसकी गर्दन में नहीं
It is not there the usual sharpness in the glance of her
For does not sling across her neck hands of lover

سیر کرنے کو جو گل اندام گلشن میں نہیں
ہے تہی کچھ بھی تو فصلِ گل کے دامن میں نہیں

सैर करने को जो गुल अंदाम गुलशन में नहीं
है तिही कुछ भी तो फसले गुल के दामन में नहीं
When one having soft steps does not stroll in the garden
Empty and nothing is here in the season of the flower then

جگمگا اُٹھتا ہے اخفا کے تصور میں ظہور
ڈھونڈ کر پاتے ہیں جب ہم یار چلمن میں نہیں

जगमगा उठता है इख्फा के तसव्वुर में जहूर
ढूंढ कर पाते हैं जब हम यार चिलमन में नहीं

Brightened in the thought of concealment the idea of Self Revelation
Searched we and found beloved absent behind the curtain-strange citation

عشق میں جب ہو یہ حالت اس کا پھر کیا پوچھنا
مطمئن وہ بھی ہے دل میرا بھی الجھن میں نہیں

इश्क में जब हो ये हालत उसका फिर क्या पूछना
मुत्मइन वो भी है दिल मेरा भी उलझन में नहीं

If in love such stage comes that is beyond question
When looks satisfied she and I too am in pacification

آگ خود اس کی نگہباں ہو گئی ہے ان دنوں
برق کا کچھ خوف میرے دل کے خرمن میں نہیں

आग खुद उसकी निगहबां हो गयी है इनदिनों
बर्क का कुछ खौफ मेरे दिल के खिरमन में नहीं

The fire itself has become protector of that now
So there is no fear of lightening within the barely mow

دل لگانے سے پراگندہ خیالی ہو گئی
جان جو من میں نہیں ہے اس لئے تن میں نہیں

दिल लगाने से परागन्दा खयाली हो गयी
जान जो मन में नहीं है इसलिए तन में नहीं

In love the thoughts have been scattered
Heart lost energy so body is also shattered

ایسی تبدیلی مزاجِ حسن میں آئی سہیلؔ
جو مزہ پہلے تھا اس سے اب وہ ان بن میں نہیں

ऐसी तब्दीली मिजाजे हुस्न में आयी सुहैल
जो मजा पहले था उससे अब वो अनबन में नहीं

Such change has occurred in the mood of beauty
What joy in clash was there is missing presently

बाजुए आशिक हिमायलःप्रेमी के हाथ प्रेयसी के गले में, गुल अंदाम गुलशन में नहीं:फूलों जैसी कोमल चाल वाला, तेही:खाली, फसले गुल:फूलों का मौसम बहार, जगमगा उठता है इख्फा के तसव्वुर मेंजहूर:लुप्त होने कीकल्पना से स्पष्ट होने की जगमगाहट, चिलमन:पर्दा, मुत्मइन:संतुष्ट, निगहबां:रक्षक, बर्क:बिजली, दिल का खिरमन:दिल काखलिहान, परागन्दा खयाली:विचारों का बिखराओ, तब्दीली मिजाजे हुस्न में आयी:सौंदर्य केसवभाव मेंपरिवर्तन

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

بے خودی بے سبب نہیں غالب
کچھ تو ہے جس کی پردہ داری ہے
बेखुदी बेसबब नहीं गालिब
कुछ तो है जिसकी पर्दादारी है

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

اس کی ہر ایک سے تو یاری ہے
اک مصیبت یہی ہماری ہے
उसकी हर एक से तो यारी है
इक मुसीबत यही हमारी है
With every one she is friendly
There lies my loves tragedy

آب اور خاک سے بلند ہے وہ
پیکرِ نور عکسِ باری ہے
आब और खाक से बलन्द है वो
पैकरे नूर अक्स ए बारी है
Above water and dust is He
Divine reflection,darling of humanity

ہے پسینہ حسین ماتھے پر
چمنِ دل کی آبیاری ہے

है पसीना हसीन माथे पर
चमने दिल की आब्यारी है

Sweat shines upon forehead of beauty
Waters that the garden of heart intrisincly

ربط بڑھ کر ہوا ہے یکتائی
نشہ اس کا جو ہم پہ طاری ہے

रब्त बढ़ कर हुआ है यकताई
नश्शा उसका जो हमपे तारी है

Love relation reached to oneness
So her intoxication runs in my senses

ماہ و انجم شفق گل و لالہ
یار کی کیسی خوش نگاری ہے

माहो अंजुम शफक गुलो लाला
यार की कैसी खुशनिगारी है

Moon,stars,flowers redness of twilight
All denotes the imprint of fingers bright

جلوہ اس درجہ ہو گیا روشن
اب کہاں ذکرِ پردہ داری ہے

जलवा इस दजा' हा' गया रा'शन
अब कहा' जिक्र' पदा'दारी है'

The luster of beloved became so radiant
Now mention of veil face hiding impertinant

یہ مہارت ہے دستِ جاناں کی
زخم جو بھی دیا وہ کاری ہے

य' महारत है' दस्त' जाना' की
जखम जा' भी दिया वा' कारी है'

This is the skill of hands of beauty
Wound she gives pains drastically

بڑھ رہا ہے جو غم تو بڑھنے دو
حسن کا طرز غمگساری ہے

बढ़ रहा है' जा' गम ता' बढ़ने दा'
हुस्न का तज'' गमगुसारी है'

If that increases pain bear patiently
It is a elegant style of consolation of beauty

ہے یہ اعجاز اس بدن کا سہیل
رنگ و خوشبو سدا ہی جاری ہے

है ये ऐजाज उस बदन का सुहैल
रंगो खुशबु सदा ही जारी है

Its a charm of that physique lovely
It releases the fragrance and the color continuously

आब:पानी, अक्स बरी:ईश्वर का प्रतबिम्ब, पैकरे नूर प्रकाशवान शरीर, आबयारी:सींचना, रब्त:संपर्क, यकताई:एक हो जाना, माहो अंजुम शफक गुलोलाला: चाँद, सितारे ,शाम की लालिमा ,गुल:फूल, खुश्निगरी:अच्छा लेखन, पर्दादारी:छिपना, तर्जे गमगुसारी:सान्त्वना देने का अंदाज

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

مدت ہوئی ہے یار کو مہماں کیے ہوئے
جوشِ قدح سے بزم چراغاں کیے ہوئے

मुद्दत हुई है यार को मेहमां किये हुए
जोशे कदह से बज़्म चरागाँ किये हुए

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

دل ہم کو دیر سے ہے پریشاں کیے ہوئے
مشکل ترین چیز کا ارماں کیے ہوئے

दिल हमको देर से है परेशां किये हुए
मुश्किल तरीन चीज का अरमां किये हुए

For a long time the heart has been piquing me
Keeping a desire not to be fulfilled very easily

جانباز اس کو دیکھ کے کرنے لگے ہیں رقص
شمشیرِ ناز کو ہے وہ عریاں کیے ہوئے

जांबाज उसको देख के करने लगे हैं रक़्स
शमशीरे नाज को है वो उरियाँ किये हुए

The life sacrificing lovers began to dance in ecstasy
Seeing that leaves bare her sword of elegance she

مجھ پر فلک سے کوئی بھی آفت نہ آئیگی
مجھ پر ہے یار سایۂ داماں کیے ہوئے

मुझपर फलक से कोई भी आफत न आएगी
मुझपर है यार सायए दामां किये हुए

No scourge I am sure, shall fall upon me from above
The beloved has spread her lappet as shelter with love

کیا جانے کس کو دامِ محبت میں پھانس لیں
وہ آ رہے ہیں چاک گریباں کیے ہوئے

क्या जाने किसको दामे मोहब्बत में फांस लें
वो आ रहे हैं चाक गरीबां किए हुए

No one knows whom she intends to captivate in love net
Appears she with collar torn mysterious is her mind set

یہ ان کے التفات کا رنگِ حسین ہے
دل کی فضا کو ہیں وہ بہاراں کیے ہوئے

ये उनके इल्तिफात का रंगे हसीन है
दिल की फजा को हैं वो बहारां किये हुए

The sight has been colored with her favor
She keeps heart agile with spring fervor

اس میں یہ آفتابِ حقیقت ہے جلوہ گر
رکھو یونہی خیال فروزاں کیے ہوئے

इसमें ही आफताबे हकीकत है जलवागर
रक्खो यूँही खयाल फरोजाँ किये हुए
For sure glare therein the Ultimate Reality
Must remain thy thinking process shine brightly

کیسا اشارہ کرکے وہ غائب ہوا سہیلؔ
ہم دل میں آرزو کو ہیں مہماں کیے ہوئے

कैसा इशारा करके वो गायब हुआ सुहैल
हम दिल में आरजू को हैं मेहमां किये हुए
She gave a vague signal and then disappeared
I keep in my heart so as guest a desire there entered

जांबाज:जान देने पर तैयार प्रेमी, शमशीरे नाज:सौंदर्य की तलवार,उरियाँ:नंगी, फलक:आकाश, दामे मोहब्बत:प्रेम का जाल, चाक गरीबां:गरेबान फटाहोना, इल्तिफात:कृपा , स्नेह, आफताबे हकीकत है जलवागर:अंतिम वास्तविकता के सूरज की उपस्थिति, फरोजां:चमकता हुआ

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

لے تو لوں سوتے میں اس کے پاؤں کا بوسہ مگر
ایسی باتوں سے وہ کافر بدگماں ہو جائے گا

ले तो लूँ सोते में उसके पाऊँ का बोसा मगर
ऐसी बातों से वो काफिर बदगुमां हो जायेगा

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

راہ دکھلا کر وہ منزل کا نشاں ہو جائے گا
اور زمیں کی حد سے اٹھ کر آسماں ہو جائے گا

राह दिखला कर वो मंजिल का निशां हो जायेगा
और जमीं की हद से उठकर आसमां हो जायेगा

Show will he the right path and become the symbol of destination
From earth will he rise and become sky

رات کا بس ایک لمحہ جاوداں ہو جائے گا
اور تو جو کچھ بھی ہے وہ داستاں ہو جائے گا

रात का बस एक लम्हा जाविदां हो जायेगा
और तो जो कुछ भी है वो दास्ताँ हो जायेगा

The one and single moment of night will become eternal
Rest will be insignificant tale and nothing else

پہلے ایسے وار کر دیگا کہ بکھرے گا وجود
پھر نہ جانے کس لئے آرامِ جاں ہو جائے گا

पहले ऐसे वार कर देगा कि बिखारेगा वजूद
फिर न जाने किस लिए आरामे जां हो जायेगा

Beloved will attack in such a way that it will split existence of lover
Thereafter unknowingly become the rest and respite of soul

میں کچھ ایسی بات کہہ دونگا جو ہوگی لا جواب
وہ ادا سے سر جھکا کر بے زباں ہو جائے گا

मैं कुछ ऐसी बात कह दूंगा जो होगी लाजवाब
वो अदा से सर झुका कर बेजबाँ हो जायेगा

I would say something which would be exclusive
And beloved would be dumb founded upon that

میں سکونِ دل کا قصہ کہہ کے چپ ہو جاؤں گا
اک حسیں چہرہ اسے سُن کر دھواں ہو جائے گا

मैं सुकून दिल का किस्सा कह के चुप हो जाऊंगा
इक हसीं चेहरा उसे सुन कर धुआं हो जायेगा

I will tell the tale of comfort of my heart and keep mum then
A beautiful face will show worried looks

اس کی موجِ دل پہ ہے میری رفاقت کا اثر
آج لگتا ہے کہ وہ سیلِ رواں ہو جائے گا

उसकी मौजे दिल पे है मेरी रिफाकत का असर
आज लगता है की वो सैले रवां हो जायेगा

On the waves of the heart of beloved effect of my company is apparent
This predicts that those waves will transform into flood

وہ تو آکر لوٹ جائے گا اجالے چھوڑ کر
اس کے جلوؤں سے میرا گھر ضوفشاں ہو جائے گا

वो तो आकर लौट जायेगा उजाले छोड़ कर
उस के जलवों से मेरा घर जोफिशां हो जायेगा

Leaving herein radiance the beloved will drop in and depart
But due to her grace my abode will scatter light around which it sustains

وہ سہیلؔ آجائے تو ارماں کے غنچے کھل اٹھیں
دیکھ کر اس کو جو دل میں ہے عیاں ہو جائے گا

वो सुहैल आजाये तो अरमां के गुन्चे खिल उठें
देख कर उसको जो दिल में है अयाँ हो जायेगा

Let that charming one come flowers of passion would bloom
Looking at her all what is there in heart would be clear

जाविदां:अविनाशी, वजूद:अस्तित्व, रिफाकत:संगत, सैले रवां:बाढ,
जोफिशां:रौशनी बिखेरने वाला, अयाँ:स्पष्ट

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

عرضِ نیاز عشق کے قابل نہیں رہا
جس دل پہ ناز تھا مجھے وہ دل نہیں رہا

अर्ज़ नयाजे इश्क के काबिल नहीं रहा
जिस दिल पे नाज था मुझे वो दिल नहीं रहा

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

جس دن سے اک ارادہ مقابل نہیں رہا
مجھ کو خیالِ جادہ وَ منزل نہیں رہا

जिस दिन से इक इरादा मुकाबिल नहीं रहा
मुझको खयाले जादाओ मंजिल नहीं रहा
Since the day a motive disappeared
Thought of path and goal has been blurred

وہ عشق کرکے جتنا تھا مشکل نہیں رہا
پتھر کا اس کا دل تھا وہ اب دل نہیں رہا

वो इश्क करके जितना था मुश्किल नहीं रहा
पत्थर का उसका दिल था वो अब दिल नहीं रहा
Fell in love and remained not difficult as was ever
Made of stone was heart seems it is not never

ہم ڈوبتے تھے اور تھا دریا بھی موج پر
اس حال میں تصورِ ساحل نہیں رہا

हम डूबते थे और था दरिया भी मौज पर
इस हाल में तसव्वुरे साहिल नहीं रहा

Drowning was I and river was with waves in delight
In such state there is no idea of the bank exists might

اس نے کیا تھا ترکِ محبت کا فیصلہ
اس پر یقین اس کا بھی کامل نہیں رہا

उसने किया था तरके मोहब्बत का फैसला
इसपर यकीन उसका भी कामिल नहीं रहा

It was she who decided to break love ties initially
But she herself never believed on that completly

حق عظمتوں کے ساتھ نمایاں جو ہو گیا
اس کے نشان مٹ گئے باطل نہیں رہا

हक अजमतों के साथ नुमायां जो हो गया
उसके निशान मिट गए बातिल नहीं रहा

Ultimate truth with all its greatness is apparent
So signs of wrong are no more with wind went

نورِ یقین اس میں سرایت جو کر گیا
کچھ اور ہو گیا یہ تنِ گِل نہیں رہا
नूरे यकीन उसमे सरायत जो कर गया
कुछ और हो गया ये तने गिल नहीं रहा
The splendor of certainty spread there in mysterious way
Transcended and became different the body of clay

بیکار سب کو اس کے تغافل کا ہے گلہ
وہ یار میرے حال سے غافل نہیں رہا
बेकार सब को उसके तगाफुल का है गिला
वो यार मेरे हाल से गाफिल नहीं रहा
People complain of her casualness generally
But never she connived to care of any plight of me

جو وہم تھا ہواؤں میں تحلیل ہو گیا
اس کے ہمارے بیچ وہ حائل نہیں رہا
जो वहम था हवाओं में तहलील हो गया
उसके हमारे बीच वो हाएल नहीं रहा
All doubts uncertainty melted into air
Not remained as stumbling block in our affair

مجھ کو شعورِ کیفِ فنا ہو گیا سہیلؔ
فطرت پہ اپنی اس لئے قاتل نہیں رہا

मुझको शऊरे कैफे फना हो गया सुहैल
फितरत पे अपनी इसलिए कातिल नहीं रहा

I realised the joy of annihilation of self suddenly
So the sweet killer is not firm on her natural severity

जादाओ मंजिल:मंजिल और रास्ता, तसव्वुरेसाहिल:दरिया के किनारे का खयाल, तरके मोहब्बत:प्रेम सम्बन्ध विच्छेद, कामिल:पूर्ण, हक अजमतों के साथनुमायां जो हो गया:सत्य महानताओं के साथ स्पष्ट होना, बातिल:बुराई सरायत:समाना,फैलना, तने गिल:मिटटी की काया, तगाफुल:बेपरवाही, गाफिल:लापरवाह, वहम:शंका, तहलील:विलीन, हाएल:रुकावट, शऊरे कैफेफना:मिट जाने का आनंद, फितरत:सवभाव, सिलसिलए गलिबियात में, गालिब के योमे पैदाइश पर

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

خود پرستی سے رہے باہم دگر نا آشنا
بیکسی میری شریک آئینہ تیرا آشنا

खुदपरस्ती से रहे बाहम दिगर न आशना
बेकसी मेरी शरीक आइना तेरा आशना

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

عشق میں جو رہ نہیں جاتا ہے اپنا آشنا
وہ ہے سب کا آشنا جو ہے تمہارا آشنا

इश्क में जो रह नहीं जाता है अपना आशना
वो है सब का आशना जो है तुम्हारा आशना

One who forgets his own self in love
He is for all and he is yours all above

اہلِ دل سے پوچھیے تفصیل اس یکتائی کی
ایک ہے جو ایک کا ہے ایک تنہا آشنا

अहले दिल से पूछिए तफसील इस यकताई की
एक है जो एक का है एक तनहा आशना

Ask from sages the details of the fact
That how only one and one for one is intact

یہ جو سرخی ہے اُفق پر یہ اسی کے دل کی ہے
رات کے پوشیدہ غم کا ہے سویرا آشنا

ये जो सुर्खी है उफक पर ये उसी के दिल की है
रात के पोशीदा गम का है सवेरा आशना

Redness we see at dawn is of heart anxious
The morning is aware of latent grief of night thus

خود بہ خود مل جائے گی تجھ کو یہاں راہِ ثواب
آ ہماری بزم میں اے شیخ توبہ آشنا

खुद ब खुद मिल जाएगी तुझको यहाँ राहे सवाब
आ हमारी बज्म में अये शेख तौबा आशना

You will achieve the path of righteousness here
Come!O priest- possessor of repentance ever

ہو گیا اس پر اثر صحبت کا میری خوشگوار
اس نے ہو جانے دیا خود کو حیا نا آشنا

हो गया उसपर असर सोहबत का मेरी खुशगवार
उसने हो जाने दिया खुद को हया ना आशना

Effected on her pleasantly my company
She allowed to go away from her the modesty

عشق کا قصہ اسی کے دم سے لافانی ہوا
رشکِ آبادی ہے جو ہے ایک صحرا آشنا

इश्क का किस्सा उसी के दम से लाफानी हुआ
रश्के आबादी है जो है एक सहरा आशना

The tale of love became immortal due to him only
He who is pride of populace, has with forest intimacy

آئینہ کرکے میرا دل وہ سنورتا ہے سہیلؔ
اور کوئی بھی نہیں ہے اس کا اتنا آشنا

आइना करके मेरा दिल वो संवारता है सुहैल
और कोई भी नहीं है उसका इतना आशना

She embellishes her self making me a mirror
No one else save me can be so close to her

आशनाः पहचाना हुवा, अहले दिलः दिल वाले, तफ़सीलः विस्तार, यक्ताईः एक होना, तन्हाः अकेला, उफ़कः क्षितिज, पोशीदाः लुप्त, शेखः धर्म प्रचारक, राहे सवाबः पुण्य की राह, सोहबतः संगत, हया ना आशनाः लज्जा से अपरिचित, लाफ़ानीः अविनाशी, सहराः जंगल

زمینِ غالب (ज़मीने ग़ालिब)

گلشن میں بندوبست برنگِ دگر ہے آج
قمری کا طوق حلقۂ زنجیرِ در ہے آج

गुलशान में बंदोबस्त बरंगे दिगर है आज
कुमरी का तौक हल्कये जंजीरें दर है आज

میری غزل (मेरी ग़ज़ल)

پہلو میں میرے یار برنگِ دگر ہے آج
جس سے شبِ وصال مثالِ سحر ہے آج

पहलू में मेरे यार बरंगे दिगर है आज
जिससे शबे विसाल मिसाले सहर है आज
The sweetheart is in my embrace in different color
Due to which night of union looks morning brighter

اے کاش اس سے شعلۂ ارماں کی ہو نمود
جو چشمِ دل نواز میں رقصِ شرر ہے آج

अये काश इससे शोलये अरमाँ की हो नमूद
जो चश्मे दिलनवाज में रक्से शरर है आज
May out of this be originated the blaze burning
In those enchanting eyes the sparks are dancing

شوریدگئی عشق لہک کر نکھر گئی
مائل جو مجھ پہ وہ میرا شوریدہ سر ہے آج
शोरीदगीए इश्क लहक कर निखार गयी
मायल जो मुझपे वो मेरा शोरीदासर है आज
Now embellished is my infatuation and its frenzy
As today inclined to me my sweet love crazy

یہ آفتابِ عشق کی صحبت کا ہے اثر
پرنور اور صورتِ رشکِ قمر ہے آج
ये आफताबे इश्क की सोहबत का है असर
पुरनूर और सूरते रश्के कमर है आज
It is the effect of the company of love's sun
More splendid appears face of pride of moon one

تقلید میں نے اس کی جو کی اس سے بڑھ گیا
خطرے میں دلربائی کا اس کی ہنر ہے آج
तकलीद मैंने उसकी जो की उससे बढ़ गया
खतरे में दिलरुबाई का उसकी हुनर है आज
I emulated her and reached beyond her
Her trait of heart snatching is in danger

یہ دیکھ کر کہ جسمِ حسیں بیقرار ہے
اپنے شباب پر میرا سودائے سر ہے آج

ये देखा कर कि जिस्मे हसीं बेकरार है
अपने शबाब पर मेरा सौदाए सर है आज

Seeing restless that physique lovely
Achieved climax in love my insanity

یہ تو بہت نیا ہے خدا خیر ہی کرے
یہ التفات ہم پہ جو والا گہر ہے آج

ये तो बहोत नया है खुदा खौर ही करे
ये इल्तिफात हमपे जो वाला गोहर है आज

May God help it is something new I find in my dear
This attitude of kindness to me and so much favor

ناکام اس کے سارے ستم ہو گئے سہیلؔ
عاجز ہمارے صبر سے وہ فتنہ گر ہے آج

नाकाम उसके सारे सितम हो गए सुहैल
आजिज हमारे सब्र से वो फितनागर है आज

Fizzled out all her efforts of cruelty
Fed up of my forbearance that sans mercy

बरंगे दिगर:अलग रंग, शबे विसाल मिसाले सहर:मिलान की रात सुबह के सामान
शोलये अरमा:आशाओं का शोला, नमूद:उत्पत्ति, चश्मे दिलनवाज में रक्से
शरर:मनमोहक आँखों में चिंगारियों का नृत्य, आफताबे इश्क:प्रेम का सूरज
सोहबत:संगत, पुरनूर:प्रकाशमयी, सूरते रश्के कमर:वो सूरत जिसपर चाँद कोगर्व हो,
तकलीद:अनुसरण, दिलरुबाई:मन हरण, सौदाए सर:दीवानापन, इल्तिफात:कृपा, वाला
गोहर: महानुभाव, फितनागर:सुन्दर आतंकी

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

یہ نہ تھی ہماری قسمت کے وصالِ یار ہوتا
اگر اور جیتے رہتے یہی انتظار ہوتا

ये न थी हमारी किस्मत के विसाले यार होता
अगर और जीते रहते यही इन्तिजार होता

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

اُسے میرے جذبِ دل پر اگر اعتبار ہوتا
نہ تو میں سکون کھوتا نہ وہ بیقرار ہوتا

उसे मेरे जज़्बे दिल पर अगर ऐतबार होता
न तो मैं सुकून खोता न वो बेकरार होता

Had she believed my love inspired emotions
I would have been in peace she with no commotion

جو نگاہ کی ہے جنت میرا دل جو اس میں رہتا
نہ گناہ پھر تو ہوتا نہ عذابِ نار ہوتا

जो निगाह की है जन्नत मेरा दिल जो उसमें रहता
न गुनाह फिर तो होता न अजाबे नार होता

If heart remained engrossed in the paradise of eyes lovely
Then never was committed sin and existed never hell fiery

مجھے ایسا سوچنے پر کہ ہنسی بھی آئی خود پر
کہ وہ جس نے غم دیا ہے وہی غم گسار ہوتا

मुझे ऐसा सोचने पर फिर हसीं भी आई खुद पर,
कि वो जिसने गम दिया है वही गम गुसार होता

I contemplated that and laughed on my imagination
That would be reliever that pain giver one.

جو کیا تھا طنز مجھ پر وہ اگر نہ یار کرتا
تو جنون میرے سر پر نہ کبھی سوار ہوتا

जो किया था तंज मुझपर वो अगर न यार करता
तो जूनून मेरे सर पर न कभी सवार होता

If she had not been satirical of that kind
Lunacy would have never overpowered my mind

وہی جس نے دی امانت بس اسی نے دی تھی طاقت
نہ کرم اگر یہ ہوتا تو گراں وہ بار ہوتا

वही जिसने दी अमानत बस उसी ने दी थी ताकात
न करम अगर ये होता तो गराँ वो बार होता

He gave divine agency and too bestowed energy
Had he not be so kind the same would have been heavy

وہ جو عشق کا تھا طوفاں نہیں بس میں تھا ہمارے
وہ جو ایک تھا شناور تو وہی تو پار ہوتا
वो जो इश्क का था तूफाँ नहीं बस में था हमारे
वो जो एक था शिनावर तो वही तो पार होता
The very storm of love was never in my control
The one was great swimmer would cross the whole

یہی اپنی تھی تمنا کہ اسی میں عمر گزری
کسی ایک پل میں اس کو میرا انتظار ہوتا
यही अपनी थी तमन्ना कि इसी में उम्र गुजरी
किसी एक पल में उसको मेरा इन्तिजार होता
My life was spent with desire one and one only
For that moment in which she may remember me

ہمیں کوئی فکرِ دنیا نہ سہیلؔ پھر تو ہوتی
کہ جو دل میں صرف اپنا وہی خوش نگار ہوتا
हमें कोई फिकरे दुनिया न सुहैल फिर तो होती
कि जो दिल में सिर्फ अपना वही खुश निगार होता
I would have never had care of ties worldly
Had i been retaining the lovely face in heart only

जज़्बे दिल:प्रेम, अज़ाबे नार:नर्क की यातना गम गुसार:गम बटाने वाला, तंज:व्यंग्य गराँ:भारी शिनावर:तैराक खुश निगार:सुन्दर प्रेयसी

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

دھمکی میں مر گیا جو نہ بابِ نبرد تھا
عشقِ نبرد پیشہ طلبگار مرد تھا
धामकी में मर गया जो न बाबे नबर्द था
इश्के नबर्द पेशा तलबगार मर्द था

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

جھونکا ہوا کا گرم سہی یا کہ سرد تھا
مجھ کو پسند تھا کہ وہ گلشن نورد تھا
झोंका हवा का गर्म सही या कि सर्द था
मुझको पसंद था कि वो गुलशन नवर्द था
May be hot or mild the whiff of wind
I like the visitor of garden not confined

اس کا ہی نام رکھا ہے صفحاتِ وقت نے
جو حق کی بات کہتا تھا فطرت سے مرد تھا
उसका ही नाम रक्खा है सफहाते वक्त ने
जो हक की बात कहता था फितरत से मर्द था
The scroll of time saved only that name
He who is the man and as the truth teller got fame

اب میں حریم ناز کے جلووں میں مست ہوں
وہ اب نہیں رہا جو کبھی دل میں درد تھا

अब मैं हरीमे नाज के जलवों में मस्त हूँ
वो अब नहीं रहा जो कभी दिल में दर्द था

Now I am engrossed in the chamber of beauty
Not remains in the heart the previous pain and agony

بدلی ہوائے عشق سے رنگت بہار کی
چہرہ وہ سُرخ ہو گیا جو پہلے زرد تھا

बदली हवाए इश्क से रंगत बहार की
चेहरा वो सुर्ख हो गया जो पहले जर्द था

Changes the color of spring as love blows new air
The face has become red pale which was there

منصف سے جس کے ظلم کا میں مدعی ہوا
اس کی شناخت یاد ہے وہ لاجورد تھا

मुंसिफ से जिसके जुल्म का मैं मुददई हुआ
उसकी शिनाख्त याद है वो लाजवर्द था

I become complainant of the cruelties of one
Azure is identifying color therein does run

حاصل تھی مجھ کو دولتِ دیدار یار جب
جو سیم و زر تھا میری نگاہوں میں گرد تھا

हासिल थी मुझको दौलते दीदार यार जब
जो सीमो जर था मेरी निगाहों में गर्द था

I possess the opulence of her sight lovely
So gold and silver appear as dust to my eyes totally

عرفان اس کے فیض سے حاصل ہوا سہیلؔ
چھایا ہوا خیال میں جو ایک فرد تھا

इरफान उसके फैज से हासिल हुआ सुहैल
छाया हुआ खयाल में जो एक फर्द था

I attained ultimate knowledge by His grace
An individual pervades mind with eloquent face

गुलशन नवर्द:बाग में फिरने वाला, हरीमे नाज:सौंदर्य का कक्ष, सुर्ख:लाल, जर्द:पीला, मुददई:दावा करने वाला, लाजवर्द:नीला, अर्थात्त आकाश, सीमो जर:सोना चाँदी, इरफान :आध्यात्मिक ज्ञान, फैज:दया, फर्द:व्यक्ति विशेष

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

غنچۂ نا شگفتہ کو دور سے مت دکھا کہ یوں
بوسے کو پوچھتا ہوں میں منہ سے مجھے بتا کہ یوں

गुंचाये ना शगुफ्ता को दूर से मत दिखा कि यूँ
बोसे को पूछता हूँ मैं मुंह से मुझे बता कि यूँ

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

کوششِ عشق کامیاب ہوتی کبھی ہے کیا کہ یوں
مجھ سے لگاؤ سیکھ کر اس کا وہ پوچھنا کہ یوں

कोशिशे इश्क कामयाब होती कभी है क्या कि यूँ
मुझसे लगाओ सीख कर उसका वो पूछना कि यूँ
The love efforts get success how in this way
Learning attachment from me confirming the style she yea

میں نے کہا کہ دل میرا چاہتا ہے نیا ہو کچھ
حشر اٹھا کے ناز سے کہنے لگا بتا کہ یوں

मैंने कहा कि दिल मेरा चाहता है नया हो कुछ
हश्र उठा के नाज से कहने लगा बता कि यूँ
I expressed in love my desire to see something new
She created doom, says so, "This is what you want before view"

اپنے لبِ خموش کا رابطہ کر زبان سے
تاکہ زمانہ کہہ اُٹھے پھر سے یہی ذرا کہ یوں

अपने लबे खामोश का राब्ता कर जबान से
ताकि जमाना कह उठे फिर से यही ज़रा कि यूँ

Make contact thy silent lips to thy tongue I was imparative
So that people may cry do it in the manner be affirmative

مجھ میں علوہیت رہے تیری نظر کے فیض سے
سامنے سے جہاں ہٹا سامنے میرے آ کہ یوں

मुझमें उलूहियत रहे तेरी नजर के फैज से
सामने से जहाँ हटा सामने मेरे आ कि यूँ

By the grace of thy eyes things may remain in me Godly
Drift apart the whole system come with that mood to me

سارا سرورِ دو جہاں جذب کرے میرا وجود
جامِ بہار ساقیا آج مجھے پلا کہ یوں

सारा सुरूरे दो जहाँ जज़्ब करे मेरा वजूद
जामे बहार साकिया आज मुझे पिला कि यूँ

My being should adsorb the intoxication of both universes
O! Wine giver serve me wine in the same way more not less

پھر تو میں پا ہی جاؤں گا عشق میں منزلِ مراد
تیرا اشارہ چاہئے مجھ کو ذرا بتا کہ یوں

फिर तो मैं पा ही जाऊंगा इश्क में मंजिले मुराद
तेरा इशारा चाहिए मुझको जरा बता कि यूँ

I would get in love the desired destination then
I wait for a signal from thee tell me a bit the style again

جو بھی تھے جاں نثارِ حق، حق کا وہ ہو گئے سبق
حق ہوا ان میں جلوہ گر حق جو ادا کیا کہ یوں

जो भी थे जाँनिसारे हक, हक का वो हो गए सबक
हक हुआ उनमें जलवागर हक जो अदा किया कि यूँ

Those who care not life in the way of God ,they become a lesson
Divine luster prevails over them as their duty they never shun

ہوتا نہیں ہے غمگسار کوئی بھی مجھ کو دیکھ کر
تو جو گیا ہے چھوڑ کر اے بتِ خوشنما کہ یوں

होता नहीं है गमगुसार कोई भी मुझको देख कर
तू जो गया है छोड़ कर अये बुते खुशनुमा कि यूँ

No one cares to be my pacifier seeing my state
Thou left me alone in such condition ,my sweet mate

کیسے وہ مانتا بھلا میں نے جو یہ کہا سہیلؔ
جس سے چھنے میرا سکوں مجھ سے نظر ملا کہ یوں

कैसे वो मानता भला मैंने जो ये कहा सुहैल
जिससे छिने मेरा सुकूं मुझसे नजर मिला कि यूँ

With what I said how could she agree she would never
See me in a manner which may deprive me of peace forever

हश्र:प्रलय, राब्ता:संपर्क, उलूहियत:ईश्वरीयता, सुरूर:नशे का हर्ष ,जज्ब:सोखना, जांनिसार:जान देने को तत्पर, गमगुसार:गम बटाने वाला, बुते खुशनुमा:प्रेयसी हक ईश्वर, सत्य ,सबक:पाठ,जलवागर:विद्मान, हक अदाकरना:कर्तव्य पूरा करना

ارضیات غالب

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

کعبہ کس منھ سے جاؤگے غالبؔ
شرم تم کو مگر نہیں آتی

काबे किस मुह से जाओगे गालिब,
शर्म तुमको मगर नहीं आती

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

اب برنگِ دگر نہیں آتی
یار کی کچھ خبر نہیں آتی

अब बरंगे दिगर नहीं आती,
यार की कुछ खबर नहीं आती.

Now does not come in different color
The news of sweetheart I endear

آج کل لہر ظلم کی تجھ پر
کس لئے فتنہ گر نہیں آتی

आजकल लहर जुल्म की तुझपर,
किसलिए फितनागर नहीं आती.

These days the waves of cruelty
We do not find O!Merciless in thee

جب بھی بولے وہ بے تکی بولے
غیر کو بات کر نہیں آتی

जब भी बोले वो बेतुकी बोले,
गैर को बात कर नहीं आती.

He speaks and speaks devoid of sense
The rival in love knows not what to say hence

کس کے قبضے میں آج کل ہے خوشی
میرے گھر بھول کر نہیں آتی

किसके कब्जे में आज कल है खुशी,
मेरे द्वार भूलकर नहीं आती.

In whose possession lies the happiness these days
That even by chance it never comes to me-utter haze

اگلے لوگوں میں تھی جو سچائی
وہ کہیں اب نظر نہیں آتی

अगले लोगों में थी जो सच्चाई,
वो कहीं अब नजर नहीं आती.

They have truth in them who lived previously
That is not available now disappeared entirely

اس کو آتے ہیں اور سارے ہنر
اک محبت مگر نہیں آتی

उसको आते हैं और सारे हुनर,
इक मोहब्बत मगर नहीं आती

Over almost all skills She has mastery
But she does not know the love only

جس میں ابھرے یقین کا سورج
کیوں بھلا وہ سحر نہیں آتی

जिसमे उभारे यकीन का सूरज,
क्यूँ भला वो सहर नहीं आती.

Might rise that sun of sureness whence
Why that dawn never appears-a suspence

دھوپ امید کی سہیل کبھی
میرے دروازے پر نہیں آتی

धूप उम्मीद की 'सुहैल' कभी,
मेरे दरवाजे पर नहीं आती.

The sunlight of hope does never shine,
Upon my doorsteps for which I pine

बरंगे दिगरःअलग रंग में, फितनागरःआतंकी, सहरःसवेरा.

زمینِ غالب (ज़मीने ग़ालिब)

مقدور ہو تو خاک سے پوچھوں کہ اے لئیم
تو نے وہ گنج ہائے گرانمایہ کیا کئے

मकदूर हो तो खाक से पूछूं की अये लयीम
तूने वो गंजहाय गराँमाया क्या किये

میری غزل (मेरी ग़ज़ल)

غنچے بس اس ادا نے میرے دل کے وا کئے
میں دل کی بات کہتا رہا وہ ہنسا کئے

गुंचे बस इस अदा ने मेरे दिल के वा किये
मैं दिल की बात कहता रहा वो हंसा किये
Such a gesture opened the buds of my heart
Told I about my anxious heart heard laughingly sweeter smart

کیوں آج اپنا کام بھلایا نگاہ نے
ہم کل تلک تو راہ تمہاری تکا کئے

क्यों आज अपना काम भुलाया निगाह ने
हम कल तलक तो राह तुम्हारी तका किये
why eyes became oblivious of their usual routine
Though till yesterday I waited with desires keen

موجیں میرے ارادوں سے کھاتی رہیں شکست
طوفاں سمندروں میں ہزاروں اُٹھا کئے

मौजें मेरे इरादों से खाती रहीं शिकस्त
तूफां समन्दरों में हजारों उठा किये

The waves on rampage faced defeat from my determination
And rise in ocean so many storm as nature's function

کرتا رہا وہ ہم کو اشارے ادا کے ساتھ
پھولوں کی طرح عارضِ رنگیں کھلا کئے

करता रहा वो हमको इशारे अदा के साथ
फूलों की तरह आरिजे रंगीं खिला किये

Continued with denial of my love playful creature
But blossomed like flower the cheeks of dear

اس نے بتائی حالتِ دل احتیاط سے
آنکھوں میں التفات کے دریا بہا کئے

उसने बताई हालते दिल एहतियात से
आँखों में इल्तिफात के दरिया बहा किये

She told though the emotional turmoil cautiously
Yet in eyes were apparent the rivers of mercy

عہدِ وفا خلوص کی باتیں، محبتیں
تونے تو خود پہ ظلم کئی دلربا کئے

अहदे वफा ,खुलूस की बातें ,मोहब्बतें
तूने तो खुद पे जुल्म कई दिलरुबा किये

Treaty of loyalty,sincerity ,and above all love affirmation
O!Delicate spirit why imposed on thee such cruel restriction

تسکین و چارہ سازئی دلہائے مبتلا
کچھ ایسے نیک کام بھی اے خودنما کئے

तसकीनो चारसाजिये दिलहाये मुब्तिला
कुछ ऐसे नेक काम भी अये खुदनुमा किये

Did thou become pacifying,and remedial of love stricken
And did thou ever perform those noble deeds,when ?

کل اس سے چھیڑ چھاڑ رہی رات تھی حسیں
دامانِ عقل و ہوش کے پرزے اڑا کئے

कल उससे छेड़छाड़ रही रात थी हसीं
दामाने अक्लो होश के पुर्जे उड़ा किये

yesterday there had been loving teasing with beauty of night
conscious lost, torn corner of skirt of senses ,cause, emotions smite

مستی کا آج اس کی نیا رنگ ہے سہیل
وعدے تو اس نے پہلے بھی اکثر وفا کیے

मस्ती का आज उसकी नया रंग है सुहैल
वादे तो उसने पहले भी अक्सर वफा किये

Presently the state of beloved with the effect of love's wine is different
Although even before she has fulfilled promises not so significant

वा:खुलना, शिकस्त:हारना, आरिजे रंगीं:रंगीन गाल, इल्तिफात:स्नेह, अहदेवफा, खुलूस की बातें:निष्ठां का प्रण प्रेम की बातें, तसकीनो चारसाजिये दिल्हाये मुब्तिला:प्रेम ग्रस्त मन को संतुष्ट करना, खुदनुमा:स्वयं मेंमस्त, दामाने अक्लो होश:चेतना के वस्त्र, पुर्जे उड़ना:फट जाना, वादावफा करना:वादा पूरा करना

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

ابنِ مریم ہوا کرے کوئی
میرے دکھ کی دوا کرے کوئی

इब्ने मरियम हुआ करे कोई
मेरे दु:ख की दवा करे कोई

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

ہوگا قاتل ہوا کرے کوئی
مجھ کو بسمل ذرا کرے کوئی

होगा कातिल हुआ करे कोई
मुझको बिस्मिल जरा करे कोई

May someone be a killer
Injure me a bit O! Hitter

جس میں ہوں سو سوال سو شرطیں
ایسے وعدے کا کیا کرے کوئی

जिसमें हों सौ सवाल सौ शर्तें
ऐसे वादे का क्या करे कोई

promise with questions and conditions
is of what use, simply makes me dunce

دردِ دل میں ہمیں تو لذت ہے
شکریہ مت دوا کرے کوئی

दर्द दिल में हमें तो लज़्ज़त है
शुक्रिया मत दवा करे कोई

I enjoy in love the hearts affliction
Thanks-from thee I need no medication

یہ تو باتیں ہیں اگلے وقتوں کی
وہ کہیں — اور سنا کرے کوئی

ये तो बातें हैं अगले वक़्तों की
वो कहें और सुना करे कोई

Forget these are the tales of time older
That she may speak and silently others hear

مل ہی جائے گی منزلِ مقصود
حرصِ دنیا فنا کرے کوئی

मिल ही जाएगी मंज़िले मक़सूद
हिरसे दुनिया फना करे कोई

Possibly one can achieve desired goal
Incumbent is to end allurements whole

عشق رہ جاتا ہے مسوس کے دل
جب نشانہ خطا کرے کوئی

इश्क रह जाता है मसोस के दिल
जब निशाना खाता करे कोई

It frustrates the heart of lover
When misses the target one dear

میری تقدیر اپنے جیسی سہیل
حسن کا آئینہ کرے کوئی

मेरी तकदीर अपने जैसी सुहैल
हुस्न का आइना करे कोई

Must make my fortune brighter
One should transform it in beauty's mirror

लज़्ज़त:आनन्द, मंजिलेमकसूद:आशा के अनुकूल लक्ष्य,
फना:समाप्त करना, निशाना खता:निशाना चूकना

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

طرز بے دل میں شعر کہہ دینا
اسد اللہ خاں قیامت ہے

तर्ज़ बे दिल में शे'र कह देना
असद उल्लाह खां क़यामत है

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

ظلم میں اس کے خاص لذت ہے
یہ بھی ایک پہلوئے محبت ہے

इश्क में जो रह नहीं जाता है अपना आशना
वो है सब का आशना जो है तुम्हारा आशना

Great flavor in her cruelty
It is love angling differently

اپنی رعنائی پر حقیقت ہے
واہ کیا خوب یہ قیامت ہے

अपनी रानाई पर हकीकत है
वाह क्या ख़ूब ये कयामत है

At its climax is Ultimate Beauty
Vow what a doom appears truely

اس سے وابستہ شانِ رحمت ہے
یہ جو بیمار کی عیادت ہے
इससे वाबस्ता शाने रेहमत है
ये जो बीमार की अयादत है
That is annexed with extreme pity
Visit to patient often in agony

گھر بزرگوں کے نور سے روشن
ان کے ہونے سے گھر میں برکت ہے
घर बुज़ुर्गों के नूर से रोशन
उनके होने से घर में बरकत है
A house due to elders shines brightly
Their presence fetch, believe prosperity

وار ہم پر کیا ، وہ سمجھے گئے
ان کی فطرت میں کتنی عجلت ہے
वार हमपर किया, वो समझे, गए
उनकी फितरत में कितनी उजलत है
Attacked she thought I am no more
To rush up is in her nature's core

اپنا اس سے ہی بس ہے یارانہ
وہ کہ جو پاک صاف طینت ہے
अपना उससे ही बस है याराना
वो कि जो पाक साफ तीनत है
I choose that sort of person as friend
To be pious and pure who does intend

وہ بھی اب میرا ہم خیال ہوا
وہ بھی کہتا ہے دل مصیبت ہے
वो भी अब मेरा हमख्याल हुआ
वो भी कहता है दिल मुसीबत है
She also on the issue now agrees
And says that heart surely does tease

آفتابِ نگاہِ عاشق سے
اس کے جذبات میں تمازت ہے
आफताबे निगाहे आशिक से
उसके जज़्बात में तमाजत है
The sun of the eyes of the lover
Infuse warmth in the emotions of her

طرزِ غالب میں شعر کہہ دینا
اے سہیلؔ امتحاں کی صورت ہے

तज़` गालिब मे` शे`र कह दे`ना
अये सुहैल इम्तिहा` की सूरत है

Composing in Ghalib's style the poetry
I find therein great trial and test of ability

लज़्ज़त:अच्छा स्वाद, रानाई:जोबन, वाबस्ता शाने रेहमत:कृपा के वैभव सेजुड़ाव, अयादत:बीमार का हाल जानने के लिए जाना, फितरत:स्वभाव, उजलत:जल्दी,तीनट:स्वभाव, आफताबे निगाहे आशिक:प्रेमी की आँखका सूरज, तमाज़त:गर्मी,ऊर्जा

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

تیشے بغیر مر نہ سکا کوہکن اسد
سرگشتۂ خمارِ رسوم و قیود تھا

तीशे बगैर मर न सका कोहकन असद
सरगश्ती खुमारी रसूमो कुयूद था

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

تخلیقِ کائنات میں حسنِ نمود تھا
ہر شئے میں ہے رہیگا جو اس کا وجود تھا

तख़लीके कायनात में हुस्ने नमूद था
हर शये में है रहेगा जो उसका वजूद था

In creation of universe there was beauty of furtherance
Omnipresent was,is and will remain everywhere with magnificence

یہ بھی تو اک مثالِ فنا سامنے کی ہے
ہر شمعِ حیات کا انجام دود تھا

ये भी तो इक मिसाले फना सामने की है
हर शम्मए हयात का अंजाम दूद था

See there is a clear example before of mortality
End of every burning candle is in the smoke finally

روزِ ازل کی بات کو پھر یاد کیجئے
پوشیدہ اس میں حکمِ قیام و سجود تھا

रोजे अजल की बात को फिर याद कीजिये
पोशीदा उसमें हुक्मे कयामो सुजूद था

Remember what was mentioned in the eternity
Latent there was the command to worship Almighty

اس سے سوا تو حاملِ عظمت نہیں ہے کچھ
جو ایک رات ایک بشر کا ورود تھا

उससे सिवा तो हामिले अजमत नहीं है कुछ
जो एक रात एक बशर का वुरूद था

There is nothing greater and that is the only
A Human in one night rising high to infinity

اس بزم میں تو ساز تھے آواز میں نہاں
نے تار تھے نہ چنگ تھا واں اور نہ عود تھا

उस बज़्म में तो साज थे आवाज में निहाँ
नय तार थे न चंग था वां और न ऊद था

Music was hidden in her voice in her assembly
Available there no musical source visible apparently

ملنے سے اس کے اب تو ہے سیرابیِ نشاط
پہلے تو دل میں غم کا رواں آبِ رود تھا

मिलने से उसके अब तो है सैराबिए निशात
पहले तो दिल में गम का रवां आबे रूद था

Now satisfied is thirst with excess of glee
There was flowing river before of agony

آزاد اس سے ہو کے ہے وہ میرا ہم خیال
پہلے اُسے خیالِ رسوم و قیود تھا

आजाद इससे होके है वो मेरा हमखयाल
पहले उसे खयाले रसूमो कुयूद था

Now she is free from that and agrees with me
Before she heeded customs and limitations thoroughly

رکھا تھا مجھ کو دل میں کرم اس کا تھا سہیل
اس سے سوا جو اُس نے کیا تھا وہ سود تھا

रक्खा था मुझको दिल में करम उसका था सुहैल
इससे सिवा जो उसने किया था वो सूद था

Graceful of her that she kept me in heart with affinity
Further what she did was super profit for me

मिसाल फना:नष्ट हो जाने का उदाहरण, शम्मए हयात का अंजाम दूद:हरमोमबत्ती का अंत धुआँ है, रोजे अजल:आदि, पोशीदा:छिपा हुआ, कयामो सुजूद:ईश्वर की उपासना में शादी होना और सर झुकाना, हामिले अजमत:महानता रखना, बशर का वुरूद था:मानव का ऊपर उठना, बज़्म:सभा, निहाँ:गुप्त, नय तार थे नचंग था वां और न ऊद था:संगीत के तार और अन्य यंत्र, सैराबिए निशात:प्यासबुझने का आनंद, गम का रवां आबे रूद था:गम का बेहता दरिया, हमखयाल:सहमत, रसूमो कुयूद:सामाजिक मान्यताए

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

نقشِ نازِ بتِ طنّاز بہ آغوشِ رقیب
پائے طاؤس پئے خامۂ معنی مانگے

नक़्शे नाजे बुते तननाज बआगोषे रकीब
पाए ताऊस पए खामये मानी मांगे

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

پہلے تو صبر میرا دشمنِ جانی مانگے
کیا کہیں پھر جو وہ مخمور جوانی مانگے

पहले तो सब मेरा दुश्मन जानी मांगे
क्या कहें फिर जो वो मखमूर जवानी मांगे

First, that foe of life asks my patience
Not to be told what more she desires hence

جس سے لرزیدہ ہوئے تھے کبھی آثارِ جہاں
شوق میرا وہی پُرکیف گرانی مانگے

जिस से लरजीदा हुए थे कभी आसारे जहाँ
शौक मेरा वही पुरकैफ गरानी मांगे

Were shaken the signs of the universe in antiquity
Asks again to bear that pleasant burden my ardency

کیوں بھلا مصر کے قصے کو وہ دہراتا ہے
کچھ نیا رنگ میرا یوسفِ ثانی مانگے

क्यों भला मिस्र के किस्से को वो दोहराता है
कुछ नया रंग मेरा युसुफ़े सानी मांगे

Why does the old tale of Egypt is being repeated
My Joseph the second must demand new color to be spread

رنگِ غالب میں غزل کہنے کا جب عزم کروں
ذہن بے مایہ ہے الفاظ و معانی مانگے

रंगे गालिब में गजल कहने का जब अज़्म करूँ
जेहन बेमाया है अल्फाजो मआनी मांगे

While I intend to create in Ghalib's way and diction
My poor mind begs for suited words and meanings for expression

اس کا یہ حال ہوا کیوں یہ نہ پوچھے کوئی
سانس بے قابو ہوئی جاتی ہے پانی مانگے

उसका ये हाल हुआ क्यों ये न पूछे कोई
सांस बेकाबू हुई जाती है पानी मांगे

No one should inquire about such state of her
That breathing is out of control asks she water

پوچھ سکتا نہیں کچھ پھر بھی کئی شک ہیں مجھے
نامہ بر کس لئے پیغام رسانی مانگے

पूछ सकता नहीं कुछ फिर भी कई शक हैं मुझे
नामाबर किस लिए पैग़ाम रिसानी मांगे

I can not question yet I have in me so many suspicions
Why letter bearer insists upon sending message-A tactician

ہمتِ عشق ہے جلنے کا نہیں خوف سہیلؔ
شعلۂ حسن سے دل شعلہ فشانی مانگے

हिम्मते इश्क है जलने का नहीं खौफ सुहैल
शोलाए हुस्न से दिल शोला फिशानी मांगे

I have valor of love so no fear of burning and situation dire
And from flaming beauty heart desires to scatter of fire

दुश्मने जानी:जान का दुश्मन, मख्मूर जवानी:मदमाती जवान ,लारजीदा:कम्पन की दशा, आसारे जहाँ:संसारके चिन्ह, पुरकैफ गरानी:हर्षमयी भार, युसुफेसानी:हजरत यूसुफ इस्लाम की मान्यता के अनुसार एक ईश्वर के दूतथे जिनकी प्रसिद्धि उनके सौंदर्य के कारण है यहाँ प्रेम के केंद्र को हजरत युसूफ का दुतीय कहा गया ह, अज्म:इरादा, जेहन ब्रेमाया:निर्बल मस्तिष्क, अल्फाजो मआनी:शब्द और अर्थ, नामाबर:पत्र वाहक, पैगाम रिसानी:सन्देश भेजना, शोला फिशानी:शोले बिखेरना

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

ہیں کواکب کچھ نظر آتے ہیں کچھ
دیتے ہیں دھوکہ یہ بازیگر کھلا

हैं कवाकिब कुछ नजर आते हैं कुछ
देते हैं धोखा ये बाजीगर खुला

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

ہوکے جب مجبور وہ دلبر کھلا
مجھ پہ سرمستی کا ہر اک در کھلا

होके जब मजबूर वो दिलबर खुला
मुझपे सरमस्ती का हर इक दर खुला
Revealed being helpless heart snatcher
Opened on me the doors of bar and pleasure

ہے اسی میں عزمِ فتنہ گر کھلا
پھر رہا ہے وہ لئے خنجر کھلا

है इसी में अज़्मे फितनागर खुला
फिर रहा है वो लिए खंजर खुला
Clear look in this the intention of terrorist lovely
Roaming she with dagger unwrap fearless openly

پھوٹ نکلے اس سے الفت کی چمک
پاس اس کے بھی ہے یہ گوہر کھلا

फूट निकले उससे उल्फत की चमक
पास उसके भी है ये गौहर खुला

Light of love began to emit in abundance from that
The very jewel she has, the conclusion we arrive at

بے وفا ہرجائی ہے اور کچھ نہیں
رات میں یہ پہلوئے خاور کھلا

बेवफा हरजाई है और कुछ नहीं
रात में ये पहलुए खावर खुला

Nothing but faithless and wanderer of everywhere
In night it was realized when sun did disappear

پاس اپنے دل نہیں وہ بھی نہیں
دے گیا چکمہ وہ بازیگر کھلا

पास अपने दिल नहीं वो भी नहीं
दे गया चकमा वो बाजीगर खुला

Neither heart nor beloved is now with me
Disclosed hereafter she dodged did all magically

عشق سے ہٹ کر جو باتیں اس سے کیں
یار اس انداز میں بہتر کھلا

इश्क से हट कर जो बातें उससे कीं
यार इस अंदाज में बेहतर खुला

When she talked not love but things other
She in this way turned out to be better

اہلیت کو مان ہی لیگا جہاں
کب چھپا رہتا ہے یہ جوہر کھلا

अहलियत को मान ही लेगा जहाँ
कब छिपा रहता है ये जौहर खुला

The world would recognize if one has ability
Such diamond never remains hidden shines ultimately

جانتے ہیں ہم پسِ بندِ نقاب
ہے وہیں ہنگامۂ محشر کھلا

जानते हैं हम पसे बन्दे नकाब
है वहीं हंगामाये महशर खुला

Behind the veil certain I am of reality
Lie there turmoil of doomsday fact shiny

وہ نہ ہوتا جو ہے وہ ہرگز کبھی
دیر میں لوگوں پہ وہ رہبر کھلا

वो न होता जो है वो हरगिज कभी
देर में लोगों पे वो रहबर खुला

He would have never what he is presently
Exposed the chieftain on people late unfortunately

رونے والے ہنس دیے اس پر سہیل
ہنسنے والا آج جب روکر کھلا

रोने वाले हंस दिए इसपर सुहैल
हंसने वाला आज जब रोकर खुला

Those crying love afflicted ones began to laugh suddenly
Whenever laughing creature looked crying revealed is her anxiety

गौहर:हीरा, आनंद, अज्मे फितनागर:आतंकी प्रेमिका का संकल्प, रहबर:मार्गदर्शक, बाजीगर:नट, पसे बन्दे नकाब:चेहरे के पर्दे के पीछे, अहलियत:योग्यता, हंगामाये महशर:प्रलय का कोलाहल,जोहर:मोती

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

دل میرا سوزِ نہاں سے بے محابہ جل گیا
آتشِ خاموش کی مانند گویا جل گیا

दिल मेरा सोजे निहां से बेमोहबा जल गया
आतिशे खामोश की मानिंद गोया जल गया

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

ساتھ مجھ کو ایک مہوش کے جو دیکھا جل گیا
آگ ایسی تھی کہ اس کا سارا پردہ جل گیا

साथ मुझको एक मेहवश के जो देखा जल गया
आग ऐसी थी कि उसका सारा पर्दा जल गया

She saw me with a beauty burnt in envy
Fire was such that set ablaze her veil entirely

آہِ سوزاں سے اسی کی سارا صحرا جل گیا
جائے اب مجنوں کہاں اس کا ٹھکانہ جل گیا

आहे सोजाँ से उसी की सारा सहरा जल गया
जाये अब मजनूं कहाँ उसका ठिकाना जल गया

It was his fiery sighs that set fire the entire forest
Where should majnu go now ,deprived of place of rest

اس نے خاکستر کیا کاغذ ثبوتِ ظلم کا
ہنس کے پھر مجھ سے کہا دیکھا وہ قصہ جل گیا

उसने खाकस्तर किया कागज सुबूते जुल्म का
हंस के फिर मुझसे कहा देखा वो किस्सा जल गया

She turned to ashes the scroll bearing evidence of her cruelty
"Look that tale has been burnt" ,she said then laughingly

یہ عجب پہلو ہے جس پر محوِ حیرت ہے چمن
آتشِ گل سے بہاروں کا ارادہ جل گیا

ये अजब पहलू है जिसपर मेहवे हैरत है चमन
आतिशे गुल से बहारों का इरादा जल गया

Drowned in surprise the whole garden seeing something strange
That the sparks of flower burnt the intention of spring, what a change

مجھ میں بھڑکائے تھے اس نے ہی تو شعلے عشق کے
میں سلامت رہ گیا اس پر وہ کیسا جل گیا

मुझमें भड़काए थे उसने ही तो शोले इश्क के
मैं सलामत रह गया इसपर वो कैसा जल गया

It was she who inflamed the fire of love in me
Seeing I remained safe, burnt in peevishness is she

اس قدر حالات کے شعلے بھڑک اُٹھے سہیلؔ
صبر کا جو عزم مجھ میں تھا وہ سارا جل گیا

इसकदर हालात के शोले भड़क उट्ठे सुहैल
सब्र का जो अज़्म मुझमें था वो सारा जल गया

Flared up so much the flames of circumstances
Burnt in me the resolution of patience and its chances

मेहवशःचाँद जैसा, आहे सोजाँःदीर्घश्वास, खाकस्तरःजला कर राख करना, मेहवे हैरतःअचम्भित, आतिशे गुलःफूल की आग, अज़्मःसंकल्प

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

کسی کو دے کے دل کوئی نوا سنجِ فغاں کیوں ہو
نہ ہو جب دل ہی سینے میں تو پھر منھ میں زباں کیوں ہو

किसी को देके दिल कोई नवा सन्जे फ़ुग़ाँ क्यो हो
न हो जब दिल ही सीने में तो फ़िर मुंह में ज़बाँ क्यों हो

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

ہمارا حالِ غم دیکھے مگر وہ مہرباں کیوں ہو
تبسم جن لبوں پر ہے وہاں آہ و فغاں کیوں ہو

हमारा हाले गम देखो मगर वो मेहरबां क्यों हो
तबस्सुम जिन लबों पर है वहां आहो फुगाँ क्यों हो

Why even after seeing my sad condition should she have pity
She has smile on her lips so possible is not yearning in sympathy

یہ دل کی بات ہے اس کو سمجھنا کام ہے دل کا
جو یہ سمجھے اسے پھر حاجتِ لفظ و بیاں کیوں ہو

ये दिल की बात है इसको समझना काम है दिल का
जो ये समझे उसे फिर हाजते लफ्जो बयां क्यों हो

It is a matter of heart and heart would understand only
One who realizes that needs not words applies there his sensitivity

صفائی دے رہا ہے وہ کہا ہم نے نہیں کچھ بھی
ہمارا دل ہوا چوری ہمیں اُس پر گماں کیوں ہو
सफाई दे रहा वो कहा हम ने नहीं कुछ भी
हमारा दिल हुआ चोरी हमें उसपर गुमाँ क्यों हो
She is trying to clear her position while I kept absolutely mum
My heart though stolen yet why should I suspect her as outcome

کہا اس نے کہ سب کا حال کیوں موسیٰ کا جیسا ہے
جو پوچھا ہم نے اس سے یہ بتاؤ تم نہاں کیوں ہو
कहा उसने कि सब का हाल क्यों मूसा का जैसा हो
जो पुछा हम ने उससे ये बताओ तुम निहाँ क्यों हो
He replies that the state of Moses should not be of everyone
Why thou concealed thyself completely was my question

سُنا میں نے سہیلؔ اس بزم کا قصہ حریفوں سے
حوالہ یار کا اس میں جو تھا مجھ پر گراں کیوں ہے
सुना मैंने सुहैल उस बज़्म का किस्सा हरीफों से
हवाला यार का उसमें जो था मुझ पर गराँ क्यों हो
The rivals in love told and I heard the tale of her assembly
References were there about her but why they be on me heavy

तबस्सुम:मुस्कराहट, आहो फुगाँ:करुणा, हाजते लफ़्जो बयां:शब्दों तथा वर्णन करने की शक्ति की ज़रूरत, गुमाँ:संदेह, निहाँ:छिपा होना, हरीफ:प्रतिद्वंदी, गराँ:भारी

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

اس سادگی پہ کون نہ مر جائے اے خدا
لڑتے ہیں اور ہاتھ میں تلوار بھی نہیں

इस सादगी पे कौन न मर जाये अये खुदा
लड़ते हैं और हाथ में तलवार भी नहीं

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

وہ سخت جان عاجزِ آزار بھی نہیں
دل اس کو چھوڑ دینے پہ تیار بھی نہیں

वो सख्त जान आजिजे आजार भी नहीं
दिल उसको छोड़ देने पे तैयार भी नहीं

Very stiff careless of whatever agony
So my heart to leave her is never ready

وہ سوچتا ہے حد سے سوا ترکِ عشق پر
میری نظر میں ایسا تو دشوار بھی نہیں

वो सोचता है हद से सिवा तरके इश्क पर
मेरी नजर में ऐसा तो दुश्वार भी नहीं

She contemplates too much to break love relation
In my opinion not so difficult it is not a cause of vexation

پوچھا جو میں نے وعدہ وفا بھی کوئی کیا
اس نے کہا ڈھٹائی سے اک بار بھی نہیں

पुछा जो मैंने वादा वफा भी कोई किया
उसने कहा ढठाई से इक बार भी नहीं

I asked her that did she ever fulfill promise any
Never not once she replied me boldly with audacity

کہتا ہے کون اس کے ہیں احسان مجھ پہ سو
میں اس کے اک کرم کا گنہگار بھی نہیں

कहता है कौन उसके हैं अहसान मुझपे सौ
मैं उसके इक करम का गुनहगार भी नहीं

Who says that she has obliged me with so much of benignity
Never not one I have in record in my mind tell I the reality

اپنے وجود میں اسے دریا کرے تلاش
اس پار بھی نہیں ہے وہ اُس پار بھی نہیں

अपने वजूद में उसे दरिया करे तलाश
इस पार भी नहीं है वो उस पार भी नहीं

The rive must search within its existance
The One not found when both sides hence

اس کو بھی خوفِ گردشِ حالات ہے ضرور
اس سے بچا ہوا تو ستمگار بھی نہیں

उसको भी खौफे गर्दिशे हालात है जरूर
इससे बचा हुआ तो सितमगार भी नहीं

She is also scared as any time can be a time of adversity
Therefore heartless is not safe from that feels she

یہ روشنی خیال کا ہے معجزہ سہیلؔ
جب دل فروز سامنے رخسار بھی نہیں

ये रौशनी खयाल का है मोजजा सुहैल
जब दिल फरोज सामने रुखसार भी नहीं

The light before is the miracle of my fancy
Even when bright cheeks are before me surely

आजार:पीड़ा, आजिज:चिंतित, वजूद:अस्तित्व मोजजा:चमत्कार,
दिल फरोज:मन को प्रज्ज्वलित करने वाला, रुखसार:गाल

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

نوید امن ہے بیداد دوست جاں کے لئے
رہا نہ طرز ستم کوئی آسماں کے لئے

नवेदे अम्न है बेदाद दोस्त जां के लिए
रहा न तर्जे सितम कोई आसमां के लिए

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

جو میں نے پوچھا کہ بے وقت یہ کہاں کے لئے
وہ ہنس کے چل دیا عجلت میں تھا وہاں کے لئے

जो मैंने पुछा कि बेवक़्त ये कहाँ के लिए
वो हंस के चल दिया उजलत में था वहां के लिए

When I asked where thou art proceeding untimely
Seemed in hurry ,smiled , moved on she finally

میں ایک موج ہوں لیکن ہوں اس کے دل میں رواں
کہ دلنواز ہوں میں بحرِ بیکراں کے لئے

मैं एक मौज हूँ लेकिन हूँ उसके दिल में रवां
कि दिलनवाज हूँ मैं बेहरे बेकरां के लिए

I am only a wave but flowing in its heart
So for unfathomable ocean I am dearly its part

میرے وجود کی تفصیل ہے بلیغ بہت
زمیں پہ کرتا ہوں میں کام آسماں کے لئے

मेरे वजूद की तफसील है बलीग बहोत
जमीं पे करता हूँ मैं काम आसमां के लिए

Very eloquent is the expansion of my existence
Work I on earth for the world above with persistence

وہی نہ کرکے تو ہم کامیابِ عشق ہوئے
وہ احتیاط جو درکار تھی زباں کے لئے

वही न करके तो हम कामयाबे इश्क हुए
वो एहतियात जो दरकार थी जबां के लिए

Not doing so in love I succeeded eventually
The carefulness of tongue required there generally

جسے جلانے میں بجلی کے ہوش اُڑ جائیں
میں ایسے تنکے چنوں گا اب آشیاں کے لئے

जिसे जलाने में बिजली के होश उड़ जाये
मैं ऐसे तिनके चुनूंगा अब आशियाँ के लिए

The thunder light may lose sense in setting it fire
I pick different kind of straws to make my abode I aspire

تلاش کر کے بھی ملتی نہیں ہیں راہِ یقیں
کھلے ہیں سیکڑوں رستے مگر گماں کے لئے

तलाश करके भी मिलती नहीं है राहे यक़ीं
खुले हैं सैकड़ों रस्ते मगर गुमां के लिए

Despite frantic search not found is the path of definiteness
But several ways are opened for doubts and restiveness

تو اس نے خود کو ہمارے سپرد کر ڈالا
ملا نہ کوئی بہانہ جب امتحاں کے لئے

तो उस ने खुद को हमारे सिपुर्द कर डाला
मिला न कोई बहाना जब इम्तिहां के लिए

She totally entrusted her to me finally then
No option she had to put me on test when

لہو سے پھول کھلا کر ہی سرفراز ہوئی
جبیں ہماری تیرے سنگِ آستاں کے لئے

लहू से फूल खिला कर ही सरफराज हुई
जबीं हमारी तेरे संगे आस्तां के लिए

After blossoming flowers by blood became lofty,
My forehead for thy threshold very lovely

جو ہم نے سوچ کے رکھی تھی کارگر وہ ہوئی
ہمارے پاس تھی ترکیب پاسباں کے لئے

जो हमने सोच के रक्खी थी कारगर वो हुई
हमारे पास थी तरकीब पासबां के लिए

That what I conceived worked out luckily,
The very trick for the guard in her security

وہ اس کے لفظ ہیں تسکینِ دل فروزِ دماغ
سہیلؔ ان میں ہے خوشبو مشامِ جاں کے لئے

वो उसके लफ्ज हैं तसकीने दिल फरोजे दमाग
सुहैल इनमें है खुशबु मशामे जां के लिए

The words she utters pacify heart,make mind lively
Yes the words have fragrance in them for soul undoubtedly

बेवक़्तः समय के विपरीत, उजलतः जल्दी में होना, रवांः बहता हुआ, दिलनवाज़ः प्रिय, बहरे बेकरां, अथाह समुन्द्र, एहतियातः सुरक्षा भाव, दरकारः आवश्यक, आशियांः घोंसला, सरफराज़ः सफल, गुमांः भ्रम, कारगरः सार्थक, पासबांः सुरक्षा कर्मी, वजूदः अस्तित्व, तफ़सीलः विस्तार, बलीग़ः अच्च अर्थ, संगे आसतांः पत्थर की दहलीज़, तसकीने दिलः मन का संतोष, फ़रोज़े दमाग़ः मस्तिष्क रौशन करने वाला, मशामे जांः अन्तरमन

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

شمارِ سبحہ مرغوبِ بتِ مشکل پسند آیا
تماشائے بیک کف بردنِ صد دل پسند آیا

शुमारे सबह मरगूबे बुते मुश्किल पसंद आया
तमाशाये ब यक कफ बुर्दन–ए–सद दिल पसंद आया

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

بڑی مشکل سے قابو میں جو تھا مشکل پسند آیا
یہ ہے تقدیر جو اس کو ہمارا دل پسند آیا

बड़ी मुश्किल में काबू जो था मुश्किल पसंद आया
ये है तकदीर जो उसको हमारा दिल पसंद आया

One very difficult came in my grip with great difficulty
It is good luck that she liked my heart incidently

کرو کچھ چھیڑخانی اس سے اے طوفان کی موجوں
سکوں سے بیٹھنے مت دو کہ وہ ساحل پسند آیا

करो कुछ छेड़खानी उससे अये तूफान की मौजों
सुकूँ से बैठने मत दो कि वो साहिल पसंद आया

Oh! waves of storm start piquing her
Leave not in peace that shore admirer

ہنر سے کام جو کرتا ہے وہ اچھا ہی لگتا ہے
سمجھ لیں آپ ہم کو کس لئے قاتل پسند آیا

हुनर से काम जो करता है वो अच्छा ही लगता है
समझ लें आप हमको किसलिए कातिल पसंद आया

One who does work with skill gets appreciation
So must understand why Iliked the killer one

پسند اپنی نظر اپنی یہی تو رسمِ دنیا ہے
ہمیں غالب پسند آیا اسے بیدل پسند آیا

पसंद अपनी नजर अपनी यही तो रस्मे दुनिया है
हमें गालिब पसंद आया उसे बेदिल पसंद आया

Different things to different people is common here
I like ghalib and he Bedil no problem in it however

سہیلؔ اکثر یونہی جذبے ہمارے ایک ہوتے ہیں
ہمیں اور اس کو دونوں کو مہِ کامل پسند آیا

सुहैल अक्सर यूँही जज़्बे हमारे एक होते हैं
हमें और उसको दोनों को महे कामिल पसंद आया

Like this in our feelings there is similiarity
I and she both relish sight of full moon shiny

ایک بات سُن لیں

کچھ عجیب بات ہوئی کہ جب میں نے غالب کی یہ غزل نکالی تو مقطع میں قافیہ استعمال نہیں ہوا تھا دو انتخاب دیکھے وہی نظر آیا اور میں نے 'پسند' کو قافیہ بنایا اور 'آیا' کو ردیف اور غزل کہہ ڈالی، لیکن شاعری کے اصول کے خلاف بات تھی کھٹک گئی اور اپنے محترم پروفیسر شارب ردولوی سے ماجرہ پوچھا وہ گھر سے باہر تھے بعد میں جواب دینے کو کہا اور ان کے پاس جو صحیح نسخہ تھا اس سے دیکھ کر مقطع کا شعر مجھے سنایا جو قافیہ کے ساتھ تھا میں نے جو دھوکا کھا کر غزل کہی تھی وہ بھی ان کو بتایا انہوں نے خوش مزاجی سے کہا اچھا ہے آپ کی دو غزلیں ہوگئیں ان کی زبان مبارک ہے دو غزلیں ہوئیں اور دونوں شامل کر لینے میں کوئی حرج بھی نہیں ہے۔ اب ذرا کلام غالب کا رنگ دیکھئے کہ دونوں زمینوں میں ان کی غزلیں نسخہ عرشی میں مل گئیں۔

एक बात सुन लें

कुछ अजीब बात हुई कि जब मैंने गालिब की ये गजल निकाली तो मक्ते मेंकाफिया इस्तेमाल नहीं हुआ था दो संकलन देखे वही नजर आया और मैंने पसंद को काफिया बनाया और आया को रदीफ और गजल कह डाली लेकिन शाइरी के उसूल केखिलाफ बात थी खटक गयी और अपने मोहतरम प्रोफेसर शारिब रुदौलवी से माजरा पुछा वो घर से बाहर थे बाद में जवाब देने को कहा और उनके पास जो सही संकलन था उससे देख कर मक्ता मुझे सुनाया जो काफिये के साथ था मैंने जो धोखा खाकर गजल कही थी वो भी बताया उन्होंने ने खुशमिजाजी से कहा अच्छा हैआपकी दो गजलें हो गयीं उनकी जबान मुबारक है दो गजलें हुईं और दोनों शामिल कर लेने में कोई हर्ज भी नहीं है ! अब ज़रा कलाम ग़ालिब का रगं देखिये कि दोनों ज़मीनों में उनकी ग़ज़लें मिल गईं।

Hear -

There was a happy confusion as I selected a Ghazal of Ghalib in which from very beginning he used Qafiya(Helping rhyming words) but in last couplet Qafiya was not found. I thought among two words of end rhyme one is Qafiya and composed whole Ghazal but the unusual pricked my mind. I consulted other collections compiled by different persons and found same thing. Then I reached to Prof. Sharib Rudaulvi a learned legendry figure and expert of works of Ghalib. He consulted the most authentic collection and there set rule was followd by Ghalib and I was bound to create Ghazal with the group of syllables and the same end rhyme. When I told Prof. Sharib Rudaulvi he carelessly said- No problem- You have to Ghazals now - Include them. I followed his command and here both Ghazals are included. And see the color of Ghalib I got Ghazals in both rhymes from collection of Arshi.

زمینِ غالب (ज़मीने ग़ालिब)

تغافل بدگمانی بلکہ میری سخت جانی سے
نگاہِ بے حجابِ ناز کو بیمِ گزند آیا

तगाफुल बदगुमानी बल्कि मेरी सख्त जानी से
निगाहे बेहिजाबे नाज को बीमे गुजंद आया

میری غزل (मेरी ग़ज़ल)

چھپائے ہے مجھے معلوم تھا لے کر کمند آیا
وہ آیا لیکے وہ اپنا ارادہ بند بند آیا

छिपाये है मुझे मालूम था लेकर कमंद आया
वो आया लेके वो अपना इरादा बंद बंद आया
Very stiffe careless of whatever agony
So my heart to leave her is never ready

حقیقت جانتے تھے ہم جبھی افسردہ تھے اس پر
بڑھانے درد وہ آیا بشکلِ درد مند ایا

हकीकत जानते थे हम जभी अफसुर्दा थे इसपर
बढ़ाने दर्द वो आया बशक्ले दर्दमंद आया
Very stiffe careless of whatever agony
So my heart to leave her is never ready

نمایاں پھر جگہ پائی تھی میں نے چشمِ دلبر میں
وفا کا مارکہ سر کر کے جب میں سر بلند آیا

नुमायां फिर जगह पायी थी मैंने चश्मे दिलबर में
वफा का मार्का सर करके जब मैं सरबलन्द आया
Very stiffe careless of whatever agony
So my heart to leave her is never ready

جو حاصل کر لیا محنت سے اپنی ہے وہی کافی
خدا کا شکر ہے ہم کو نہ کرنا دند پھند آیا

जो हासिल कर लिया मेहनत से अपनी है वही काफी
खुदा का शुक्र है हमको न करना दंद फंद आया
Very stiffe careless of whatever agony
So my heart to leave her is never ready

سہیلؔ اس کی جفا اس کی وفا دونوں ہی دلکش ہیں
اسی باعث تو ہم کو یار ہر صورت پسند آیا

सुहैल उसकी जफा उसकी वफा दोनों ही दिलकश हैं
इसी बाइस तो हमको यार हर सूरत पसंद आया
Very stiffe careless of whatever agony
So my heart to leave her is never ready

कमन्द:फन्दा, अफसुर्दा:उदास,बशक्ले दर्दमंद:सहानुभूति रखने वाले की तरह, नुमायां:विशेष,चश्मे दिलबर:प्रेयसी की आँखों में, वफा का मार्का सरकरके जब मैं सरबलन्द आया:निष्ठा के संघर्ष में विजय पाकर, जफा:निर्दयता,

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

ستائش گر ہے زاہد اس قدر جس باغِ رضواں کا
وہ اک گلدستہ ہے ہم بیخودوں کے طاقِ نسیاں کا

सताइशगर है जाहिद इसकदर जिस बागे रिजवां का
वो इक गुलदस्ता है हम बेखुदों के ताके निसयां का

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

تماشہ تھا ادا سے وہ پھڑکنا چشمِ جاناں کا
کباڑہ کر دیا تھا ایک دم سے میرے ایماں کا

तमाशा था अदा से वो फड़कना चश्मे जानां का
कबाड़ा कर दिया था एक दम से मेरे इमां का

Spectacle it was the flutter of eyes with style
Ruined my faith the sweet gesture in a while

جبھی رنگین کر دیتا ہوں میں ماحول زنداں کا
میری آنکھوں میں رہتا ہے سدا جلوہ گلستاں کا

जभी रंगीन कर देता हूँ मैं माहौल जिन्दाँ का
मेरी आँखों में रहता है सदा जलवा गुलिस्तां का

I make colorful the environment of the penitentiary
For run in my eyes the luster of the garden invariably

وہ سب بے مثل ہیں جو شعر کہہ ڈالے ہیں غالب نے
نہیں ثانی کہیں کوئی سخن کے ایسے سلطاں کا

वो सब बेमिस्ल हैं जो शेर कह डाले हैं गालिब ने
नहीं सानी कहीं कोई सुखन के ऐसे सुल्ताँ का

What Ghalib so long composed affirmed as unparalleled
No match of his in record King of poetry he is peculiar

کہا اک لفظ پھر گھنٹوں رہا وہ ساتھ میں میرے
کہانی سے سرا اب تک نہ مل پایا ہے عنواں کا

कहा इक लफ्ज फिर घंटों रहा वो साथ में मेरे
कहानी से सिरा अब तक न मिल पाया है उन्वां का

She uttered a word and for hours remained in my company
Yet I fail to connect the available title to the whole story

یہی اب دیکھنا ہے آسماں کیا گل کھلاتا ہے
گھٹا دیکھی تو اس پر دل دھڑک اٹھا ہے دہقاں کا

यही अब देखना है आसमां क्या गुल खिलाता है
घटा देखी तो उसपर दिल धड़क उट्ठा है दहकां का

Now we have to watch and see the next step of sky great
Seeing the clouds above heart of farmer began to pulsate

نمایاں جو بھی ہے اس پر زمانہ مطمئن کب ہے
جبھی بے کار رہتا ہے تجسس اس کو پنہاں کا

नुमायां जो भी है उसपर जमाना मुत्मइन कब है
जभी बेकार रहता है तजस्सुस उसको पिन्हाँ का

Human heart is never satisfied with what is discovered already
It goes on searching what is hidden certainly a futile curiosity

سہیل اتنی کہاں سے مل گئی فرصت محبت میں
خیال آتا ہے تم کو کس طرح چاکِ گریباں کا

सुहैल इतनी कहाँ से मिल गयी फुर्सत मोहब्बत में
खयाल आता है तुमको किस तरह चाके गरीबां का

How could thou get this much of leisure,O!Lover
In what way do you think in love about torn coller

चश्मे जानां:प्रेयसी की आँख, ज़िन्दाँ:कैद, उन्वां:शीर्षक
गुलिस्तां:बाग, बेमिस्ल:अनूठे, सुखन:कविता सुल्ताँ:शासक,
दहकां:किसान ,नुमायां:विदित, मुत्मइन:संतुष्ट, तजस्सुस:जिज्ञासा
पिन्हाँ:लुप्त, चाके गरीबां:कुर्ते या कमीस के गले का फटा होना

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

از مہر تا بہ ذرہ دل و دل ہے آئینہ
طوطی کو شش جہت سے مقابل ہے آئینہ

अज मेहर ता ब जर्रा दिलो दिल है आइना
तूती को शश जेहत से मुकाबिल है आइना

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

جذبے ہیں اس میں اس کے میرا دل ہے آئینہ
طوفاں وجودِ یار تو ساحل ہے آئینہ

जज़्बे है इसमें उसके मेरा दिल है आइना
तूफाँ वजूदे यार तो साहिल है आइना

Mirror is my heart within it immersed are her emotions
Beloved being is storm shore is possessor of reflections

میں بھی تو دیکھتا ہوں جو دیکھے ہے وہ کبھی
بسمل ہے آئینہ کبھی قاتل ہے آئینہ

मैं भी तो देखता हूँ जो देखे है वो कभी
बिस्मिल है आइना कभी कातिल है आइना

I look into it and she too watches herself there
Watches sometimes wounded and sometimes a killer the mirror

وہ خود پسند اور مجھے وہ پسند ہے
میرے اور اس کے بیچ میں حائل ہے آئینہ

वो खुद पसंद और मुझे वो पसंद है
मेरे और उसके बीच में हाएल है आइना

She is in self love and I am in love with her
Present between us mirror but as fender

کچھ ٹوٹ پھوٹ کا تو ہمیں ہے گماں ضرور
جس میں انا ہے اس کے مقابل ہے آئینہ

कुछ टूट फूट का तो हमें है गुमां जरूर
जिसमें अना है उसके मुकाबिल है आइना

I suspect some break and shattering almost surely
Because watching now into mirror an egoist she

اس میں سنور رہا ہے میرا ماہ رو سہیل
کچھ حد سے بڑھ کے آج تو جھل مل ہے آئینہ

इसमें संवर रहा है मेरा माहरु सुहैल
कुछ हद से बढ़के आज तो झिलमिल है आइना

Embellishes there in my love having moon like face
Glitters beyond limit so the mirror today rising its grace

बिस्मिल:घायल, हायल:मध्य, गुमां:संदेह, अना:अहंकार,
मुकाबिल:आमने सामने, माहरु:चाँद जैसे चेहरे वाला

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

ہم سے کھل جاؤ بوقتِ مے پرستی ایک دن
ورنہ ہم چھیڑیں گے رکھ کر عذرِ مستی ایک دن

हमसे खुल जाओ बवक़्ते मय्परस्ती एक दिन
वर्णा हम छेड़ेंगे रख कर उज्र–ए–मस्ती एक दिन

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

وقت یہ بھی لائے گی ساقی کی مستی ایک دن
مے جو مہنگی ہے یہ ہو جائے گی سستی ایک دن

वक़्त ये भी लाएगी साकी की मस्ती एक दिन
मये जो महंगी है ये हो जाएगी सस्ती एक दिन

The excessive intoxication wine giver would bring such state
The wine so long costly would be inadvertently cheaper in rate

جڑ یہی ہے جس سے امن و آشتی خطرے میں ہے
کاش مٹ جائے خیالوں کی یہ پستی ایک دن

जड़ यही है जिससे अम्नो आश्ती खातरे में है
काश मिट जाये ख्यालों की ये पस्ती एक दिन

This is the main cause due to which is in peril peace and traquility
Pray that it may remain no more in minds low thinking rooted there badly

چشمِ الفت کا سماں اب تک بہارِ فکر ہے
ہم نے دیکھی تھی گھٹا جھم جھم برستی ایک دن

चश्मे उल्फत का समां अब तक बहारे फिक्र है
हम ने देखी थी घटा झमझम बरसती एक दिन

The sight of eyes brimmed with infatuation is still fresh in me
I happened to see the other day clouds raining upon me continuously

ہم نے بھیجا خط اسے امید ہی امید ہے
ڈاک سے آئے جواب اس کا کہ دستی ایک دن

हमने भेजा खत उसे उम्मीद ही उम्मीद है
डाक से आये जवाब उसका कि दस्ती एक दिन

I sent love letter to her and remains hope and hope only
Might reach reply through mail or perhaps by hand no certainty

یار کے فیضِ نظر پر ہے بھروسہ یہ سہیلؔ
ہم کو بھی ہو جائے گا عرفانِ ہستی ایک دن

यार के फैजे नजर पर है भरोसा ये सुहैल
हमको भी हो जायेगा इरफाने हस्ती एक दिन

I have explicit faith upon the mercy of that lovely
That one day would enlighten Ultimate knowledge surely me

अम्नो आश्ती:शांति, पस्ती:गिरावट,चश्मे उल्फत:प्रेममयी आँखें,
दस्ती:किसी के हाथ से फैजे नजर:कृपा दृष्टि,
इरफाने हस्ती:परम ज्ञान

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

مسجد کے زیرِ سایہ خرابات چاہئے
بھوں آنکھ پاس قبلۂ حاجات چاہئے

मस्जिद के जेरे साया खाराबात चाहिए
भौं आँखा पास किब्लए हाजात चाहिए

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

تم سے عجیب ہم کو مکافات چاہئے
پھر ایک بار ظلم کی سوغات چاہئے

तुमसे अजीब हमको मकाफात चाहिए
फिर एक बार जुल्म की सौगात चाहिए

I need strange compensation from thee
Again require gift in shape of cruelty

بازیٔ عشق میں یہ نیا موڑ آ گیا
ہم نے جِتا دیا تو اسے مات چاہئے

बाजीए इश्क में ये नया मोड़ आ गया
हमने जिता दिया तो उसे मात चाहिए

A new turn has come in love meet
I gave her victory she wants defeat

یہ حال ہے کہ فیصلۂ ترکِ عشق میں
اس کا ہر ایک طور ہمیں ساتھ چاہئے
ये हाल है कि फैसलाये तरके इश्क में
उसका हर एक तौर हमें साथ चाहिए
Though it is my decision to break love tie
Yet I in any case she must remain companion my

سمجھا رہا ہے دل ہمیں یہ بات بعدِ وصل
اب صبر کیجئے جو وہی رات چاہئے
समझा रहा है दिल हमें ये बात बादे वस्ल
अब सब्र कीजिये जो वही रात चाहिए
Heart tries to manifest upon me after union the point
To again relish that joy patience must be conjoint

اس کی رضا پہ کرتے نہیں ہو کبھی نظر
تم کو سہیل صرف عنایات چاہئے
उसकी रजा पे करते नहीं हो कभी नजर
तुमको सुहैल सिर्फ इनायात चाहिए
Thou never look to follow as to what is His will
Thou only want favors must review thee still

मकाफात:छतिपूर्ति, तरके इश्क:प्रेम त्यागना, मर्जी,
इनायात:बहुकृपा

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

ذکر اس پری وش کا اور پھر بیاں اپنا
بن گیا رقیب آخر تھا جو رازداں اپنا
जिक्र उस परीवश का और फिर बयां अपना
बन गया रकीब आखिर था जो राजदां अपना

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

تجھ سے مل کے اے دلبر دل رہا کہاں اپنا
وہ تو بن گیا دشمن اور عذابِ جاں اپنا
तुझसे मिल के अये दिलबर दिल रहा कहाँ अपना
वो तो बन गया दुश्मन और अजाबे जां अपना
Meeting thee the heart to me became stranger
Turned to a foe and too a great tormentor

اس کی آمد آمد کی جب خبر ملی ہم کو
دل نے کر دیا رنگیں خون سے مکاں اپنا
उसकी आमद आमद की जब खबर मिली हमको
दिल ने कर दिया रंगीं खू़न से मकां अपना
The news of her arrival came continuously
With the clor of blood heart made house lovely

وصل کا کیا وعدہ کر دیا اسے پورا
اس نے خود ہی چاہا تھا آج امتحاں اپنا

वस्ल का किया वादा कर दिया उसे पूरा
उसने खुद ही चाहा था आज इम्तिहाँ अपना

She promised for union and did fulfill
Her test was her choice then and of her will

جس سے تھا محبت کو میری کل تلک خطرہ
یار نے بدل ڈالا آج وہ بیاں اپنا

जिससे था मोहब्बत को मेरी कल तलक खतरा
यार ने बदल डाला आज वो बयां अपना

What for love was a cause of fear and danger for me
That very statement surprisingly changed today she

ہم یقیں کی منزل پر اے سہیلؔ رہتے ہیں
اعتبار ہے اس پر وہ ہے بے گماں اپنا

हम यकीं की मंजिल पर अये सुहैल रहते हैं
ऐतबार है उसपर वो है बेगुमाँ अपना

I stay at the point of faith explicitly and firmly
I place reliance upon her without doubt any

अजाबे जां:जीवन की कलह,बेगुमाँ:निसंदेह, आमद:आना,
बयां:वक्तव्य

زمین غالب (ज़मीने ग़ालिब)

محرم نہیں ہے تو ہی نواہائے راز کا
یاں ورنہ جو حجاب ہے پردہ ہے ساز کا

मेहरम नहीं है तू ही नवहाये राज का
यां वरना जो हिजाब है पर्दा है साज का

میری غزل (मेरी ग़ज़ल)

ہر نغمہ میرا عکس ہے اس کے ہی ناز کا
دل میں خیال رہتا ہے اس نئے طراز کا

हर नगमा मेरा अक्स है उसके ही नाज का
दिल में खयाल रहता है उस नैय तराज का

Reflection is all my songs of beloved's ways and their root
For move in my fancy the one having elegance of flute

مسدود راہِ حسنِ حقیقت اسی سے ہے
اک سلسلہ ہے سامنے میرے مجاز کا

मस्दूद राहे हुस्ने हकीकत इसी से है
इक सिलसिला है सामने मेरे मजाज का

Blocked that the path leads to the beauty of Reality
A serial is before me the worldly ties instead of divinity

مشکل اسی لئے ہے میرا ارتقائے ذہن
اک جال ہے خیالِ نشیب و فراز کا

मुश्किल इसी लिए है मेरा इर्तिकाये जेहन
इक जाल है खायाले नशेबो फराज का

Looks difficult the progress of my imagination apparently
Because too much I knit in mind about ups and downs habitually

رہتا ہے وہ قریب رگِ جان سے میری
یہ فیصلہ ضرور ہے اُس بے نیاز کا

रहता है वो करीब रगे जान से मेरी
ये फैसला जरूर है उस बेनियाज का

He lives nearer to my jugular vein lovingly
And it is a verdict of Super Ignoring Self but surely

ہر اک نظر ہے دل کے چمن پر فریفتہ
پھیلا وہاں ہے رنگ کسی دلنواز کا

हर इक नजर है दिल के चमन पर फरेफ्ता
फैला वहां है रंग किसी दिलनवाज का

All human eyes are enchanted by grace of heart's garden
Scattered there all over the color of a speller of sense organ

سب استعارے یونہی سے لگتے ہیں اے سہیل
کوئی جواب ہے ہی نہیں عشق ساز کا

सब इस्तिआरे यूँही से लगते है अये सुहैल
कोई जवाब है ही नहीं इश्क साज का

Appear to be of no significance the metaphors used generally
There is no parallel no match of that love Creator not any

नाजःछबीले भाव, नैय तराजःबांसरी जैसी सही वाला, मस्दूद राहे हुस्ने हकीकतःवास्तविकता के रास्ते के बंद होने का कारण, इर्तिकाये जेहनःविचारों कीप्रगति, खयाले नशेबो फराजःऊंच नीच का विचार, बेनियाजःध्यान न देने वाला, फरेफ्ताःमोहित, इस्तिआरेःरूपक, इश्कसाजःप्रेम रचइता

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

دل سے تیری نگاہ جگر تک اُتر گئی
دونوں کو اک ادا میں رضا مند کر گئی

दिल से तेरी निगाह जिगर तक उतर गयी
दोनों को इक अदा में रजामंद कर गयी

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

اُن پر پڑی تو پھر نہ اِدھر اور اُدھر گئی
دیکھا انہیں کو میری جہاں تک نظر گئی

उनपर पड़ी तो फिर न इधार और उधार गयी
देखा उन्ही को मेरी जहाँ तक नजर गयी
When fell upon her eye never moved here and there
How far I could see I found only her thereafter

تم آگئے تمہاری عنایت تھی باغ پر
چھائی ہوئی بہار کی قسمت سنور گئی

तुम आ गए तुम्हारी इनायत थी बाग पर
छाई हुई बहार की किस्मत संवर गयी
Thou appear thy gratitude to garden abruptly
Embellished that the fortune spring sweetly

اس کی خطا کو دیکھ کے دیکھا نہیں گیا
آئی گئی جو تھی وہ دلِ زار پر گئی

उसकी खाता को देख के देखा नहीं गया
आयी गयी जो थी वो दिले जार पर गयी

Connived all the mistake she has committed knowingly
Love stricken heart was convicted instead intentionally

کیا جانے کہہ کے اسکو پشیماں وہ کیوں ہوا
جب اس کی بات دل میں ہمارے اُتر گئی

क्या जाने कह के उसको पशेमाँ वो क्यों हुआ
जब उसकी बात दिल में हमारे उतर गयी

Heaven knows why she looked ashamed after saying
When what she meant went deep down my heart to cling

دنیا میں پھنس کے عشق فراموش ہم ہوئے
وہ آئے بیقرار جو اُن تک خبر گئی

दुनिया में फँस के इश्क फरामोश हम हुए
वो आये बेकरार जो उन तक खबर गयी

Entangled in the worldly affairs seemed I am love oblivious
She dropped in to me looking restless and nervous

کیا ہو گیا مزاج تیرا نرم آنکھ تر
تجھ میں اکڑ جو تھی وہ کہاں خود نگر گئی

क्या हो गया मिजाज तेरा नर्म आँख तर
तुझमें अकड़ जो थी वो कहाँ खुदनिगर गयी

What happened that thou became supple with eyes wet
Where has gone from thee the air of conceit well set

جب عشق میں سکون ہوا تو لگا سہیل
اچھی تھی وہ جو کاوشِ شام و سحر گئی

जब इश्क में सुकुन हुआ तो लगा सुहैल
अच्छी थी वो जो काविशे शामो सहर गयी

In love I began to feel when got tranquility
That strife from dawn to dusk was good virtually

पशेमाँ:लज्जित, इश्क फ़रामोश:प्रेम को भूलने वाला
खुदनिगर:स्वयं को ताकने वाला,
कविशे शमो सहर:सुबह शाम का संघर्ष

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

غالب برا نہ مان جو واعظ برا کہے
ایسا بھی کوئی کہ سب اچھا کہیں جسے

गालिब बुरा न मान जो वाएज बुरा कहे
ऐसा भी है कोई कि सब अच्छा कहें जिसे

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

یہ اس کا روٹھنا ہے تماشا کہیں جسے
غصہ وہ ہے شکستِ تمنا کہیں جسے

ये उसका रूठना है तमाशा कहें जिसे
गुस्सा वो है शिकस्ते तमन्ना कहें जिसे

It is taking offense a show mere
Thy anger is thy broken desire my dear

دل جس کے تھے مزاج کبھی آسمان پر
وہ عشق میں پڑی کہ بچارہ کہیں جسے

दिल जिसके थे मिजाज कभी आसमान पर
वो इश्क में पड़ी कि बिचारा कहें जिसे

Heart which remained in the air vanity
In love fell so much that poor deserves pity

بے عیب ذات صرف ہے ربِّ کریم کی
بس ایک ہے وہی کہ سب اچھا کہیں جسے

बे ऐब जात सिर्फ है रब्बे करीम की
बस एक है वही कि सब अच्छा कहें जिसे

Spotless, sinless is merciful Preserver Almighty
He is the only one praised by all and sundry

یہ چاہنا کہ چاہنے والے ہوں مضطرب
ہے شوقِ خودنمائی کہ پردا کہیں جسے

ये चाहना कि चाहने वाले हों मुज़्तरिब
है शौके खुदनुमाई कि पर्दा कहें जिसे

To desire that lovers may be in anxiety
Longing revelation but drawing veil is her vanity

میرا حریف دوست تیرا دشمن وفا
بس ایک ہے ضرور کہ تجھ سا کہیں جسے

मेरा हरीफ दोस्त तेरा दुश्मन वफा
बस एक है जरूर कि तुझसा कहें जिसे

Rival of me, close to thee trust's enemy
For sure one is there parallel to thee

تعبیر ہی تو اصل ہے پہلے سے کیوں نہ ہم
دیکھا وہ خوابِ وصل کہ الٹا کہیں جسے

ताबीर ही तो अस्ल है पहले से क्यों न हम
देखा वो ख्वाबे वस्ल कि उल्टा कहें जिसे

Foremost is interpretation so in anticipation why not me
Saw dream of union but should take that reversely

اک بھیڑ ہے جو اس کے ہیں سارے حمایتی
قاتل ہے صاف لوگ مسیحا کہیں جسے

इक भीड़ है जो उसके हैं सारे हिमायती
कातिल है साफ लोग मसीहा कहें जिसे

A large crowd is in his support an irony
Clear killer is he but accepted as messiah foolishly

میری کسک تو دیکھنے والوں کی ہے ہنسی
اس کا وہ مجھ سے ملنے کو آنا کہیں جسے

मेरी कसक तो देखने वालों की है हंसी
उसका वो मुझसे मिलने को आना कहें जिसे

It is my pain and for those who see is a cause of laughter
Her coming to me for amorous meeting became pricking matter

باتیں وہ اس کی جیسے کہ کلیوں کی ہو چٹک
چہرہ کہ انبساط کا دریا کہیں جسے
बातें वो उसकी जैसे कि कलियों की हो चटक
चेहरा कि इम्बिसात का दरिया कहें जिसे
Her expression sounds as buds crack sweetly
And her face is like river of the joy with waves of glee

اپنائی اس لئے نہ کبھی ہم نے یہ سہیل
راہِ فرارِ عشق ہے توبہ کہیں جسے
अपनाई इस लिए न कभी हमने ये सुहैल
राहे फरारे इश्क है तौबा कहें जिसे
I have chosen that path not never
Escape from love is repentance I consider

शिकस्ते तमन्नाःआशाओं का टूटना, बे ऐबःत्रुटि रहित, रब्बे करीमः दयावानईश्वर, मुज्तरिबःबेचौन, शौके खुदनुमाईःस्वयं के प्रदर्शन का शौक, ताबीरःव्याख्या, ख्वाबे वस्लःमिलान का सपना, मसीहाःजीवन देने वाला, दरियाए इम्बिसातःआनंद का दरिय, राहे फरारे इश्कःप्रेम से पलायन कारास्ता, तौबाःग्लानि

زمینِ غالب (ज़मीने ग़ालिब)

ہوس کو ہے نشاطِ کار کیا کیا
نہ ہو مرنا تو جینے کا مزہ کیا

हवस को है निशाते कार क्या क्या
न हो मरना तो जीने का मजा क्या

میری غزل (मेरी ग़ज़ल)

وہ کہہ دیگا محبت برملا کیا
حدیں توڑیگا میرا دلربا کیا

वो कह देगा मोहब्बत बरमला क्या
हदें तोड़ेगा मेरा दिलरुबा क्या

Would she express love openly
Would cross the limits beloved lovely

مبارک آپ کو ترکِ تعلق
ہمارا کام ہے اس سے بھلا کیا

मुबारक आपको तर्के तालुक
हमारा काम है इससे भला क्या

Break in relation must enjoy thee
No concern I have with this decidedly

وہ اب ملتا ہے ہم سے بے تحاشہ
خدا جانے اسے اب ہو گیا کیا

वो अब मिलता है हम से बेतहाशा
खुदा जाने उसे अब हो गया क्या
She comes and meet abundantly
God knows what happened to her recently

لیا دل اور میرے ہوش چھینے
کریگی اب وہ مستانہ ادا کیا

लिया दिल और मेरे होश छीने
करेगी अब वो मस्ताना अदा क्या
Has taken my heart and snatched senses
What more the sweet gesture will do no guess

تمنا نے جو پر پرزے نکالے
تو اس کو اور مجھے کرنا پڑا کیا

तमन्ना ने जो पर पुर्जे निकाले
तो उसको और मुझे करना पड़ा क्या
As desire now displays new feather
Hardship faced I and she together

میری دیوانگی سے اس حسیں کے
لب و رخسار کا عالم ہوا کیا

मेरी दीवानगी से उस हसीं के
लबो रुख़सार का आलम हुआ क्या
Due to my love insanity what occured here
So strange I see upon cheeks and lips of her

تو آیا دل میں آکر رو دیا تھا
وہاں تھی یاد تیری اور تھا کیا

तू आया दिल में आकर रो दिया था
वहां थी याद तेरी और था क्या
Came thou in my heart and began to cry
Thy remembrance was there only, so why

سہیلؔ اس کو جو ہے ہم سے شکایت
تو اس سے بڑھ کے ہو فضلِ خدا کیا

सुहैल उसको जो है हमसे शिकायत
तो इससे बढ़ के हो फज़्ले ख़ुदा क्या
She has put a complaint against me
What more to me would be Gods mercy

बरमला:खुलेआम, बेतहाशा:बहोत अधिक,
फजले खुदा:ईश्वर की कृपा

زمین غالب (ज़मीने ग़ालिब)

دوست غمخواری میں میری سعی فرمائیں گے کیا
زخم کے بھرنے تلک ناخوں نہ بھر آئیں گے کیا

दोस्त गमख्वारी में मेरी सई फरमाएंगे क्या
जख्म के भरने तलक नाखूँ न भर आएंगे क्या

میری غزل (मेरी ग़ज़ल)

اپنے رخساروں کی سرخی کام میں لائیں گے کیا
رنگ ہم پر خاص الفت کا وہ برسائیں گے کیا

अपने रुख्सारों की सुर्खी काम में लाएंगे क्या
रंग हमपर खास उल्फत का वो बरसायेंगे क्या

Would she make useful the redness of her cheeks sweetly
And rain the special color of infatuation so upon me

ان سے جو پوچھا یہ میں نے مل گیا رنگیں جواب
آپ مجھ کو دیکھنے کا قصد فرمائیں گے کیا

उनसे जो पुछा ये मैंने मिल गया रंगीं जवाब
आप मुझको देखने का कस्द फरमायेंगे क्या

I asked her a question and she answered beautifully
Would thou cast a glance upon me that too affectionately

جب میری دیوانگی تسلیم کر لی عقل نے
اب فوائد ہوش کے احباب بتلائیں گے کیا

जब मेरी दीवानगी तस्लीम कर ली अक्ल ने
अब फवाएद होश के अहबाब बतलायेंगे क्या

When my love madness has been accepted by sagacity
So how then my friends would tell me benefits of sanity

ان سے اظہارِ محبت یوں بھی ممکن ہے کبھی
جو خلش ہے ان کے دل میں ہم کو بتلائیں گے کیا

उनसे इजहारे मोहब्बत यूँ भी मुमकिन है कभी
जो खलिश है उनके दिल में हमको बतलायेंगे क्या

Is it possible from her to express her love that way
One complication she has in her she disclose may

کر کے دیکھو تو اسیرِ دوستی ان کو سہیلؔ
راہ وہ اس سے نکلنے کی بھلا پائیں گے کیا

करके देखो तो असीरे दोस्ती उनको सुहैल
राह वो इससे निकलने की भला पाएंगे क्या

Captivate thy beloved in friendliness lover
She would get way of escape from there never

कस्द:कष्ट, तस्लीम करना:स्वीकार करना,
फवाएद:लाभ इजहारे मोहब्बत:प्रेम प्रकट करना

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

غم کھانے میں بودہ دل ناکام بہت ہے
یہ رنج کہ کم ہے مے گلفام بہت ہے

गम खाने में बोदा दिले नाकाम बहोत है
ये रंज कि कम है मये गुलफाम बहोत है

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

ملنے کو کہوں میں تو اسے کام بہت ہے
معشوق صفت لوگوں میں یہ عام بہت ہے

मिलने को कहूं मैं तो उसे काम बहोत है
माशूक सिफत लोगों में ये आम बहोत है

I desire amorous meeting puts excuses of works she
Very common a trend among those lovable and lovely

جس میں تیری الفت کی مے ناب بھری ہے
میرے لئے کافی ہے وہ اک جام بہت ہے

जिसमें तेरी उल्फत की मये नाब भरी हो
मेरे लिए काफी है वो इक जाम बहोत है

That which is brimmed with old wine of thy love
The very cup is enough for me it is all and above

یادیں تیری غمخوار ہیں بس اس لئے ہم کو
لذت ہے شبِ ہجر میں آرام بہت ہے

यादें तेरी गमखवार हैं बस इसलिए हमको
लज़्जत है शबे हिज्र में आराम बहोत है

With me I have thy reminiscences I as company
Ravishing is that in the night of separation from thee

میں چاہتا ہوں اس کو یہی میری خطا ہے
اس نے اسے سمجھا تو یہ الزام بہت ہے

मैं चाहता हूँ उसको यही मेरी खाता है
उसने इसे समझा तो ये इलजाम बहोत है

I long for her long is my mistake may be
She blames me for that is enough for me

ہے غیر کا اب حال بہت غیر سنا ہے
اس سے جو ہے وابستہ تیرا نام بہت ہے

है गैर का अब हाल बहोत गैर सुना है
उससे जो है वाबस्ता तेरा नाम बहोत है

The state of rival now is very bad I came to know
Thy name is attached to him I think enough is so

پختہ ہوئے اس سے تو سہیل اپنے ارادے
جب اس نے کہا شوق تیرا خام بہت ہے

बिसाते इज्ज में था एक दिल यक कतरा खूं वो भी
सो रहता है ब अंदाजे चकीदन सरनिगूँ वो भी

Became ripe my intentions I heard that mindfully
She said that my ambitions are still verdant and unready

माशूक सिफत:प्रेयसी जैसे, आम:प्रचलित, मये नाब:पुरानी शराब,
गमख्वार:साथी, लज़्ज़त:सुस्वाद, शबे हिज्र:विरह की रात,
है गैर का अब हाल बहोत गैर सुना है:प्रेम में प्रतिदुंदी की बुरी
स्थिति, वाबस्ता:जुड़ा हुआ, पुख्ता:पक्के,
शौक:प्रेम में अभिलाषा, खाम:कच्चा

زمینِ غالب (ज़मीने ग़ालिब)

بساطِ عجز میں تھا ایک دل یک قطرہ خوں وہ بھی
سو رہتا ہے بہ اندازِ چکیدن سرنگوں وہ بھی

बिसाते इज्ज में था एक दिल यक कतरा खूं वो भी
सो रहता है ब अंदाजे चकीदन सरनिगूँ वो भी

میری غزل (मेरी ग़ज़ल)

جو ہمت ہم میں تھی جتنی ہوئی نذرِ جنوں وہ بھی
اسی میں کام آئی آخری تھی موجِ خوں وہ بھی

जो हिम्मत हम्मे थी जितनी हुई नजरे जुनूँ वो भी
इसी में काम आयी आखरी थी मौजे खूं वो भी

What strength I possessed was given to love lunacy
Used therein the last wave of blood sustaining energy

ہمارے قتل پر کچھ لوگ ہیں جو منھ چھپائے ہیں
خدا ہی رحم فرمائے ہوا ہے سرنگوں وہ بھی

हमारे कत्ल पर कुछ लोग हैं जो मुंह छिपाये है
खुदा ही रेहम फरमाए हुआ है सरनिगूँ वो भी

On the occurrence of my killing hiding faces a few
I invoke Gods mercy as she also bent head, very new

سپر ڈالی وہ ہم سے اب محبت پر اتر آیا
بظاہر حال اس کا جو ہے اک رنگِ فسوں وہ بھی
सिपर डाली वो हमसे अब मोहब्बत पर उतर आया
बजाहिर हाल उसका जो है इक रंगे फुसूँ वो भी
Accepted defeat she began to me suddenly
What apparent state of her is a phase of the spell only

تغافل چھوڑ دیگا پھر میری بیتابیِ دل سے
دعا ہے کچھ کرے محسوس یہ سوزِ دروں وہ بھی
तगाफुल छोड़ देगा फिर मेरी बेताबिये दिल से
दुआ है कुछ करे महसूस ये सोजे दुरू वो भी
She would leave her ignorance to my hearts yearning
I pray may she be sensitive to this inner burning

بس اُس میں ایک خو ہے ہم میں جو ہو ہی نہیں سکتی
سہیلؔ اس کے سوا تو میرا ہی جیسا ہے یوں وہ بھی
बस उसमें एक खू है हम में जो हो ही नहीं सकती
सुहैल इसके सिवा तो मेरा ही जैसा है यूँ वो भी
She has one very special instinct have never
Apart from that, she is like me in every way however

नजरे जुनूँ:प्रेम के पागलपन को समर्पित, मौजे खू:रक्त कीलहेर, सरनिगूँ:झुका हुआ सर, बजाहिर:स्पष्ट रूप स, सिपर डाली:हार मानी, रंगे फुसूँ:जादू का रंग, तगाफुल:बेपरवाही, बेताबिये दिल:मन की आकुलता, सोजेदुरू:अंतराग्नि, खू:आदत .

زمینِ غالب (ज़मीने ग़ालिब)

جب بتقریبِ سفر یار نے محمل باندھا
تپشِ شوق نے ہر ذرے میں اک دل باندھا

जब बतकरीबे सफर यार ने महमिल बांधा
तपिशे शौक ने हर जर्रे में इक दिल बांधा '

میری غزل (मेरी ग़ज़ल)

یار زلفوں میں ادا سے جو میرا دل باندھا
تونے اس طرح تڑپتا ہوا بسمل باندھا

यार जुल्फों में अदा से जो मेरा दिल बांधा
तूने इस तरह तड़पता हुआ बिस्मिल बांधा

With the the curves of thy locks my heat thou fastened
That way thou girded a wounded one just to apprehend

امتحاں ہمتِ دیوانگیٔ قیس کا تھا
ایسا کچھ سوچ کے لیلیٰ نے یہ محمل باندھا

इम्तिहाँ हिम्मते दीवानगिये कैस का था
ऐसा कुछ सोच के लैला ने ये महमिल बांधा

It was the test lovers extent of love insanity
That beloved tied curtain around intentionally

جرم کا تیرے نہیں ایک بھی ملتا ہے گواہ
تونے جادو سے لبِ خلق کو قاتل باندھا
जुर्म का तेरे नहीं एक भी मिलता है गवाह
तूने जादू से लबे खल्क को कातिल बांधा
No witness is found to confirm the crime of thee
Thou held the tongues of all casting spell surely

موجِ دریا کے خموں کو یہ تمنا ہی رہی
کہاں پوری ہوئی حسرت کہاں ساحل باندھا
मौजे दरिया के खमों को ये तमन्ना ही रही
कहाँ पूरी हुई हसरत कहाँ साहिल बांधा
The curved waves of river cherished continuous desire only
But could not entangle the river bank fulfilled not desire finally

عشق پر ایک ذرا سا نہ اثر اس کا ہوا
تونے یہ لاف و گزاف آج جو عاقل باندھا
इश्क पर एक जरा सा न असर इसका हुआ
तूने ये लाफो गुजाफ आज जो आकिल बाँधा
No effect it could leave on love stubborn unchangeable
The wisdom the so called prudent spoke futile fable

حد سے جب بڑھا گیا عالم پہ وہ آزار ہوا
حق کے اعلان کی زنجیروں نے باطل باندھا

हद से जब बढ़ गया आलम पे वो आजार हुआ
हक के ऐलान की जंजीरों ने बातिल बांधा

When it crossed limits and became to world a cause of agony
The verdicts of God turned into chains and captivated evil free

اس سے کچھ اور چمک اٹھا سخن میرا سہیل
شعر میں میں نے جو روئے مہ کامل باندھا

इससे कुछ और चमक उट्ठा सुखन मेरा सुहैल
शेर में मैंने जो रुए महे कामिल बाँधा

By virtue of that shined more my creativity my poetry
When in my verses I described full moon's beauty

बिस्मिल:घायल, हिम्मते दीवानगिये कैस:मजनूं की दीवानगी, महमिल:लैला की सवारी का पर्दा, लाफो गुजाफ:बड़ी बड़ी बातें, आकिल:बुद्धिमान, आलम पे वो आजार हुआ:दुनिया पर मुसीबत हुआ यहक:ईश्वरीयता अच्छाई, बातिल:बुराई

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

زخم پر چھڑکیں کہاں طفلانِ بے پروہ نمک
کیا مزہ ہوتا اگر پتھر میں بھی ہوتا نمک

जख्म पर छिड़कें कहाँ तिफलाने बेपरवा नमक
क्या मजा होता अगर पत्थर में भी होता नमक

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

اس حسیں چہرے پہ ہے کتنا مناسب سا نمک
ذائقے کا کیا بیاں ہو روح نے چکھا نمک

उस हसीं चेहरे पे है कितना मुनासिब सा नमक
जायके का क्या बयां हो रूह ने चक्खा नमक

Very reasonably salty is attraction of thy face
But the taste my soul realizes and enjoy its grace

پڑتے پڑتے یہ جلن سہنے کی ہے عادت پڑی
لطف دیتا ہے ہمیں زخموں پہ اب پڑنا نمک

पड़ते पड़ते ये जलन सहने की है आदत पड़ी
लुत्फ देता है हमें जख्मों पे अब पड़ना नमक

Now I became accustomed tor bear such burning
Now if salt is spilled on wounds pleasure does it bring

اس سے بڑھ جاتا ہے اکثر خون کا دوران بھی
اس لئے اچھا ہے استعمال ہو تھوڑا نمک
इससे बढ़ जाता है अक्सर खून का दौरान भी
इसलिए अच्छा है इस्तेमाल हो थोड़ा नमक
Salt causes high blood pressure in some cases often
So it is advisable to use salt in limit as precaution

اس کو ہم سے جس قدر ہے اس پہ دل کیسے ہو خوش
ہے تعلق یوں سمجھئے دال میں جتنا نمک
उसको हमसे जिस् कदर है उसपे दिल कैसे हो खुश
है ताल्लुक यूँ समझिए दाल में जितना नमक
How can heart be satisfied on her loves quantity
As littlle salt is used while cooking pulses initialy

ہے صباحت سے سوا دلکش ملاحت بے گماں
تیرا وصفِ خاص ہے اے حسنِ جانانہ نمک
है सबाहत से सिवा दिलकश मलाहत बेगुमाँ
तेरा वसफे खास है अये हुस्ने जनाना नमक
Salted face is always charming as compared to fair
And thy beauty lies in that phase of charm that salt layer

اس کے معنی ہی بدلتے ہیں بڑھے مقدار گر
اُس کو تو ہم کیا کریں اچھا لگے تیکھا نمک

इसके मानी ही बदलते है बढे मिक़दार गर
उसको तो हम क्या करें अच्छा लगे तीखा नमक

The meaning changes if quanity increases accordingly
How can I help as she relishes salt excessively

اس میں سارا رازِ تخلیق و فنا سمجھو سہیلؔ
جبکہ پانی سے بنا پانی میں ہے گھلتا نمک

इसमें सारा राजे तख्लीको फना समझो सुहैल
जबकि पानी से बना पानी में है घुलता नमक

Understand all about creation and end and their reality
Came into being from water and in that dissolves ultimately

मुनासिबःउचित, खून का दौरानःरक्त प्रवाह, सबाहतःगोरापन, मलाहत बेगुमाँःसांवलापन निश्चित रूप से, वसफे खासःविशेष योग्यता,हुस्ने जनानाःप्रमिका का सौंदर्य, मिक़दारःमात्रा, तख्लीको फनाःसंरचना और विनाश

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

نہ لیوے گر خسِ جوہر تراوٹ سبزۂ خط سے
لگا دے خانۂ آئینہ میں روئے نگار آتش

न लेवे गर खसे जौहर तरावट सब्जये खत से
लगा दे खानए आइना में रुए निगार आतश

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

پسندیدہ ہے تیرا شوق تجھ کو خوش گوار آتش
دیا تشکیل سوزِ عشق اس میں انتظار آتش

पसंदीदा है तेरा शौक तुझको खुशगवार आतश
दिया तश्कील सोजे इश्क उसमें इन्तिजार आतश

It is thy interest pleasant is fire to thee
Fabricated love and fire of waiting anxiously

حیا سے سرخ عارض اور آنکھوں میں شرارے ہیں
تمنا کی کرامت ہے جو ہے روئے نگار آتش

हया से सुर्ख आरिज और आँखों में शरारे हैं
तमन्ना की करामत है जो है रुए निगार आतश

Red art thy cheeks in bashfulness sparks in the eyes create fire
Gets fiery countenance of beloved a miracle of burning desire

خیالِ وصل میں جلنا تپِ ہجراں سے پھک جانا
پھر اس کے بعد آئے تو لگے ہم کو بہار آتش

खयाले वस्ल में जलना तपे हिज्राँ से फुक जाना
फिर उसके बाद आये तो लगे हमको बहार आतश

Burn I In expectation of union and in the heat of separation
Thereafter if appears the spring looks causing combustion

میں کیا بتلاؤں اس کی ہر ادا جلنے کا ساماں ہے
رُخِ انکار ہے آتش رُخِ اقرار ہے آتش

मैं क्या बतलाऊँ उसकी हर अदा जलने का सामां है
रूखो इंकार है आतश रूखो इक़रार है आतश

I just can not tell about her gestures factor of burning
The angle of refusal is fire and acceptance too is blazing

جو ہم دونوں میں ہے الفت حقیقت ہے یہ صدیوں کی
جلا کیا پائے گا دشمن لگائے وہ ہزار آتش

जो हम दोनों में है उल्फत है ये सदयों की हकीकत है
जला क्या पायेगा दुश्मन लगाए वो हजार आतश

Love we both cherish for each other a reality continues since ages
Foe may try maximum fire to destroy that ,not possible there changes

سہیلؔ اس کی اذیت کو بھی سمجھو دیکھ لو شعلے
جلانے کی ہوس میں بیقرار و تار تار آتش

सुहैल इसकी अजीयत को भी समझो देख लो शोले
जलाने की हवस में बेकरारो तार तार आतश

Must understand its agony see the segregation of flame
In burning lust to set ablaze all fire is separated all the same

आतशःआग, खुशगवार आतशःआनंद देने वाली आग, तश्कील सोजे इश्कःप्रेम की जलन की संरचना, हया से सुर्ख आरिज और आँखों में शरारे हैंःलज्जा से लाल कपोल आँखों में चिंगारिआं, रुए निगारःप्रेमिका का चेहरा, रूखे इंकारःअसहमत होने का रूप, अजीयतःपीड़ा, उल्फतःप्रेम,स्नेह, बेकरारो तार तारःव्यथा की स्थिति

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

گر یاس سر نہ کھینچے تنگی عجب فضا ہے
وسعت گہہ تمنا یک بام و صد ہوا ہے

गर यास सर न खींचे तंगी अजब फजा है
वुसअत गहे तमन्ना यक बामो सद हवा है

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

میخانے کی فضا میں ہنگامہ ہو گیا ہے
اک آگ ہے کہ جس سے پیمانہ جل اُٹھا ہے

मैखाने की फजा में हंगामा हो गया है
इक आग है कि जिससे पैमाना जल उठा है

The tremor occurred there in the environs of the tavern
A fire spread and the goblet there began to burn

اس پر سماعتیں سب نغموں سے بھر گئیں ہیں
اس وقت حسن دل کا افسانہ کہہ رہا ہے

इसपर समाअतें सब नगमों से भर गयीं हैं
इस वक्त हुस्न दिल का अफसाना कह रहा ह

Ears have been filled with the music sweetly
It is a time when lovelier one tells the tale of reflectivity

یہ وقت کا ہے چکّر حیرت کرو نہ اس پر
پتھر کے دل سے اکثر چشمہ بھی پھوٹتا ہے

ये वक़्त का है चक्कर हैरत करो न इसपर
पत्थर के दिल से अक्सर चश्मा भी फूटता है

No matter of surprise it is the wheel of time moving
Often from the floss water starts abundantly running

دیکھو لرز رہا ہے وہ سنگلاخ پیکر
اک ہاتھ میں ہے کاغذ کیا کس نے لکھ دیا ہے

देखो लरज रहा है वो संगलाख पैकर
इक हाथ में है कागज क्या किस ने लिख दिया है

See trembling the whole being of someone stony
Holding a paper upon that who wrote what all sneaky

دل نے بنائے جس سے الفت کے سو حوالے
اس نے سنا تو وہ بھی سن کر تڑپ گیا ہے

दिल नें बनाये जिससे उलफ़त के सौ हवाले
उसने सुना तो वो भी सुनकर तड़प गया है

Heart drew so many references out of that
Having heard the same she also dithered at

مجھ پر سہیلؔ اس نے روشن کیے وہ عالم
دل کا عروج جس سے نظروں کا ارتقاء ہے

मुझपर सुहैल उसने रोशन किये वो आलम
दिल का उरूज जिससे नजरों का इर्तिका है

My ideal has brightened upon me strange universes
By virtue of that rising light, heart ascends and insight progresses

पैकर:पत्थर समाअतें:कान, चश्मा:सोता, लरज़ रहा है वो संगलाख
की काया का कम्पन, उरूज:ऊपर उठना, इर्तिका:विकास

زمین غالب (ज़मीने ग़ालिब)

اسد وحشت پرست گوشۂ تنہائی دل ہوں
برنگ موجِ مے خمیازۂ ساغر ہے رم میرا

असद वहशत परस्ते गोशाए तन्हाइये दिल हूँ
बरंगे मौजे मये खम्याजाए सागर है रम मेरा

میری غزل (मेरी ग़ज़ल)

اسی کا نام اس کا ذکر وردِ دم بہ دم میرا
بس اک حسنِ تصور ہے جہاں پر سر ہے خم میرا

उसी का नाम उसका जिक्र विरदे दम ब दम मेरा
बस इक हुस्ने तसव्वुर है जहाँ पर सर है खम मेरा

As epode, I repeat thy name at the moment each and every
The only place where I bow in obeisence is the thought of beauty

اسی کے رنگ میں توحید کے سب رنگ کھلتے ہیں
محافظ ہے میرے ایماں کا وہ کافر صنم میرا

उसी के रंग में तौहीद के सब रंग खिलते हैं
मुहाफिज है मेरे इमां का वो काफिर सनम मेरा

That color embellishes every color of oneness of Amighty
Protector of my faith is my beloved although infidal yet lovely

اسے تنہائی راس آتی ہے یہ نقصان ہے میرا
اثر انداز ہو جاتا ہے اس پر جب بھی غم میرا

उसे तन्हाई रास आती है ये नुकसान है मेरा
असर अंदाज हो जाता है उसपर जब भी गम मेरा

It is an utter loss to me that favors her loneliness
When effects my miseries upon her senses

حریمِ ناز میں عرفانِ ذاتِ حق ہوا مجھ کو
یہیں پورا ہوا ہے شوقِ دیدار حرم میرا

हरीमे नाज में इरफाने जाते हक हुआ मुझको
यहीं पूरा हुआ है शौके दीदारे हरम मेरा

Knowledge of Super Self was revealed in the room lustrous
I had the longing to see Kaba which was fulfilled there all wondrous

وہ ہے شیدائی اس کا اس کی تحریروں کا ہے رسیا
جبھی تو جان سے پیارا مجھے بھی ہے قلم میرا

वो है शैदाई उसका उसकी तहरीरों का है रसिआ
जभी तो जान से प्यारा मुझे भी है कलम मेरा

She is enamored by its writings and of its flow
I dote upon my pen obviously because of so

وفا کی بات اُٹھتی ہے کہیں پر یا محبت کی
وہ اپنا ذکر کرتا ہے بہت اس میں تو کم میرا

वफा की बात उठती है कहीं पर या मोहब्बत की
वो अपना जिक्र करता है बहोत उसमें तो कम मेरा

When comes up the topic of love and faith somewhere
she makes mentions herself more and least of me there

سہیلؔ اس واسطے محلوں کی جانب میں نہیں جاتا
میری خودداریوں کے بس میں رہتا ہے قدم میرا

सुहैल इस वास्ते महलों की जानिब मैं नहीं जाता
मेरी खुद्दारियों के बस में रहता है कदम मेरा

I just do not go towards the riches and palace any
Because my feet are in control of my self-respect fully

विरदे दम ब दम मेरा:बार बार पवित्र शब्दों का जाप करना , बस इक हुस्ने तसव्वुर है जहाँ पर सर है खम मेरा:सौन्दर्य की कल्पना के आगे सर झुकाना, तौहीद:एकेश्वरवाद, मुहाफिज है मेरे इमां का वो काफिर सनम मेरा:धर्म का रक्षक अधर्मी, तन्हाई रास आती:एकांत भा जाना, असर अंदाज:प्रभावी, हरीमे नाज:सौन्दर्य का कक्ष, इरफाने जाते हक:ईश्वर का ज्ञान, शौके दीदारे हरम:काबा देखने की लालसा, शैदाई:दीवाना, तहरीरों:लेखनियों, जानिब:ओर, मेरी खुद्दारियों के बस में रहता है कदम मेरा:आत्मसम्मान के वश में पग

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

ظاہر کرے ہے جنبشِ مژگاں سے مدعا
طفلانہ ہاتھ کا ہے اشارہ زبانِ اشک
जाहिर करे है जुम्बिशे मिजगां से मुद्दआ
तिफलाना हाथ का है इशारा जबाने अश्क

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

اس کی مسرتیں ہیں تو میرا جہانِ اشک
وہ خوش ہوا ہے دیکھ کے آبِ روانِ اشک
उसकी मसर्रतें हैं तो मेरा जहाने अश्क
वो खुश हुआ है देख के आबे रवाने अश्क
It is my world of tears and her jollity
Seeing their flow from eyes she is happy

تو عشق بن کے آ میری آنکھوں میں جانِ جاں
تجھ کو اگر پسند ہے یہ میزبانِ اشک
तू अश्क बन के आ मेरी आँखों में जाने जां
तुझको अगर पसंद है ये मेजबाने अश्क
Become tear and visit my eye my dear
That too if thou like this host of tear

یادِ خدا میں نکلا تھا اور چاند بن گیا
روشن ہے روئے وقت پہ جو ہے نشانِ اشک

यादे खुदा में निकला था और चाँद बन गया
रोशन है रुए वक़्त पे जो है निशाने अश्क

It came out in remembrance of God and turned into moon
The glowing sign signifying tear upon time- a nature's boon

یہ غم کا ہے خوشی کا ہے کھلتا نہیں ہے کچھ
ہوتا ہے اس نگاہ میں مجھ کو گمانِ اشک

ये गम का है खुशी का है खुलता नहीं है कुछ
होता है उस निगाह में मुझको गुमाने अश्क

Is it joy or sorrow nothing is yet clear
I doubt in those eyes presence of tear

اس دل کو جو لگے وہی غم سرفراز ہے
اس کی نظر میں آئے تو بڑھتی ہے شانِ اشک

उस दिल को जो लगे वही गम सरफराज है
उसकी नजर में आये तो बढ़ती है शाने अश्क

If touches that heart yearning gets success and glory
If comes in those eyes increases tear's majesty of the

سمجھے نہ لوگ تنگیِ تخئیل کے سبب
ہم جانتے ہیں ہوتا ہے سوزِ نہانِ اشک

समझे न लोग तंगिये तखाईल के सबब
हम जानते हैं होता है सोज़े निहाने अश्क

People could not get due to limitation of imagination
But I know well that in tear burning is hidden of passion

اس کام میں سہیلؔ سے بہتر نہیں کوئی
بس اک وہی تو ہے کہ جو ہے پاسبانِ اشک

इस काम में सुहैल से बेहतर नहीं कोई
बस इक वही तो है कि जो है पासबाने अश्क

The lover for this work can be best performer
He is only one who can be the tear's protector

अश्क:आंसू, मसर्रतें:हर्ष, आबे रवाने अश्क:आंसू का बहता पानी, मेजबाने अश्क:आंसू का आतिथेय, रुए वक्त:समय का चेहरा, गुमाने अश्क:आंसू का संदेह, सरफराज़:धन्य, तंगिये तखईल:सीमित कल्पना, सोजे निहाने अश्क:आंसू की जल गुप्त जलन, पासबाने अश्क:आंसूका रक्षक

زمینِ غالب (ज़मीने ग़ालिब)

ذوقِ سرشار سے بے پردہ ہے طوفاں میرا
موجِ خمیازہ ہے ہر زخم نمایاں میرا
जौके सरशार से बेपर्दा से है तूफां मेरा
मौजे खमयाजा है हर जख्म नुमायां मेरा

میری غزل (मेरी ग़ज़ल)

کام تجھ سے ہی بنے گا لبِ جاناں میرا
مستقل غم میں گرفتار ہے ارماں میرا
काम तुझसे ही बनेगा लबे जानां मेरा
मुस्तकिल गम में गिरफ्तार है अरमां मेरा
Thy lips would remove my continuous difficulty
As my longing is in the grip of great anxiety

مجھ میں بیدار ہے صد شکر کہ انساں میرا
جبھی ہندو ہے میرا اور مسلماں میرا
मुझमें बेदार है सद शुक्र कि इन्सां मेरा
जभी हिन्दू है मेरा और मुसलमां मेरा
Awakened in me my dedicated humanity
So I love Hindu and Muslim with the same felicity

کر دیا تجھ کو اکیلا یہ بڑا ظلم کیا
تیرا جس دن سے ہوا ہے دلِ ویراں میرا

कर दिया तुझको अकेला ये बड़ा जुल्म किया
तेरा जिस दिन से हुआ है दिले वीरां मेरा

Its very unkind that it made thee lonely
Became thine since my heart solitary

بالاتر لفظ و معانی سے ہے اب میرا جنوں
اب نہ باقی ہے کہیں چاک گریباں میرا

बालातर लफजो मआनी से है अब मेरा जुनूं
अब न बाकी है कहीं चाक गरीबां मेरा

Now from the level of words is above my insanity
Out of scene is at present my torn collar certainly

جبھی قائم رہا ہے میں کفرِ محبت پہ سہیلؔ
میرے پاس اس نے نہ آنے دیا ایمان میرا

जभी काइम रहा मैं कुफरे मोहब्बत पे सुहैल
मेरे पास उसने न आने दिया ईमान मेरा

So I remained steadfast in my love's infidelity
Not allowed she the faith to come to me

लबे जानां:प्रेयसी के होंठ, अरमां:अभिलाषा, बेदार:जागृत, दिले वीरां:उजाड़ मन, बालातर लफ्ज़ो मआनी से है अब मेरा जुनूं:प्रेम का पागलपन जो अभिव्यक्ति से ऊपर हो, चाक गरीबां:प्रेम में फटा गरेबान, कुफरे मोहब्बत:धर्म को नकारता प्रेम, ईमान:धर्म

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

نہ گلِ نغمہ ہوں نہ پردۂ ساز
میں ہوں اپنی شکست کی آواز

न गुले नगमा हूँ न परदए साज
मैं हूँ अपनी शिकस्त की आवाज

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

سارے عالم سے بس سجودِ نیاز
چاہتی ہے تیری ادائے ناز

सारे आलम से बस सुजूदे नयाज
चाहती है तेरी अदाए नाज

From the whole universe prostration with modesty
The Creator with his great desire of majesty

اس کو کہتے ہیں لحنِ داؤدی
اس کی آواز اور میرا انداز

इसको कहते हैं लेहने दाऊदी
उसकी आवाज और मेरा अंदाज

This is the tone of David resonant
Beloved's voice and my discourse elegant

جان دے دی یہی تھی اک صورت
میں نے افشا کیا نہ اس کا راز

जान दे दी यही थी इक सूरत
मैंने इफशा किया न उसका राज

Sacrificed life as found therein remedy
I never disclosed her secrets confided she

مجھ کو کیا غم نہیں ہے کوئی خلش
مہرباں جب ہے یارِ بندہ نواز

मुझको क्या गम नहीं है कोई खलिश
मेहरबां जब है यारे बंदा नवाज

Nothing makes me sad and in mind complicity
Because the loved one is kind to me fortunately

رخ پہ طاری کیے ہے مجبوری
اس قدر کیوں ہے تو بہانہ ساز

रुख पे तारी किये है मजबूरी
इसकदर क्यों है तू बहानासाज

Pervade thou on face solemnity
Why thou art tell me so tricky

پاؤں شل عشق میں ہوئے تھے مگر
ہمتِ دل تیری ہو عمر دراز

पाओं शल इश्क में हुए थे मगर
हिम्मते दिल तेरी हो उम्र दराज

In love turned the feet weary
Live long courage of heart hail to thee

اے سہیل اس کی سب بہاریں ہیں
بیکراں ہے وہ حسنِ عشق طراز

अये सुहैल उसकी सब बहारें हैं
बेकरां है वो हुस्न इश्क तराज

All grace around belongs to Him only
Limitless is love's Creator's Beauty

आलम:सृष्टि, सुजूदे नयाज:श्रद्धा से सर झुकाना, लेहने
दाऊदी:नबी हजरात दाऊद जिनकी वाणी की मधुरता
चमत्कारिक थी उनकी वाणी , अंदाज:शैली,
इफ्शा:रहस्योद्घाटन, खलिश:उलझन, रुख:मुख, बहनासाज:बहाना
बनाने वाला, शल:थक जाना, उम्र दराज:दीर्घायु हो ,
बेकरां:असीम, हुस्न इश्क तराज:प्रेम का रचयता सौंदर्य

(نوٹ)नोट:

اس زمین میں غالب کا اکلوتا شعر ریختہ سائٹ پر دیکھا زمین یاد رہ گئی شعر
بہت ڈھونڈنے کے بعد بھی نہیں ملا غزل کہہ ڈالی

इस जमीन में ग़ालिब का इकलौता शेर रेख्ता साइट पर देखा ज़मीन
याद रह गई शेर बहुत ढूँढ़नें के बाद भी नही मिला ग़ज़ल कह डाली

برزمین غالب (ज़मीने ग़ालिब) میری غزل (मेरी ग़ज़ल)

جو ان سے خود ہوئی وہ دل لگی بھی یاد نہیں
ہمارا رونا تو اپنی ہنسی بھی یاد نہیں

जो उनसे खुद हुई वो दिल्लगी भी याद नहीं
हमारा रोना तो अपनी हंसी भी याद नहीं

She has forgotten entirely the fun made she
No idea of my groaning her moments of being happy

ہمارے ہوش ہوئے غرق چشم ساقی میں
کہ چیز ہوتی ہے کچھ میکشی بھی یاد نہیں

हमारे होश हुए गर्क चश्मे साकी में
कि चीज होती है कुछ मैकशी भी याद नहीं

My senses have been drowned in the eyes of wine giver
That made me oblivious of the rejoicing of liquor

اب اس مقام پہ پہنچے ہیں ہم محبت میں
تڑپ سے دل کے جو تھے بیکلی بھی یاد نہیں

अब इस मुकाम पे पहुंचे हैं हम मोहब्बत में
तड़प से दिल के जो थी बेकली भी याद नहीं

Reached I at the destination in love very strange
I now have no sensitiveness of distress what a change

ہمارا حال جو اس نے کیا کسی کا نہ ہو
یہ حد ہے اب تو ہمیں بندگی بھی یاد نہیں

हमारा हाल जो उसने किया किसी का न हो
ये हद है अब तो हमें बंदगी भी याद नहीं

She has made my state may not be of any
The limit is that I forgot the way of worship to Almighty

کہا جو ہم نے برا بھی کرو جو تم ہے بھلا
وہ اس پہ بولے تمہیں راستی بھی یاد نہیں

कहा जो हमने बुरा भी करो जो तुम है भला
वो इस्पे बोले तुम्हे रास्ती भी याद नहीं

I mentioned whatever she does badly is fair
She reacted and blamed I forgot the truth-I wonder

زمانہ گذرا کبھی ہم تھے اس کی بانہوں میں
ادائے ماہ ہمیں چاندنی بھی یاد نہیں

जमाना गुजरा कभी हम थे उसकी बांहों में
अदाए माह हमें चांदनी भी याद नहीं

Long ago I was in the arms of beloved it was a delight
Now I remember not the gesture of moon and its light

سہیل عشق ہے یہ ان کو ان کی جان سے دور
کہاں وہ بھول گئے زندگی بھی یاد نہیں

सुहैल इश्क है ये उनको उनकी जान से दूर
कहाँ वो भूल गए जिन्दगी भी याद नहीं

It is my world of tears and her jollity
Seeing their flow from eyes she is happy

गर्क चश्मे साकी में:पिलाने वाले की आँखों में डूबना, बेकली:आकुलता, बंदगी:उपासना, रास्ती:सच्चाई, उनकी जान से दूर:मुहावरा है जिसके अर्थ हैं ईश्वर सुरक्षित रक्खे

زمین غالب (ज़मीने ग़ालिब)

منظور ہے گزارش احوال واقعی
اپنا بیان حسن طبیعت نہیں مجھے

मंजूर है गुजारिशे अहवाले वाकई
अपना बयान हुस्ने तबीयत नहीं मुझे

میری غزل (मेरी ग़ज़ल)

یکسر نشاط و کیف کی حسرت نہیں مجھے
تم بن بہار سے کوئی رغبت نہیں مجھے

यकसर निशातो कैफ की हसरत नहीं मुझे
तुम बिन बहार से कोई रगबत नहीं मुझे

I have no longing of joy and glee
No interest in flowering without thee

اچھا مجھے وہ لگتا ہے جس میں ہو میرا عکس
اپنے سوا کسی سے محبت نہیں مجھے

अच्छा मुझे वो लगता है जिसमें हो मेरा अक्स
अपने सिवा किसी से मोहब्बत नहीं मुझे

I adore one who possesses reflection of me
So sure I love only myself conclusively

رندوں نے اس کا حال برا کر دیا مگر
واعظ یہ کہہ رہا ہے کہ خفت نہیں مجھے

रिंदों ने उसका हाल बुरा कर दिया मगर
वाएज ये कह रहा है की खिफफत नहीं मुझे

The drunkards have made though his condition pitiable
Yet preacher is adamant light-minded and would be stable

کردار کے حسین جواہر ہیں میرے پاس
درکار اور دولت و ثروت نہیں مجھے

किरदार के हसीन जवाहर हैं मेरे पास
दरकार और दौलतो सरवत नहीं मुझे

I have in my character jewels of sublimity
Need no more opulence I am enough wealthy

اب عشق میں زبان کی جمنے لگی ہے دھاک
اب نامہ بر کی کوئی ضرورت نہیں مجھے

अब इश्क में जबान की जमने लगी है धाक
अब नामाबर की कोई जरूरत नहीं मुझे

Now in love tongue gets authority gradually
So the requirement of letter carrier finishes quietly

خائف ہے اس کا ظلم میرے ایسے حال پر
اس کو ہوئی ہے وہ جو اذیت نہیں مجھے

खाइफ है उसका जुल्म मेरे ऐसे हाल पर
उसको हुई है वो जो अजीयत नहीं मुझे
Conscious her instinct of cruelty is seeing a turn in me
She suffers that which I do not undergo the agony

مجھ کو سہیلؔ راہ بجھاتا ہے دلربا
جب سوجھتی ہے کوئی شرارت نہیں مجھے

मुझको सुहैल राह सुझाता है दिलरुबा
जब सूझती है कोई शरारत नहीं मुझे
Heart enticer shows the way of vivacity
When I fail to find difficult to do coquetry

रगबत:रूचि, रिंदों:शराबियों, खिफ्फत:पछतावा, किरदार:आचरण, जवाहर:आभूषण, दौलतो सरवत:धन, खाइफ:चिंतित,अजीयत:पीड़ा

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

گلہ ہے شوق کو دل میں بھی تنگی جا کا

گہر میں محو ہوا اضطراب دریا کا

गिला है शौक को दिल में भी तंगिये जा का

गोहर में महव हुआ इज़्तिराब दरिया का

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

بہت ہی خوب ہے پیکر بہار افزا کا

کہ جس سے رنگ نکھرتا ہے چشمِ بینا کا

बहोत ही खूब है पैकर बहार अफजा का

कि जिससे रंग निखरता है चश्मे बीना का

Great is the whole being of my spring increasing elixir

Which embellishes insight and beautify more the color

یہاں تو مے سے ہی سارے گناہ دُھلتے ہیں

یہ میکدہ ہے یہاں کب گزر ہے توبہ کا

यहाँ तो मये से ही सारे गुनाह धुलते हैं

ये मैकदा है यहाँ कब गुजर है तौबा का

It is a place where being washed the sins by wine

It is tavern for repentance no place where one can not align

ابھی تو پاؤں ہی ڈالے ہیں اس نے پانی میں
اب اس کے آگے مقدر کھلے گا دریا کا

अभी तो पाओं ही डाले हैं उसने पानी में
अब इसके आगे मुकद्दर खुलेगा दरिया का

She has entered now feet in the water only
Further would open up the fate of river surely

ہے اس میں مجنوں کا کچھ پینترہ نیا شاید
جو نرم ہو گیا دل یک بیک ہی لیلا کا

है इसमें मजनूं का कुछ पैतरा नया शायद
जो नर्म हो गया दिल यकबयक ही लैला का

Perhaps it is new tricky turn took the lover
That beloved becomes soft it is a wonder

نیا ہے شوق شجر کاٹنے کا لوگوں کو
پڑا ہے خطرے میں اس سے وجود دنیا کا

नया है शौक शजर काटने का लोगों को
पड़ा है खतरे में इससे वजूद दुनिया का

Cutting trees is becoming the fashion of the people
It is putting in severe perils the existence full

سہیل اس نے تو جینا محال کر ڈالا
کہ دل میں بن گیا گھر ہائے کس تمنا کا

सुहैल इसने तो जीना मोहाल कर डाला
कि दिल में बन गया घर हाय किस तमन्ना का
It has made the living hell and impossible simply
A particular desire settled in my heart strongly

पैकर बहार अफजा का:बहार में वृद्धि करने वाला शरीर
चश्मे बीना:दिव्य दृष्टि

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

محرم نہیں ہے تو یہ نواہائے راز کا
یاں ورنہ جو حجاب ہے پردہ ہے ساز کا

मेहरम नहीं है तू ही नवहाये राज का
यान वरना जो हिजाब है पर्दा है साज का

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

ہر رنگ دلنشیں ہے میرے دلنواز کا
آواز میں وقار ہے فطرت کے ساز کا

हर रंग दिलनशीं है मेरे दिलनवाज का
आवाज में वकार है फितरत के साज का

Every color my dear is enchanting and sweet
And in voice lies dignity of the music of nature I greet

کل کائنات یوں تو ہے اس پر فریفتہ
وہ داد خواہ مجھ سے ہے اندازِ ناز کا

कुल कायनात यूँ तो है उसपर फरेफ्ता
वो दाद ख्वाह मुझसे है अंदाजे नाज का

The whole universe is mad at her beauty
But she seeks appreciation of that from me

وہ جاگ اُٹھا وہ میرا ارادہ سمجھ گیا
عالم بدل گیا نگہہِ نیم باز کا

वो जाग उठा वो मेरा इरादा समझ गया
आलम बदल गया निगहे नीम बाज का

She suddenly got up as sensed my intention
The scene of half-opened eyes changed dimension

نغمے میرے سنے تو وہ آنکھیں چھلک گئیں
اس پر اثر ہوا میرے سوز و گداز کا

नगमे मेरे सुने तो वो आँखों छलक गयीं
उसपर असर हुआ मेरे सोजो गुदाज का

Hearing my songs her eyes brimmed with water of emotions
Affected very much her burning and liquidation due to passions

جس میں خیالِ یار ہے اور کچھ نہیں کہیں
پابند دل ہمارا ہے ایسی نماز کا

जिसमें खयाले यार है और कुछ नहीं कहीं
पाबंद दिल हमारा है ऐसी नमाज का

There is only the thought of beloved in my mind
I am bound to offering the prayer of such kind

اس کو تو کچھ سوا ہے ہمیں بھی نہیں ہے کم
الفت میں وہ خیال نشیب و فراز کا

उसको तो कुछ सिवा है हमें भी नहीं है कम
उल्फत में वो ख्याल नशोबो फराज का

I am no less and she too is careful all above
About ups and downs occur so often in love

میں اس لئے سہیل بہت اس کا خاص ہوں
وہ میں ہوں جو امین ہوں ہر اس کے راز کا

मैं इसलिए सुहैल बहोत उसका खास हूँ
वो मैं हूँ जो अमीन हूँ हर उसके राज का

Because of one particular point, I am to my love near
She places reliance on me I am trusty of all secrets of her

वकार:वैभव, फितरत:सृष्टि, साज:संगीत, कायनात:संसार, फरेफ्ता:मोहित, दाद ख़्वाह:प्रशंसा का इच्छुक, अंदाजे नाज:सुन्दर शैली, आलम बदल गया निगहे नीम बाज का:अधखुली आँखों की बदली अवस्था, सोजो गुदाज:प्रेम की पिघलतीआग, अमीन:रहस्य का रखने वाला

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

ہوئی تاخیر تو کچھ باعثِ تاخیر بھی تھا
آپ آئے تو مگر کوئی عناں گیر بھی تھا

हुई ताखीर तो कुछ बाइसे ताखीर भी था
आप आये तो मगर कोई अनागीर भी था

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

ان چپل آنکھوں میں اچھا لگا کچھ نیر بھی تھا
بات جو سب سے بڑی تھی کہ وہاں دھیر بھی تھا

उन चपल आँखों में अच्छा लगा कुछ नीर भी था
बात जो सब से बड़ी थी कि वहां धीर भी था

Rejoicing to watch some trace of the tear in that agile eyes
Above all more beautiful to find that serenity there lies

میرا جو حال تھا وہ خواب کی تعبیر میں تھا
میں نے دیکھا تھا کہ میں صاحبِ جاگیر بھی تھا

मेरा जो हाल था वो ख्वाब की ताबीर में था
मैंने देखा था कि मैं साहिबे जागीर भी था

Interpretation manifests my state very vividly
The dream I saw that an estate belonged to me

سخت جاں عشق پہ کیا اس کا اثر ہوتا بھلا
اس کے ابرو کی کماں سے تو چلا تیر بھی تھا

सख्त जां इश्क पे क्या उसका असर होता भला
उसके अब्रू की कमां से तो चला तीर भी था

Very hard nut to crack was love remained unhurt
Though from her eyebrow an arrow was released pert

اس نے تائیدِ محبت میں دیا اپنا بیاں
اور حیرت تھی وہ آمادۂ تحریر بھی تھا

उसने ताईदे मोहब्बत में दिया अपना बयां
और हैरत थी वो आमादये तहरीर भी था

She gave her statement affirming love strongly
To even document that she was looking ready

پرتوِ روئے ضیابار تھا یا دل تھا میرے
جگمگاتا ہوا کچھ زلفِ گرہ گیر میں تھا

परतवे रुए जिआबार था या दिल था मेरे
जगमगाता हुआ कुछ जुल्फे गिरहगीर में था

Was it the reflection of radiance scattering face or my heart bright
That in swarthy curved locks something whence comes light

جان سے میری جو کی اس نے ذرا چھیڑ سہیلؔ
اس کو کچھ تھوڑا خیالِ دل شمشیر بھی تھا

जान से मेरी जो की उसने जरा छेड़ सुहैल
उसको कुछ थोड़ा खयाले दिल शमशीर भी था

She did a slight frolic with my soul although the body
Seemed considerate of longing of sword was she

सख्त जां इश्क:कठोर काया प्रेम, अब्रू की कमां:भवों की कमान, साहिबे जागीर:धनवान, परतवे रुए जिआबार:बिखेरने वाले चेहरे का प्रतिबिम्ब, जुल्फे गिरहगीर:पेचदार केश, ताईदे मोहब्बत:प्रेम का समर्थन, आमादये तहरीर:लिखने के लिए तैयार, शमशीर:तलवार

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

شعر غالب کا نہیں وحی یہ تسلیم مگر
با خدا تم ہی بتاؤ نہیں لگتا الہام

शेर गालिब का नहीं वहि ये तस्लीम मगर
बा खुदा तुम ही बताओ नहीं लगता इल्हाम

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

ہم کو ہو جائے محبت میں کچھ ایسا الہام
کیا پنپتا ہے دل یار میں اس کا الہام

हमको हो जाये मोहब्बत में कुछ ऐसा इल्हाम
क्या पनपता है दिले यार में उसका इल्हाम

Must be revealed in love upon me that what I desire
What goes on in the mind of beloved my heart does inquire

شاعری روح پہ جب ڈالنے لگتی ہے اثر
ہے مناسب اسے ہر حال میں کہنا الہام

शाइरी रूह पे जब डालने लगती है असर
है मुनासिब उसे हर हाल में कहना इल्हाम

The time when poetry starts moving the soul intensely
It is then can be called revelation doubtlessly

پسِ پردہ جو ہے ہم اس کی خبر رکھتے ہیں
ہم کو جاری کرے خود یار کا پردہ الہام
पसे पर्दा जो है हम उसकी खबर रखते है
हम को जारी करे खुद यार का पर्दा इल्हाम
I am aware of what occurs behind curtain certainly
For the very curtain releases for me information clearly

ہے وہ نبیوں کے لئے وحیِ الٰہی ہے الگ
خاص ہے فیضِ خدا نام ہے جس کا الہام
है वो नबियों के लिए वाहिये इलाही है अलग
खास है फैजे खुदा नाम है जिसका इल्हाम
Special are Divine messages to Gods messengers definitely
But what we name revelation is His grace and phase of mercy

ساتھ تھا میرے جو ہمدم تھا جو ہمراز میرا
یار آیا ہے تو کچھ اس کو ہوا تھا الہام
साथ था मेरे जो हमदम था जो हमराज मेरा
यार आया है तो कुछ उसको हुआ था इल्हाम
I was there with a companion with a consoler only
Must have revealed something that appeared she

یہ تو ہے اس کی عطا شک سے پرے ہے یہ سہیلؔ
جس کو وہ چاہتا ہے اس کو ہے ہوتا الہام

ये तो है उसकी अता शक से परे है ये सुहैल
जिसको वो चाहता है उसको है होता इल्हाम

This for sure is His will His benevolence
The revelation to the human heart is His accordance

इल्हाम:दिव्य ज्ञान, नबियों:ईश्वर के दूत, वहि:दिव्य सन्देश

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

شاہدِ ہستیِ مطلق کی کمر ہے عالم
لوگ کہتے ہیں کہ ہے پر ہمیں منظور نہیں

शाहीदे हस्तिये मुतलक की कमर है आलम
लोग कहते हैं कि है पर हमें मंजूर नहीं

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

ہم سمجھتے ہیں یہ آپ کو منظور نہیں
دل محبت میں فنا ہونے سے مجبور نہیں

हम समझते हैं कि ये आपको मंजूर नहीं
दिल मोहब्बत में फना होने से मजबूर नहीं

I feel thou approve not the intention
Though heart is not afraid of annihilation

ان کو اچھا نہ لگا ہم نے جو یہ بات کہی
وہ کہاں دل ہے محبت سے جو معمور نہیں

उनको अच्छा न लगा हमने जो ये बात कही
वो कहाँ दिल है मोहब्बत से जो मामूर नहीं

She did not relish what I stated
Heart not filled with love cannot be well rated

آپ کی بات کی تردید ہے اک شخص کی بات
آپ کہتے ہیں وفا آپ کا دستور نہیں

आपकी बात की तरदीद है इक शख्स की बात
आप कहते है वफा आपका दस्तूर ,नहीं

What thou expressed is denied by a particular person
Thou declared that faithfulness is not in thy regulation

اس کی ایسی ہی اداؤں کی ہے سب حمد و ثنا
'ہاں' سے رخشندہ جہاں سلسلۂ نور 'نہیں'

उसकी ऐसी ही अदाओं की है सब हम्दो सना
हाँ से रखशंदा जहाँ सिलसिलए नूर नहीं

All praises are for Him and His infinite enthralling style
Affirmation shines universe series of splendor denial versatile

رنگِ نو میں ہے یہ سودائے دلِ عشق ہے حشر
جرسِ قافلۂ شوق ہے یہ صور نہیں

रंगे नौ में है ये सौदाए दिले इश्क है हश्र
जरसे काफला-ए- शौक है ये सूर नहीं

Doomsday signifies the fresh color of the craze of Beauty
Trumpet declaring the day of judgment is a ring of love ardency

بس اسی سوچ سے آباد ہے دل میرا سہیل
وہ ہے نزدیکِ رگِ جاں وہ کہیں دور نہیں

बस इसी सोच से आबाद है दिल मेरा सुहैल
वो है नज़दीके रगे जां वो कहीं दूर नहीं

The heart due to such thought enjoys jollity
He is close to jugular vein not away exhilarates reality

फना:मिटना, मामूर:भरा हुआ, तरदीद:नकारना, दस्तूर:नियम, हम्दो सना:ईश्वर की प्रशंसा, रख्शांदा:प्रज्ज्वलित, सौदाए दिले इश्क है हश्र:इश्क की दीवानगी का रूप प्रलय, जरसे काफलाइ शौक है ये सूर नहीं:कारवां की घंटियां व प्रलय का बिगुल

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

رہا گر کوئی تا قیامت سلامت
پھر اک روز مرنا ہے حضرت سلامت

रहा गर कोई ताकयामत सलामत
फिर इक रोज मरना है हजरत सलामत

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

نگاہِ حسیں کی قیامت سلامت
لبِ فتنہ گر کی شرارت سلامت

निगाहे हसीं की कयामत सलामत
लबे की फितनागर शरारत सलामत

Devastating eyes of beauty-May stay safe
Mischief on lips of holocaust survivor lovely--May stay safe

برے حال میں بھی ہماری دعا ہے
رہو تم سلامت محبت سلامت

बुरे हाल में भी हमारी दुआ है
रहो तुम सलामत मोहब्बत सलामत

I go on praying even in adversity.
Thou and love festivity- May stay safe

گناہوں پہ امید کی یہ صدا ہے
نہ کچھ غم کرو اُس کی رحمت سلامت

गुनाहों पे उम्मीद की ये सदा है
न कुछ गम करो उसकी रेहमत सलामत

On sins rises voice from my within
Care not God's mercy is ever kingpin-May stay safe

اُسی سے ہیں روشن جہاتِ دو عالم
رہے گی ہمیشہ وہ صورت سلامت

उसी से हैं रोशन जिहाते दो आलम
रहेगी हमेशा वो सूरत सलामत

Splendid by that all directions of universes
Remain ever that bright Face of largesse -May stay safe

ہمارے لئے جو ہے بس وہ یہی ہے
رہے اُس کے جلوؤں کی جنت سلامت

हमारे लिए जो है बस वो यही है
रहे उसके जलवों की जन्नत सलामत

For what I cherish I ever find happily
The paradise of her grace before me-May stay safe

تعلق ہے تیری نگاہوں سے جس کا
رہے کاش وہ تیری عادت سلامت

ताल्लुक है तेरी निगाहों से जिसका
रहे काश वो तेरी आदत सलामत

What is connected to thy eyes
The habit shows fall and rise -May stay safe

انوکھی سہیل اپنی یہ ہے تمنا
رہے درد دل کی اذیت سلامت

अनोखी सुहैल अपनी ये है तमन्ना
रहे दर्द दिल की अजीयत सलामत

Unique though yet I ever desire
Last long agony of heart may be dire-May stay safe

लबे फितनागर:प्रेयसी के होंठ, रेहमत:दया, अजीयत:पीड़ा

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

نہ بھولا اضطرابِ دم شماری انتظار اپنا
کہ آخر شیشۂ ساعت کے کام آیا غبار اپنا

न भूला इज्तिराबे दम शुमारी इन्तिजार अपना
कि आखिर शीशए साअत के काम आया गुबार अपना

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

ارادہ دل کا مجھ کو کیوں بتائے گا وہ یار اپنا
اُسے الجھن میں ہی اچھا لگے ہے بیقرار اپنا

इरादा दिल का मुझको क्यों बताएगा वो यार अपना
उसे उलझन में ही अच्छा लगे है बेकरार अपना

Why should my beloved tell intensions of her heart
She likes in confusion her lover how smart

متاعِ زیست امیدیں ہیں ان کے دم سے ہے رونق
میں رکھتا ہوں سنبھالے ہجر میں بھی انتظار اپنا

मताये जीस्त उम्मीदें हैं इनके दम से है रौनक़
मैं रखता हूँ संभाले हिज्र में भी इन्तिजार अपना

Hopes are riches of life and due to them is boom all over
So even in separation, I keep safe the expectation for her

ضرورت ہو محبت ہو کوئی بھی کیسی صورت ہو
جسے مل جائے وہ کب چھوڑتا ہے روزگار اپنا
जरुरत हो मोहब्बत हो कोई भी कैसी सूरत हो
जिसे मिल जाये कब वो छोड़ता है रोजगार अपना
May it be a need, love or anything other
One who gets employment leaves that never

بخوبی ہم کو آتا ہے ہنر جادو پلٹنے کا
نہ جانے اس پہ کیوں کر مست ہے وہ سحر کار اپنا
बख़ूबी हम को आता है हुनर जादू पलटने का
न जाने इस्पे क्योंकर मस्त है वो सेहर्कार अपना
I have enough skill how to return the magical spell
I know not why my charmer enjoys that well

وفا پر اس سے آتا حرف ہے وہ کب سمجھتے ہیں
لئے پھرتے ہیں جو عاشق گریباں تار تار اپنا
वफा पर इससे आता हर्फ है वो कब समझते हैं
लिए फिरते हैं जो आशिक गरीबाँ तार तार अपना
It creates doubt about trust in love and faithfulness
As the lovers wander with the torn collar in distress

انا باعث ہے اس کو رنج تنہائی جو لاحق ہے
نہیں ہے کوئی بھی ہمدم وہ خود ہے سوگوار اپنا

अना बाइस है उसको रंजे तन्हाई जो लाहक है
नहीं है कोई भी हमदम वो खुद है सौगवार अपना

She suffers due to her ego agony of being lonely
There is no to sympathize and she bears by herself only

کرم سے مالکِ کون و مکاں کے مل گئی منزل
محبت میں کہاں کب راستہ تھا استوار اپنا

करम से मालिके कौनो मकां के मिल गयी मंजिल
मोहब्बत में कहाँ कब रास्ता था उस्तुवार अपना

I achieved the destination thanks, God's mercy
Otherwise, the path is never smooth in love journey

سہیلؔ اس باغ کے منظر میں افسانہ ہمارا تھا
کھلا جو گل کو دیکھا یاد آیا دل فگار ہمارا تھا

सुहैल उस बाग के मंजर में अफसाना हमारा था
खिला जो गुल को देखा याद आया दिलफिगार अपना

My tale is implied in the scene of the garden tersely
The bloomed flower reminded cracked heart of me

बेकरारःव्याकुल, मताये जीस्तःजीवन की उपलब्धि, सेहर्कारःजादूगर, आता हर्फःवफा पर प्रतिकूल प्रभाव होना, गरीबाँ तार तारःप्रेम में गरेबान फटा होना, उस्तुवारःसमतल, अफसानाःकहानी, दिलफिगारःनोचा हुआ

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

لوں وام بختِ خفتہ سے یک خوابِ خوش ولے
غالب یہ خوف ہے کہ کہاں سے ادا کروں

लूँ वाम बख्‍ते खुफ्ता से यक ख्वाबे खुश वले
गालिब ये खौफ है कि कहाँ से अदा करूँ

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

کیا اس کو ایک فرض سمجھ کر ادا کروں
پھر سوچتا ہوں آپ سے مل کر میں کیا کروں

क्या इसको एक फर्ज समझ कर अदा करूँ
फिर सोचता हूँ आप से मिल कर मैं क्या करूँ
Should I do it as on discharges a duty
Then I think what would I do if meet thee

تقدیر کو ہی موردِ الزام کر دیا
یہ تاب کب تھی مجھ میں کہ اس کا گلہ کروں

तकदीर को ही मोरिदे इलजाम कर दिया
ये ताब कब थी मुझमें कि उसका गिला करूँ
Made the fate object of blame ultimately
To complain against thee no i have courage in me

میری زبان کی ہے رقابت نظر کے ساتھ
وہ چاہتا ہے اس سے میں باتیں کیا کروں
मेरी जबान की है रकाबत नजर के साथ
वो चाहता है उससे मैं बातें किया करूँ
Between my tongue and eyes there is rivalry
While she desires a conversation from me with jocundity

خواہش کا حق ہر ایک کو فطرت سے ہے ملا
میں چاہتا ہوں خود کو میں غالب نما کروں
ख्वाहिश का हक हरेक को फितरत से है मिला
मैं चाहता हूँ खुद को मैं गालिब नुमा करूँ
The nature has given right of desire to everyone
I also long to be like Ghalib that is very human

پھر ہوگی ہے یقین میری بندگی قبول
میں سجدہ گاہ یار تیرا نقشِ پا کروں
फिर होगी है यकीन मेरी बंदगी कुबूल
मैं सज्दागाह यार तेरा नक्शे पा करूँ
I believe my worship would be accepted then only
When I may be able bow upon thy footprint holy

کچھ لغزشوں پہ ہوتا نہیں گو کہ اختیار
کوشش یہی ہے میری نہ ان کو خفا کروں

कुछ लग्जिशों पे होता नहीं गो कि इख्तिआर
कोशिश यही है मेरी न उनको खफा करूँ

There are cetain mistakes one commits uncontrollably
I make effort to the best not to annoy her sincerely

ان سے کہا سہیلؔ تو وہ اس پہ ہنس دیے
دروازے دل کے آپ کہیں تو میں وا کروں

उनसे कहा सुहैल तो वो इस्पे हंस दिए
दरवाजे दिल के आप कहें तो मैं वा करूँ

Hearing me she laughed meaningfully
I may open doors of heart if thou hint slightly

फर्ज:दाइत्व, मोरिदे इलजाम:आरोपी करना, ताब:साहस, रकाबत:विरोध भाव, फितरत:सृष्टि, ग़ालिब नुमा:गालिब जैसा, बंदगी कुबूल:अर्चना को स्वीकृति मिलना, सज्दागाह यार तेरा नक्शे पा करूँ:परम प्रेम के पदचिन्ह को सर झुकाने का स्थान बनाना, लग्जिशों:त्रुटियों, इख्तिआर:अधिकार, वा:खोलना

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

ہستی کے مت فریب میں آجائیو اسد
عالم تمام حلقۂ دامِ خیال ہے

हस्ती के मत फरेब में आजाइयो असद
आलम तमाम हलकाए दामे खयाल है

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

یہ زلف و رخ کا کھیل بہت بے مثال ہے
دیوانگی بہارِ نگاہِ جمال ہے

ये जुल्फो रुख का खेल बहोत बेमिसाल है
दीवानगी बहारे निगाहे जमाल है

It is fantastic the frolic of locks and face
the lunacy is the spring of beauty and grace

تم خود تڑپ کے آگئے باہر حجاب سے
یہ آرزوئے قلبِ جہاں کا کمال ہے

तुम खुद तड़प के आगये बाहर हिजाब से
ये आरजूए कल्बे जहाँ का कमाल है

Thou came out of curtain due to emotions velocity
This happened as a result of desire of world surely

وہ آج چوم لیتے ہیں پیمانۂ وفا
یہ رنگ ان کا ہے تو مگر خال خال ہے
वो आज चूम लेते हैं पैमानाये वफा
ये रंग उनका है तो मगर खाल खाल है
She kisses at the moment the wine cup of loyalty
This is her color but visible seldom and occasionally

ہم ان کو اتنا دیکھ نہ پائیں گے روبرو
یہ امتحان دل ہے کہ روزِ وصال ہے
हम उनको इतना देखा न पाएंगे रूबरू
ये इम्तिहान दिल है की रोजे विसाल है
Difficult for me to watch her so continuously
Is it day of togetherness or test of sentimentality

وہ خود کو بھول جائے یہ ممکن تو ہے مگر
وہ مجھ کو بھول جائے بھلا کیا مجال ہے
वो खुद को भूल जाये ये मुमकिन तो है मगर
वो मुझको भूल जाये भला क्या मजाल है
My beloved might forget her own self possibly
But not possible at all to forget ever me

کیا فکر آبِ لطف تو پنہاں اسی میں ہے
گو اُس نگاہِ برق ادا میں جلال ہے

क्या फिक्र आबे लुत्फ तो पिन्हाँ इसी में है
गो इस निगाहे बर्क अदा में जलाल है

Why should I care as latent herein water of mercy
Although apparently those lightening eyes have fury

وہ جسم اختیار کیا شوقِ دید نے
جس کو نگاہ دیکھ سکے یہ محال ہے

वो जिस्म इख्तिआर किया शौके दीद ने
जिसको निगाह देखा सके ये मोहाल है

The longing of seeing assumed a fantastic body
Upon which casting glance is a great difficulty

سارے فریب ٹوٹ ہی جاتے ہیں دہر میں
بس اک فریبِ حسن ہے جو لا زوال ہے

सारे फरेब टूट ही जाते हैं देहर में
बस इक फरेबे हुस्न है जो लाजवाल है

All illusions break in this world ,it is destiny
But ends never the what beauty possesses fallacy

وہ چل دیے ہیں کوئے ملامت ہمارے ساتھ
ان کو سہیل کتنا ہمارا خیال ہے

वो चल दिए हैं कूए मलामत हमारे साथ
उनको सुहैल कितना हमारा खयाल है

She accompanied me to the lane of reproach lovingly
I am overwhelmed how considerate for me is she

जुल्फो रुखःचेहरा व केश, जमालःसुंदरता, हिजाबःपर्दा, आरजूए कल्बे जहाँ का कमालःसंसार की मनोकामना का चमत्कार, पैमानाये वफाःनिष्ठा का प्याला, खाल खालःकभी कभी, रोजे विसालःमिलान का दिन, मजालःसंभव, आबे लुत्फःस्नेह का जल, पिन्हाँःलुप्त निगाहे बर्क अदा में जलाल हैःबिजली जैसी व्यवहार में आवेश, वो जिस्म इख्तिआर किया शौके दीद नेःदेखने की लालसा का शारीरिक रूप, मोहालःकठिन, देहरःसंसार, लाजवालःअविनाशी, कूए मलामतःबदनामी की गली

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

یک ذرۂ زمیں نہیں بیکار باغ کا
یاں جادہ بھی فتیلہ ہے لالہ کے داغ کا

यक जररये जमीं नहीं बेकार बाग का
यां जादा भी फतीला है लाला के दाग का

(मेरी ग़ज़ल) میری غزل

جس پر چڑھا ہے رنگ بہاراں کا باغ کا
کیسے اثر ہو اس پہ میرے دل کے داغ کا

जिसपर चढ़ा है रंग बहारां का बाग का
कैसे असर हो उसपे मेरे दिल के दाग का

She is enchanted by the color of spring and garden
So how can she care to notice sign of my wound then

جس میں شراب سے بھی سوا شے ہے پُر سرور
مجھ کو ملا ہے نشہ اک ایسے ایاغ کا

जिसमें शराब से भी सिवा शये है पुरसुररूर
मुझको मिला है नश्शा इक ऐसे अयाग का

Something exhilarating above than effect of wine is there
I got from the cup of wine merriment of intoxication very fair

چہرہ وہ ، تیز بادِ مخالف سے بجھ گیا
برہم نظامِ زلف دھواں ہے چراغ کا
चेहरा वो तेज बादे मुखालिफ से बुझ गया
बरहम निजामे जुल्फ धुआं है चराग का
That lovely face dimmed due to the blow of violent wind
The messy system of locks is smoke suggests so my mind

اس کی نظر سے ہم کو ملا اس کا حالِ دل
آنکھوں سے ہوکے جاتا ہے رستہ سراغ کا
उसकी नजर से हमको मिला उसका हाले दिल
आँखों से होके जाता है रस्ता सुराग का
I could sense through her eyes her heart's reality
From there goes the way to definite clue

شاید اسی لئے ہیں میرے شعر دلنشیں
سیدھا ہے ان میں رابطہ دل سے دماغ کا
शायद इसी लिए हैं मेरे शेर दिलनशीं
सीधा है इनमें राब्ता दिल से दमाग का
May be because of the fact attractive is my poetry
That heart has with mind a clear direct connectivity

میخانے میں کہاں ہے کوئی ایسا ہوشمند
جس کو رہے خیال نشانِ ایاغ کا

मैखाने में कहाँ है कोई ऐसा होशमंद
जिसको रहे खयाल निशाने अयाग का

There nobody who has such sense and sagacity
To realize the marks on wine cup which fix quantity

ہم راہِ حق میں نکلے ہیں یہ سوچ کر سہیلؔ
اس دوڑ دھوپ میں ہی مزہ ہے فراغ کا

हम राहे हक में निकले है ये सोच कर सुहेल
इस दौड़ धूप में ही मजा है फराग का

I have chosen to tread upon the path of goodness
Troubles and toiling herein I relish as convenience

نوٹ: یہ زمین انٹرنیٹ پر ہی ایک نسخہ میں دیکھی تھی جو باقاعدہ غالب کے مقطع کے ساتھ تھی عجلت میں غزل کہنا شروع کی پھر پیہم تلاش کے باوجود وہ نسخہ نہیں ملا لیکن ہے یہ انہیں کی زمین۔

ये जमीन इंटरनेट पर ही एक नुस्खे में देखी थी जो बाकायदा गालिब के मक्ता के साथ थी उजलत में गजल कहना शुरू की फिर पैहम तलाश के बावजूद वो नुस्खा नहीं मिला लेकिन है ये उन्हीं की जमीन

میری غزل (मेरी गज़ल)

تو بتا مجھ کو میرے یار کہوں یا نہ کہوں
کس لئے ہوں میں گنہگار کہوں یا نہ کہوں

तू बता मुझको मेरे यार कहूं या न कहूं
किसलिए हूँ मैं गुनहगार कहूं या न कहूं

Tell me, sweetheart, should I say or not
How my sins start should say or not

اس میں مستقبلِ تاریک کا امکاں ہے بہت
ان سے میں ، ہو گیا دیدار، کہوں یا نہ کہوں

इसमें मुस्तकबिले तारीक का इम्काँ है बहोत
उनसे मैं हो गया दीदार कहूं या न कहूं

Future to be bleak most probably
The sight of her I got, fortunately, should I say or not

اب تو جو ہوگا وہ ظاہر ہے، یہ ظاہر جو ہوا
شوق تو ہو گیا بیدار کہوں یا نہ کہوں
अब तो जो होगा वो जाहिर है, ये जाहिर जो हुआ
शौक तो हो गया बेदार कहूं या न कहूं
That what is clear, clears what will happen
My longings are now awakened then should I say or not

اب تو وہ جیسا بھی ہے بن گیا کچھ فرق نہیں
میں اسے قافلہ سالار کہوں یا نہ کہوں
अब तो वो जैसा भी है बन गया कुछ फर्क नहीं
मैं उसे काफला सालार कहूं या न कहूं
He has become and now makes no difference
But the chief of the caravan I hence should I say or not

سوچتا اس پہ ہوں میں دیکھ کے حالات کا رخ
میں انہیں اپنا طلبگار کہوں یا نہ کہوں
सोचता इस्पे हूँ मैं देख के हालात का रुख
मैं उन्हें अपना तलबगार कहूं या न कहूं
I keep watching the direction of time and ponder
That she becomes my loving responder should I say or not

سوچنے میں ہی کٹی جاتی ہے سب عمر سہیلؔ
ان کے اقرار کو اقرار کہوں یا نہ کہوں

सोचने में ही कटी जाती है सब उम्र सुहैल
उनके इकरार को इकरार कहूं या न कहूं

Time life passes in thinking that only
She affirmed my love positively should I say or not

मुस्तकबिले तारीक का इम्काँ:भविष्य में अंधेरे की संम्भावना, बेदारः जागस्क, काफला सालारः कारवाँ की अगुवाई करने वाला, तलबगारः इच्छुक

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

ایک ایک قطرے کا مجھے دینا پڑا حساب
خونِ جگر ودیعتِ مژگانِ یار تھا

एक एक कतरे का मुझे देना पड़ा हिसाब
ख़ून जिगर वदीयत्त मिजगाने यार था

(मेरी गज़ल) میری غزل

شاید وہ کشتۂ ستمِ فتنہ کار تھا
میرا رقیب آج بہت دل فگار تھا

शायद वो कुशताये सितमे फित्नाकार था
मेरा रकीब आज बहोत दिलफिगार था
He is perhaps a victim of her cruelty
So my rival looked today very gloomy

اس کی بتائی راہ پہ چل کر سکوں ملا
دوشِ ہواس پر جو کبھی سر یہ بار تھا

इसकी बताई राह पे चल कर सुकूं मिला
दोशे हवास पर जो कभी सर ये बार था
It suggested the way and I got serenity eventually
My head on the shoulder of the sense was burden heavy

پینے لگا تو اس کی ہیں باچھیں کھلی ہوئی
بے کیف پہلے شیخِ تہجد گذار تھا

पीने लगा तो उसकी हैं बांछें खिली हुई
बेकैफ पहले शैखो तहज्जुद गुजार था

Started enjoying wine and looks now very bright
Sultry was before the priest the worshiper of night

شاید اسی سے راہ اندھیروں کو مل گئی
برپا دلِ چراغ میں جو انتشار تھا

शायद उसी से राह अंधेरों को मिल गयी
बरपा दिले चराग में जो इंतिशार था

The darkness found way through that most probably
Due to unrest went on in the heart of the lamp continuously

اس کی نظر میں آیا تو قسمت بدل گئی
اس حد تلک تو دل نہ کبھی تابدار تھا

उसकी नजर में आया तो किस्मत बदल गई
इस हद तलक तो दिल न कभी ताबदार था

When found place my heart in her within fortunately
It glittered more than ever before turned lucky

اس نے اُسے اتار دیا اپنے ڈھنگ سے
سودا سہیلؔ سر پہ جو میرے سوار تھا

उसने उसे उतार दिया अपने ढंग से
सौदा सुहैल सर पे जो मेरे सवार था

She brought down that by her mode and manner
The craze overpowered my mind so long whatever

रकीब:विरोधी, कुशताये सितमे फित्नाकार:आतंकी द्वारा पीड़ित, दिलफिगार:दुखी, दोशे हवास:चेतना के काँधे, गफ़लत शेआर:बेपरवाह, बेकैफ:नीरस, शैखे तहज्जुद गुजार:रात्रि में उपासना करने वाला पुजारी, इंतिशार:अशान्ति, ताबदार:चमकीला, सौदा:पागलपन

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

بسکہ جوشِ گریہ سے زیر و زبر ویرانہ تھا
چاکِ موجِ سیل تا پیراہنِ دیوانہ تھا

बास्कि जोशे गिरया से जेरो जबर वीराना था
चाके मौजे सैल ता पैराहने दीवाना था

(मेरी गज़ल) میری غزل

جیسے اُجڑا باغ ویسا پہلوئے جانانہ تھا
بات بس اتنی ہوئی تھی ہوش میں دیوانہ تھا

जैसे उजड़ा बाग वैसा पेहलुए जानाना था
बात बस इतनी हुई थी होश में दीवाना था.

The embrace of beloved looks like a deserted pleasure ground
For one who was out of mind is now sense abound

چشم ساقی کی مۓ گلفام کے جلوے تھے سب
وقت کی گردش میں رنگِ گردشِ پیمانہ تھا

चश्मे साकी की मये गुलफाम के जलवे थे सब
वक्त की गर्दिश में रंगे गर्दिशे पैमाना था

It was the grandeur of movement of the eyes of wine giver
So the moving adversity has the color of the goblet of liquor

چاند اور سورج ہوئے یکجا یہ کون آیا یہاں
لا مکاں کے حسن کا پرتو میرا کاشانہ تھا

चाँद और सूरज हुए यकजा ये कौन आया यहाँ
लामकां के हुस्न का परतौ मेरा काशाना था

Sun and moon together are here, who appeared so pretty
My abode has become the reflection of the beauty of infinity

سرفرازِ وصل کی باتوں سے گل کھلنے لگے
اس میں تھا حسن حقیقت یہ کہاں افسانہ تھا

सरफराजे वस्ल की बातों से गुल खिलने लगे
इसमें था हुस्ने हकीकत ये कहाँ अफसाना था.

His Utterance blooms one blessed by the joy of union
Herein runs all reality and it is never a fiction

اک محبت کی شرارت سے پریشاں ہوکے وہ
بے نیاز آئینہ اور بے نیاز شانہ تھا

इक मोहब्बत की शरारत से परेशां होके वो
बेनयाजे आइना और बेनयाजे शाना था

Being disturbed by love's mischief one now is she,
Turned apathetic of mirror and comb and furnish beauty

حکم تھا افشا نہ ہو بس دل میں ہے دل میں رہے
آشنائے رازِ عالم سب سے یوں بیگانہ تھا

हुक्म था इफ्शा न हो बस दिल में है दिल में रहे
आशनाये राजे आलम सब से यूँ बेगाना था

It was a command that no disclosure- must remain in thee
The knower of nature's secrets remained aloof followed mandate strictly

رنگ کے محور پہ بنیادِ محبت ان کی تھی
دام تھا بے مثل اور بے مثل تھا جو دانہ تھا

रंग के महवर पे बुनियाद ए मोहब्बत उनकी थी,
दाम था बेमिस्ल और बेमिस्ल था जो दाना था.

The similarity in color is the basis of their amorous unity
The captivating net and to tantalize granule appear lovely

روشنیٔ عشق کا منظر نیا تھا کل سہیل
لاپتہ تھی شمع بس آتش زدہ پروانہ تھا

रोशनीये इश्क का मंजर नया था कल सुहैल
लापता थी शम्मा बस आतशजदा परवाना था

Last night the sight was new to love's majesty
The candle was out and remained burning moth only

पेहलुए जानाना:प्रेमिका की बांहे, मये गुलफाम:फूलों की शराब, गर्दिश:घूमना, यकजा:एक जगह होना, लामकां:अनन्त आवास, परतौ:प्रतिबिम्ब, सरफराजे वस्ल:प्रेयसी के मिलन से धन्य, बेनयाजे आइना और बेनयाजे शाना था:कंघे और आईने से उदासीन, इफ्शा:खुलना, आशनाये राजे आलम:सृष्टि के रहस्य का जानकार, बेगाना:अलग थलग,मंजर:दृश्य, आतशजदा परवाना:आग से सताया हुआ पतिंगा

(ज़मीने ग़ालिब) زمینِ غالب

کبھی نیکی بھی اس کے دل میں جو آ جائے ہے مجھ سے
جفائیں یاد کر کے اپنی شرما جائے ہے مجھ سے

कभी नेकी भी उसके दिल में जो आ जाये है मुझसे
जफाएं याद करके अपनी शरमा जाये है मुझसे

(मेरी गज़ल) میری غزل

وہ ہے چالاک دھوکا وہ کہاں کھا جائے ہے مجھ سے
اُسے مطلوب جو کچھ ہے وہ سب پا جائے ہے مجھ سے

वो है चालाक धोखा वो कहाँ खा जाये है मुझसे
उसे मतलूब जो कुछ है वो सब पा जाये है मुझसे

The embrace beloved looks like a deserted pleasure ground
For one who was out of mind him now sense does abound

محبت نے نچوڑا خوں کہاں تاب و تواں باقی
نہ غیروں کو نہ اب اس کو ہی برتا جائے ہے مجھ سے

मोहब्बत ने निचोड़ा खूं कहाँ ताबो तवाँ बाकी
न गैरों को न अब उसको ही बरता जाये है मुझसे

It was the grandeur movement of eyes of wine giver
So the moving adversity has the color of the goblet of liquor

جو تھا مجھ کو لبھانے کا رویہ اس کا وہ بدلا
بہت پہلے میں کہتا تھا وہ شرما جائے ہے مجھ سے

जो था मुझको लुभाने का रवैया उसका वो बदला
बहोत पहले मैं कहता था वो शरमा जाये है मुझसे

The embrace beloved looks like a deserted pleasure ground
For one who was out of mind him now sense does abound

یہ اس میں ہے ابھی کچھ ہے تو ہے کچھ اور اگلے پل
کہاں سانچے میں اس کے خود کو ڈھالا جائے ہے مجھ سے

ये उसमें है अभी कुछ है तो है कुछ और अगले पल
कहाँ सांचे में उसके खुद को ढ़ाला जाये है मुझसे

It was the grandeur movement of eyes of wine giver
So the moving adversity has the color of the goblet of liquor

بھلا یہ کون سی صورت نکل آئی تعلق میں
سبب کچھ بھی نہیں ہے پھر بھی روٹھا جائے ہے مجھ سے

भला ये कौन सी सूरत निकल आयी ताल्लुक में
सबब कुछ भी नहीं है फिर भी रूठा जाये है मुझसे

It was the grandeur movement of eyes of wine giver
So the moving adversity has the color of the goblet of liquor

گیا ہے کہہ کے وہ آنے کو لیکن کیا وہ آئے گا
پڑے ہیں عقل پر پتھر نہ سمجھا جائے ہے مجھ سے

गया है कह के वो आने को लेकिन क्या वो आएगा
पड़े हैं अक्ल पर पत्थर न समझा जाये है मुझसे

The embrace beloved looks like a deserted pleasure ground
For one who was out of mind him now sense does abound

کوئی سن لے تو رسوائی کے در کھل جائیں گے اس پر
سوال ایسا سہیلؔ اس سے نہ پوچھا جائے ہے مجھ سے

कोई सुन ले तो रुस्वाई के दर खुल जायेंगे उसपर
सवाल ऐसा सुहैल उससे न पुछा जाये है मुझसे

It was the grandeur movement of eyes of wine giver
So the moving adversity has the color of the goblet of liquor

ताबो तवाँ:शक्ति,सबब:कारण, रुस्वाई:बदनामी, दर:द्वार,
मतलूब:इच्छित

(ज़मीने ग़ालिब) زمین غالب

شوق ہر رنگ رقیبِ سر و ساماں نکلا
قیس تصویر کے پردے میں بھی عریاں نکلا

शौक हर रंग रकीबे सरो सामाँ निकला
कैस तस्वीर के परदे में भी उरियाँ निकला

(मेरी गजल) میری غزل

وہ میرے حال پریشاں پہ پریشاں نکلا
میں نے سمجھا تھا جو مشکل وہی آساں نکلا

वो मेरे हाले परेशां पे परेशां निकला
मैंने समझा था जो मुश्किल वही आसां निकला

She looked worried on my precarious state
Turned up easy what I thought difficult great

یوں چھپانے کی تیرے ظلم کو حاجت ہی نہ تھی
آستیں سے تیری کیوں خنجرِ عریاں نکلا

यूँ छिपाने की तेरे जुल्म को हाजत ही न थी
आस्तीं से तेरी क्यों खंजरे उरियाँ निकला

Thy mercilessness never needed the action
Why come out of thy sleeve bare dagger one

وہ تو تھمنا ہی تھا کیا اس کو ڈبوتا وہ بھلا
لاکھ دل سے میرے ارمانوں کا طوفاں نکلا

वो तो थमना ही था क्या उसको डिबोता वो भला
लाख दिल से मेरे अरमानों का तूफां निकला

It had stopped knowing can not sink her ultimately
Although the storm of desire would come from my heart incessantly

یہ ہوئی بات کہ یوں تو نے نبھائی ہے وفا
تیر کے ساتھ ہی ارمانِ رگِ جاں نکلا

ये हुई बात कि यूँ तूने निभाई है वफा
तीर के साथ ही अरमाने रगे जां निकला

Well!Thou proved to be faithful that way so sweetly
That with thy arrow came out the longing of jugular vein finally

رنجِ تنہائی سے اک پل کو نہیں چین مجھے
کاٹنے دوڑا مجھے گھر جو وہ مہماں نکلا

रंजे तन्हाई से इक पल को नहीं चैन मुझे
काटने दौड़ा मुझे घर जो वो मेहमाँ निकला

There is no rest and respite due to the separation from her in me
My abode even pricks me as the very guest left me lonely

یار تھا بام پہ اور واں سے محبت برسی
اس کے کوچے سے سہیلؔ آج غزل خواں نکلا

यार था बाम पे और वां से मोहब्बत बरसी
उसके कूचे से सुहैल आज गजलख्वाँ निकला

She stayed there and started raining profusely love
Poet passed through way singing ,feeling the boon of above

हाजत:आवश्यकता, खंजरे उरियाँ:खुला हुवा खंजर, रगे जां:जीवन धमनी, बाम:कोठा, कूचे से: गली से, गजलख्वा:गज़ल गाता हुवा

(नाते ग़ालिब) نعت غالب

حق جلوہ گر ز طرزِ بیان محمدؐ است
آرے کلامِ حق بہ زبانِ محمدؐ است

हक जलवागर ज़ तर्ज़ बयान मोहम्मदस्त
आरे कलामे हक बज़बाने मोहम्मदस्त

(मेरी नात) میری نعت

عالم فداست بر گلِ جانِ محمدؐ است
صد مرحبا بہارِ روانِ محمدؐ است
(سارا عالم محمدؐ کی جان کے پھولوں پر فدا ہے
مرحبا اس جاری بہار کو)

आलम फिदास्त बर गुले जाने मोहम्मद अस्त (स०अ०व०स)
सद मरहबा बहारे रवाने मोहम्मद अस्त (स०अ०व०स)
(समस्त संसार मोहम्मद (स०अ०व०स) की जान के फूलपर न्योछावर है
हम स्वागत करते हैं उनकी निरंतर बहारों का.)

Sacrifice life the universe upon flowery soul of Mohammad [PBUH]
Hail!The spring continuous and belongings whole of Mohammad [PBUH]

گردہ ثنائے اُو کہ شود مست روحِ ما
صد شکر گشت زمزمہ خوانِ محمدؐ است
(میری روح ان کی تعریف کرکے مست ہے
میں شکر ادا کرتا ہوں کہ میں ان کا ثناخواں ہوں)

करदह सनाए ऊ कि शवद मस्त रूह मा
सद शुक्र गश्त जमजमा ख्वाने मोहम्मद अस्त (स०अ०व०स)
(मेरी आत्मा उनकी प्रशंसा कर के मस्त हुई जा रही है,
मैं इश्वर का बहुत आभारी हूँ कि उसने मुझे मोहम्मद (स०अ०व०स) का शंसक बनाया.
Praises Him my spirit and drowned in ecstasy
It has become singer of praise of beauty of Mohammad [PBUH]

با صد شکوہ جمع بر آں حسنِ سرمدی
آماجگاہِ نور دہانِ محمدؐ است
(اس جگہ پر اللہ کا حسن اکٹھا ہو گیا ہے
جہاں نور جمع ہے وہ محمدؐ کے لبِ انور ہیں)
बा सद शिकोह जम्मा बर आँ हुस्ने सरमदी
अमाजगहे नूर दहाने मोहम्मद अस्त (स०अ०व०स)
(इस स्थान पर ईश्वरीय सौंदर्य इकहट्ठा हो गया है,
जहाँ प्रकाश एकत्रित है वो मोहम्मद (स०अ०व०स) का मुख है)
Gathered thereupon with all grandeur Divine Beauty
Pleasantly crowded of splendor the mouth lovely of Mohammad [PBUH]

رجعت کند نتیجہ گرفتند جبرئیل
شد آشکار شوکت و شانِ محمدؐ است
(پیغمبروں کے پاس اللہ کا پیغام لانے والے جبرئیل واپس لوٹے یہ سمجھ کر
کہ ان پر ظاہر ہو گئی محمدؐ کی شان و شوکت)
रजअत कुनद नतीजा गिरफतन्द जिब्राईल
शुद आशकार शौकतो शाने मोहम्मद अस्त (स०अ०व०स)
(नबियों के पास ईश्वर का सन्देश लाने वाले फरिश्ते
जिबरील वापस लौटे ये समझ कर,
उनपर स्पष्ट हो गयी शानो शौकत मोहम्मद (स०अ०व०स) की.)

Realized and so Gabriel went back understood reality
It was revealed the to His magnificence ultimately of Mohammad [PBUH]

دو شد چوں یک حوالہ شود نورِ مستطیل
خود ذاتِ پاک و ذاتِ جوانِ محمدؐ است
(وہ دو تھے اور ایک ہو گئے نور کے حوالے سے
خود محمدؐ اور ان کے جوان ساتھی حضرت علیؓ)

दो शुद चूं यक हवाला शवद नूरे मुस्ततील
खुद जाते पाको जाते जवाने मोहम्मद अस्त (स०अ०व०स)
(वो दो थे और एक हो गये ईश्वरीय ज्योति के सन्दर्भ में,
खुद मोहम्मद (स०अ०व०स) और उनके जवान साथी हजरत अली.)
Two became one reference was point of refulgence
The pious self of him and a young companion hence of Mohammad [PBUH]

اینجا نزولِ رحمتِ پروردگار است
دل می شود سہیلؔ مکانِ محمدؐ است
(یہاں پر ہو رہی ہے رحمت خدا وندی کی بارش
میرا دل جو گھر ہو گیا ہے محمدؐ کا)

इन्जा नुजूले रेहमते परवर्दिगार अस्त
दिल मी शवद सुहैल मकाने मोहम्मद अस्त (स०अ०व०स)
(यहाँ पर हो रही है ईश्वर की अनुकम्पा की बारिश,
मेरा दिल जो आवास हो गया है मोहम्मद (स०अ०व०स) का
The grace incessantly falls upon it from Almighty
As my heart has become abode very fortunately of Mohammad [PBUH]

پیش لفظ

غالبؔ کے لائق اور فائق شاگرد اور مشہور شاعر خواجہ الطاف حسین حالیؔ نے کہا تھا۔

ہم نے سب کا کلام دیکھا ہے
ہے ادب شرط منھ نہ کھلوائیں
غالبؔ نکتہ داں سے کیا نسبت
خاک کو آسماں سے کیا نسبت

علامہ اقبالؔ نے غالبؔ کی عظمت کو مد نظر رکھتے ہوئے کہا کہ ؎

فکر انساں پر تیری ہستی سے یہ ظاہر ہوا
ہے پرِ مرغِ تخیل کی رسائی تا کجا

اردو داں انگریز، اردو داں رالف رسل نے غالب کی تمام غزلوں کا انگریزی میں ترجمہ کیا۔

کے ایل سہگل سے لے کر بیگم اختر، جگجیت سنگھ، مہدی حسن اور دیگر غزل خواں اپنی آواز کے ذریعے غالب کو خراج عقیدت پیش کرتے رہے۔ عبد الرحمان چغتائی نے غالب کے اشعار کو اپنی مصوری کے سانچے میں ڈھال دیا دنیا کی کوئی ایسی زبان نہیں جس میں غالب کے کلام کا ترجمہ نہ ہوا ہو۔ میرے عزیز بھانجے صبور عثمانی آئی آر ایس نے ایک دن غالب کے حوالے سے فیس بک پر لکھا کہ اگر غالب کے زمانے میں نوبل پرائز جیسی چیز کا تصور قائم کیا گیا ہوتا تو وہ نوبل پرائز نہ کہلا کر غالب پرائز کہلاتا اور لوگ کہتے

ارضیاتِ غالبؔ

ہیمنگ وے کو غالبؔ ملا۔ اس جملے نے میرے ذہن پر اثر ڈالا اور میں نے سوچا کہ میں اپنے انداز میں غالب کی بارگاہ میں حاضری دے دوں اور میں نے ان کی مختلف زمینوں میں طبع آزمائی کی۔ یوں تو میں نے غالب کو پڑھا تھا اور اس کا لطف بھی لیا تھا لیکن جب اس کی زمینوں میں غزل کہنا شروع کی تو بظاہر بہت آسان ردیفیں اور قوافی کے ساتھ جب شعر کہے تو احساس ہوا کہ شعر سازی میں غالب اہل سخن کے لئے چیلنج ہے لیکن وہ جو کچھ بھی کہتا ہے وہ حرف آخر محسوس ہوتا ہے جب اس راہ میں قدم رکھ دیا تھا تو پیچھے ہٹنے کا دل نہ چاہا۔ بڑی مشکل سے گنجینۂ معنی کے طلسم سے خود کو باہر نکالا۔ اس کے علاوہ سوشل میڈیا فیس بک پر ایک ایک کر کے جب غزلیں پوسٹ کیں تو اہل ذوق اور اہل نظر نے اسے میری توقع سے زیادہ سراہا۔ اس کے بعد حوصلہ بڑھا اور ارضیات غالب کی صورت میں کتاب وجود میں آ گئی جو یقیناً میرا بھی غالب کو خراج عقیدت ہے۔ کسی نے مجھے غالب ثانی کہدیا تو کسی نے آج کے دور کا غالب اور یہ سب فیس بک پر کہا گیا مگر مجھے ایسا کوئی گمان نہیں ہے ۔میں تو حالی سے پوری طرح متفق ہوں کہ خاک کو آسماں سے کیا نسبت ۔اور یہ سوچ رہا ہوں کہ کسی کی کہی ہوئی بات کہ ”نسبت سے شئے ممتاز ہوتی ہے“ مجھ پر صادق آجائے اور میں بھی سخن داں حضرات کی نظر میں آجاؤں اور جو کچھ کہا ہے وہ کام آجائے۔

غالب پر بہت کچھ لکھا جا چکا ہے اور لکھا جا رہا ہے لیکن ایک بہت دلچسپ بات میں نے محسوس کی کہ غالب چند قوافی کہکر اپنی غزل مکمل کر دیتا ہے جب کہ اس میں تمام قوافی دستیاب ہوتے ہیں یہ شاید غالب کی شوخیِ طبع

ہے کہ وہ آنے والی نسلوں کو آمادہ کرتا ہے کہ جو قوافی اس نے استعمال نہیں کیے ہیں اس کو استعمال کیا جائے اور وہ عالم بالا سے یہ تماشا دیکھے کہ کیسی کیسی دماغی ورزشیں لوگ کریں گے اس کی زمینوں پر طبع آزمائی میں۔

میں نے کبھی یہ مقصد سامنے نہیں رکھا کہ غالب کی کل غزلوں پر غزلیں کہوں گا یہ کوشش آورد پیدا کرتی ہے آمد کا خون ہو جاتا ہے لیکن مروجہ دیوان کے علاوہ بعض زمینیں نسخۂ حمیدیہ اور نسخۂ عرشی سے ضرور منتخب کی ہیں۔ میرا شوق مجھے اس وادی میں بھی لے گیا جہاں غالب بتِ مشکل پسند سے اسی کے بانکپن کے ساتھ مخاطب ہے۔

مجھ سے اکثر لوگوں نے کہا کہ غالب کی زمینوں میں یا تو شعر ہوتے نہیں ہیں اور اگر ہو جاتے ہیں تو اچھے ہی ہوتے ہیں۔ مگر یہ بات میرے ان اشعار پر صادق آتی ہے ایسا میں ہرگز نہیں کہوں گا اس کی وجہ یہ ہے کہ شاعر کو اپنا ہر شعر عزیز ہوتا ہے ہاں آج سوشل میڈیا سے جو فوری ردِ عمل ملتا ہے وہ بتا دیتا ہے کہ نتیجۂ فکر کس حد تک سپرد اہل نظر کرنے کے قابل ہے۔ عوام سے لے کر ایوانوں تک غالب کی شاعری کی گونج ہے تمام نقادِ سخن شرح دیوان غالب کر کے فخر محسوس کرتے رہے ہیں۔

میرے والد معین الدین حسن علوی کاکوروی مرحوم ایک بہت شعر فہم ناقد تھے اور غالب کے کلام پر ان کے کئی مضامین اہم رسائل میں شائع ہوئے تھے میں ان کو کبھی اپنے شعر نہیں سناتا تھا لیکن میرا ایک شعر کسی طرح ان تک پہنچ گیا ان کو وہ شعر اتنا پسند آیا کہ ستائش کے ساتھ انہوں نے ایک

روپیہ انعام کے طور پر مجھے دیا۔ اتفاق سے وہ شعر زمین غالب میں تھا اور یوں ہے

میں سکون دل کا قصہ کہہ کے چپ ہو جاؤں گا
اک حسیں چہرہ اسے سن کر دھواں ہو جائے گا

اسی غزل کا ایک شعر عزیزی صبور عثمانی نے اپنے والد کے لوحِ مزار پر کندہ کرایا ہے وہ شعر یہ ہے۔

راہ دکھلا کر وہ منزل کا نشاں ہو جائے گا
اور زمیں کی حد سے اُٹھ کر آسماں ہو جائے گا

میرے والد کا انعام اور صبور کا یہ ردعمل میرے لئے کسی اعزاز سے کم نہیں ہے۔

جناب ولایت جعفری نے یہ غزلیں پڑھیں اور ان کا پُر زور اور پُر محبت حکم تھا کہ ان غزلوں پر مشتمل کتاب جلد آ جائے۔

مولانا ظفر الحق، احسن لکھنوی، کمل کشور بھاوک، وویک بھٹناگر، فرحان واسطی، سید احمد صبیح، احمد جمال، قاضی ملک نوید، سنجے شوق، نہال رضوی، سالم شجاع انصاری، ہادی جاوید، دانش بھارتی، ترون پرکاش، راجیو پرکاش ساحر، منیش شکلا، محسن عباس، صغیر انصاری، رضوان انصاری، انور حبیب علوی، عبدالسمیع وغیرہ نے فیس بک پر اپنی رائے لکھی۔ محمد علی ساحل ایک خوش فکر شاعر ہیں اور ان کی عنایت ہے کہ انہوں نے ہر پوسٹ پر کچھ نہ کچھ لکھا۔

اعجاز احمد، محمد توصیف، محمد ارشد، محمد یاسر، عبدالولی انصاری وغیرہ ایسے

نوجوان ہیں جو کلام غالب کے شیدائی ہیں اور مجھ سے مشکلات غالب پر گفتگو کرتے ہیں اور میں اپنی صلاحیت کے مطابق جو کچھ سمجھا ہوں انہیں سمجھا دیتا ہوں۔

بہت کچھ نہ لکھ کر میں ان تمام احباب کا شکر گزار ہوں جنہوں نے بہت پابندی سے فیس بک پر ان غزلوں کو دیکھا اور میرا حوصلہ بڑھایا۔

پروفیسر شارب ردولوی نے ان زمینوں پر میرے کچھ شعر سنے اور اپنی رائے دی کہ میں فوری طور پر کتاب شائع کروں اور غالب کی سب غزلوں پر غزلیں کہنے کا ارادہ نہ کروں جب اتنی غزلیں ہو جائیں کہ کتاب کہلائی جا سکے تو اسے فوراً شائع کرا دوں۔ یہ اپنے انداز میں انہوں نے اشعار کی ستائش کی، میں شکر گزار ہوں۔

اپنی بے پناہ مصروفیتوں کے باوجود پروفیسر شافع قدوائی نے اپنے خیالات کا اظہار بصورت مضمون کیا میں بہت مشکور ہوں۔

سہیلؔ کاکوروی

पूर्वक आदेश दिया कि पुस्तक शीर्घ ही प्रकाशित हो।

शेख असद आमिर मुस्तफवी, मोहम्मद तौसीफ, अब्दुल वली अंसारी, मोहम्मद अरशद, मोहम्मद यासिर ,ऐजाज अहमद युवा हैं और मुझसे गालिब की शाइरी के मआनी समझने की कोशिश करते हैं मैं उनके शौक को हौसला देता हूँ जितना समझा है समझाने में गुरेज़ नहीं करता हूँ ये भी बता दूँ कि मैंने गालिब संकलन की हर गजल पर गजल कहने का लक्ष नहीं रक्खा क्योंकि इससे स्वाभिकता पर प्रतिकूल प्रभाव पड़ता है लेकिन उन गजलों का चयन किया जिनके शेर सारे जग में प्रसिद्धि प्राप्त कर चुके हैं इसके अतिरिक्त उनके उस दीवान से गजलें चयनित कीं जो उपलब्ध संकलन से अलग है और हद दर्जा मुश्किल है. मेरा संकल्प मुझे उस वादी में भी ले गया जहाँ गालिब बुते मुश्किल पसंद से उसी के बांकपन के अंदाज में मुखातिब हैं.

मैं प्रोफ़ेसर शाफे किदवई का बहुत आभारी हूं कि उन्होनें अपनी ब्यसतताओं से समय निकाला ओर अपनी राय आलेख के रूप में लिखकर दी।

प्रोफ़ेसर शारिब रूदोलवी ने जब मुझसे ज़मीने ग़ालिब के मेरे कुछ अशआर सुने तो मुझे हिदायत दी कि आप सारी ग़ज़लों पर ग़ज़लें न कहकर जब इतनी हो जायें कि किताब हो सके तो उसे फ़ौरन प्रकाशित करा लें। ये एक सूरत से मेरी कोशिश की सराहना थी जो मेरे लिये बहुत कीमती है।

हज़रत शाह ऐनुल हैदर कलन्दर जिया मियां, सज्जादा नशीन आस्तानए काजमिया काकोरी का प्रोत्साहन आत्मिक है जो मेरे लिए वरदान है.

— सुहैल काकोरवी

मेरे पिता स्वर्गीय मोईनुद्दीन हसन साहब एक बहोत जाने माने उर्दू के लेखक और अंग्रेजी के प्रवक्ता थे जिनको अपनी शाइरी की शुरुआत के दौर में अपने शेर सुनाने की मेरी हिम्मत नहीं होती थी उन दिनों मैंने एक गजल कही थी जिसका एक शेर एक साहब ने उनको सुनाया और उनको वो शेर इतना पसंद आया कि एक रूपया इनाम में मुझे दिया इत्तेफाक से वो शेर भी गालिब की गज़ल पर हुई मेरी गज़ल में यूँ था

मैं सुकूने दिल का किस्सा कह के चुप हो जाऊंगा,
इक हसीं चेहरा उसे सुन कर धुवां हो जायेगा

और ये भी भी इत्तेफाक है कि सुबूर उस्मानी ने अपने पिता के मजार पर जो मेरा शेर लिखवाया है वो भी इसी जमीन पर है और वहां देखा जा सकता है शेर ये है

राह दिखला कर वो मंजिल का निशां हो जायेगा
वो जमीन की हद से उठकर आसमां हो जायेगा

मेरे पिता का इनाम और सुबूर का अमल मेरे लिए किसी भी सम्मान से बढ़कर है उर्दू के जितने महान लेखक हैं सब ने गालिब के कलाम की मुश्किलों की व्याख्या करते हुए पुस्तके लिखी हैं और गालिब को समझा और समझाया है मौलाना जफरुल हक खां,

मौलाना ज़फ़रूल हक, अहसन लखनवी, कमल मिशोर भावुक, सौभारी दीपेश शर्मा, विवेक भटनागर, फ़रहान वासफी, सै0 अहमद सबीह, अहमद जमाल, असनगनी मुश्ताक, काजी मालिक नवेद, संजय शौक, निहाल रिजवी, सालिम शुजा, हादी जावेद, दानिश भारती, तरुण प्रकाश, राजीव प्रकाश साहिर, मनीष शुक्ल, मोहसिन अब्बास, सग़ीर अंसारी, रिज़वान अंसारी, अनवर हबीब अलवी, अब्दुस्समी आदि ने फेसबुक पर अपनी बेलाग राये दी है। मोहम्मद अली साहिल का कमेंट हर पोस्ट पर है जो उनकी खास इनायत है.

जनाब विलायत जाफरी ने ये ग़जले पढ़ीं और प्रेम

की वो ये कि ग़ालिब अपनी ग़ज़ल को उस समय छोड़ देता है जब उसमें कहने के लिये बहुत कुछ होता है। जो शब्द वो क़ाफ़िये के लिये चुनता है उस वर्ग के शब्द शेष रह जाते हैं इससे लगता है कि वो आने वाली पीढ़ियों को ये चुनौती दे रहा है कि वो शेष काम को ग़ालिब के अंदाज़ में करें और वो दूसरी दुनिया से ये तमाशा मज़े लेकर देखे। इस प्रयास में जो मानसिक अभ्यास करना पड़ता है वो संभवत्ता ग़ालिब की आत्मा को हर्षित करता होगा क्योंकि हर्ष और आनन्द बावजूद ग़मों के ग़ालिब के अंदाज़े ज़िन्दगी में हमे बहुधा देखने को मिलता है। मेरा ये प्रयास यदि पसन्द किया जाता है तो ये उस प्रेरणा का परिणाम होगा जो मुझे ग़ालिब ही से मिली है। मैं उन सारे लोगों का आभारी हूँ जिन्होंने अलग–अलग ग़ज़लों पर फेसबुक पर अपनी राय दी और उसका प्रतिकूल प्रभाव भी मेरे इस प्रयास में जीवन रक्त की तरह बह रहा है।

मैं प्रो0 शाफे क़िदवई और जनाब वासिफ फारूकी का विशेष रूप से शुक्रगुज़ार हूँ कि उन्होंने अपनी व्यस्तता के चलते हुए भी इस शायरी पर आलेख के रूप में अपनी राय दी।

मेरा जो हाल था जब मैं ग़ज़लें कह रहा था उसको मैंने ग़ालिब ही कि ज़मीन में कही हुई ग़ज़ल में सम्मिलित किया जो यहाँ लिखना उचित समझ रहा हूँ–

बहुत मुश्किल है ग़ालिब की ज़मीनों में ग़ज़ल कहना,
ये है वो काम जो मेरे सुखन की आज़माईश है।

मुझसे अक्सर लोगों ने कहा की गालिब की जमीन में या तो शेर होते नहीं और अगर हो जाते हैं तो अच्छे ही होते हैं तजरबा तो मेरा भी यही रहा और यह गालिब के कविता निर्माण की कला का चमत्कार है. जन साधारण से लेकर अति विशिष्ट साहित्यिक संमूहों तथा सत्ता के गलियारों तक गालिब एक सामान लोकप्रिय है.

दूँ और मैंने ग़ालिब की ग़ज़लों पर ग़ज़लें कहना शुरू की। यूँ तो मैंने ग़ालिब को पढ़ा था और अलग–अलग व्याख्याकर्ताओं की पुस्तकें भी पढ़ी थीं इस तरह ग़ालिब को समझने का प्रयास किया परन्तु जब ग़ालिब की ग़ज़लों पर ग़ज़लें कहना शुरू की तो स्पष्ट रूप से आसान लगने वाली ग़ालिब की ज़मीनें उनमें उपयोग किये गये क़ाफ़िये और उनका रदीफ़ से समागम जितना मुश्किल नज़र आया मैंने सोचा ही नहीं था। ग़ालिब कल्पना के जिस चरम पर जाता है उस तक पहुंचना कठिन ही नहीं नामुमकिन सा नज़र आता है इसलिये मैंने अपने को उसके ख़यालात के जादू से किसी हद तक बाहर निकाला और जितनी मुझमें छमता थी मैं ग़ज़लें कहता चला गया। जिस राह पर क़दम रख दिया था उससे पीछे हटने को दिल नहीं चाहता था। इसके अतिरिक्त सोशल मीडिया फेसबुक पर जब मैंने एक–एक करके ग़ज़लें पोस्ट की तो मेरे मित्रों की सूची में जो साहित्य सम्पन्न लोग थे उन्होंने उसको इस तरह सराहा जो मेरी अपेक्षा से अधिक था। इसके बाद हौसला और बढ़ा और 'ग़ालिब के उत्तरजीवी' शीर्षक से मैंने सारी ग़ज़लों को संकलित कर दिया और ये पुस्तक तैयार हो गयी। किसी ने मुझे ग़ालिब का पर्यायवाची कहा तो किसी ने वर्तमान समय का ग़ालिब! लेकिन इसको मैं सिर्फ पढ़ने वालों का अत्याधिक प्रेम समझता हूँ और हाली से सहमत हूँ कि– 'ख़ाक को आस्माँ से क्या निस्बत'! मैं तो ये सोच रहा हूँ कि किसी का कथन 'जुड़ाव से वस्तु उत्कृष्ट होती है' मुझपर भी सही हो जाये और शायद मैं भी कविता के विशेषज्ञों की नज़र में आ जाऊँ और जो कुछ कहा है सार्थक हो जाये।

ग़ालिब पर बहुत कुछ लिखा जा चुका है और लिखा जाता रहेगा इसलिये यहाँ मैं कोई बात ग़ालिब की शायरी से मुताल्लिक आलोचना की दृष्टि से न कहकर सिर्फ ग़ालिब को श्रृद्धाजंलि अर्पित कर रहा हूँ और जो विशेष बात मैंने महसूस

ارضیات غالب

प्राक्कथन

ग़ालिब के लायक शागिर्द ख़्वाजा अल्ताफ़ हुसैन हाली ने कहा था–

हमने सबका कलाम देखा है,
है अदब शर्त मुंह न खुलवायें।
गालिबे नुक्ता दाँ से क्या निस्बत,
खाक को आस्माँ से क्या निस्बत।

अल्लामा इक़बाल ने ग़ालिब की महानता को दृष्टिगत रखते हुए कहा कि–

फ़िक्रे इन्साँ पर तेरी हस्ती से ये ज़ाहिर हुआ,
है परे मुर्गे तख़य्युल की रसाई ता कुजा।

उर्दू का जानकार अंग्रेज़ राल्फ रसिल गालिब की शायरी का ऐसा रसिया हुआ कि उसने गालिब की सारी ग़ज़लों का अंग्रेज़ी में अनुवाद कर दिया।

बेग़म अख़्तर और के0एल0 सेहगल से लेकर जगदीश सिंह तक सारे ग़ज़ल गायकों ने उसकी ग़ज़लों को संगीत की स्वर लहरी प्रदान की।

अब्दुर्रहमान चुगताई ने ग़ालिब की पंक्तियों को चित्रों में परिवर्तित किया इस प्रकार अपने को अविनाशी करने का प्रयास किया। दुनिया की कोई ऐसी भाषा नहीं है जिसमें ग़ालिब की ग़ज़लों का अनुवाद न हुआ हो। मेरे बहुत प्रिय भांजे सुबूर उस्मानी आई0आर0एस0 ने एक दिन ग़ालिब के हवाले से फेसबुक पर लिखा कि अगर ग़ालिब के ज़माने में नोबेल प्राईज़ अस्तित्व में आ रहा होता तो उसका नाम निश्चित रूप से ग़ालिब प्राईज़ होता यानि हैमिंगवे को अगर मिलता तो बजाये नोबल के गालिब प्राइज़ कहलाता। इस वाक्य ने मुझे प्रेरित किया, मेरे मस्तिष्क पर उसका गहरा प्रभाव हुआ और मैंने सोचा कि मैं अपने अंदाज़ में ग़ालिब के दरबार में हाज़री

he thinks that the remaining syllables would be used by coming generations any turns up as a challenge and from above Ghalib must have enjoyed people doing the tedious task for humor was always a part of the nature of Ghalib while alive. In the endeavor to create poetry on the feels of Ghalib mental exercise surely makes imagination weary.

The English scholar and Urdu critic Late Moinuddin Hasan Kakorvi was my father who gave me a Rupee as a prize when he heard my couplet that too was in the meter of Ghalib and Suboor Usmani got engraved couplet of the same Ghazal on the back of the grave of his father.

Sheikh Asad Amir Mustafavi, Mohd. Tauseef, Abdul Wali Ansari, Mohd. Arshad, Mohd. Yasir & Aijaz Ahmad are young men who try to understand Ghalib to the best of my ability I try to make light the difficulties and manifest them the spirit of the poetry of Ghalib to the best of my ability.

Mr Vilayat jafri lovingly insisted upon me to publish book as soon as possible reading all these Ghazal on whatsap

I am highly gratefull to Professor Shafe Qidwai who penned his opinion about the Ghazal in the book.

Professor Sharib Rudaulvi while heard certain couplets from me insited that I must publish book if sufficient matter is ready is advice is very important for me and in a way it is a compliment as well.

I kindled my fancy with the rays of the enlightenment of Shah Ainul Haider Qalandar 'Ziya Miya', Sajjadanasheen Kazmiya Shrine of Kakori, Lucknow who is a running fountain of grace for me.

Suhail Kakorvi

was startled to see people showering applauses on my efforts.I have chosen certaint Ghazal not in the collection in hand of Ghalib known as DIWAN -E-GHALIB but they are separated in another collection very difficult for a common man to understand. They encouraged me and I proceeded forward to the extent that a collection of the poems are ready and can become book anytime those who wrote comments are definitely critics of high order such as Prof. Shafey Kidwai, Nihal Rizvi, Wasif Farooqui, Maulana Zafarul Haq, Qazi Malik Naved, Asangani Mushtaq, Ahmad Jamal, Mohammad Ali Sahil, Manish Shukla, Mohsin Abbas, Tarun Prakash, Hadi Javed, Salim Shuja Ansari, Sanjay Shauq, Rajeev Prakash Sahir, Sagir Ansari, Rizwan Ansari, Anwar Habeeb Alvi Abdus Sami and others with their statements with no preconception they truly felt good when they wrote. I simultaneously translated my couplets into English as well because those who know Ghalib through translation may also be a sharer to my efforts and those who do not know Urdu & Hindi languages. Arziyat-e-Ghalib, Remnants of Ghalib and in Hindi it is 'Ghalib ek Uttarkatha' would be the title of the book which is at the same time in Hindi, Urdu & English. With the hope to get impartial opinions from admirers and experts of the works of Ghalib, here I present my work in shape of book.

Indeed it is very difficult to follow the great poet. He makes such structure of meters that apparently look easy but when tries to express his thoughts in poetry his talent abilities are on trial. If it manages well always notable comes out. It is very interesting that chooses a meter with one and rhyme and helping rhyming syllables in abundance available yet he declares the end of the Ghazals perhaps because

Preface

Khwaja Altaf Hussain Hali the worthy student in poetry of Mirza Ghalib who vehemently declared that there is no parallel to Ghalib. He is as high as sky and all others are like dust before him- I agree.

Allama Dr. Sir Mohammad Iqbal wrote a poem dedicated to Ghalib in which he showed his unawareness about the infinity of the flight of his imagination.

Ralph Russell, an Englishman being enamored of his poetry translated all his Ghazal into English.

From K.L. Sehgal and Begum Akhtar to Jagjeet Singh rendered his ghazals in their enchanting style.

Legendry artist Abdul Rahman Chuktai visualized his couplets and made sketches to make more already immortal.

Countless paid tributes to the greatness of Ghalib and felt proud to do so.

"The things become conspicuous with the affinity to the greatness. The quote inspired me and the statement of my nephew Suboor Usmani, IRS, while he wrote on facebook that had it been in conception while Ghalib lived it would have not been named as Noble prize it would have been Ghalib prize,if Hamingway got he would got not noble but Ghalib Prize.

confidence I have. The comment inspired me and I started writing poems following rhymes, rhythms and meters of Ghalib". Noted poets in their respective times endeavored to write poems in the meters of Ghalib. Some were successful to come at par with him and their couplets got recognitions. I was highly scared of the connoisseurs who will reject my efforts I imagined but when I posted my ghazals on facebook, I

Tauseef Siddiqui Gulshan-e-Josh me mohtaram laiqe sad ehtaram "Khan Azeezuddin Khizri" sahab ke mandarjazail bayaan se mai 100 feesad is ghazal ke hawale se muttafiq hoon isliye ise yahan apne dosto k liye post kar raha hoon....

""Wah Wa Wah Janab Suhail Sahab Kakorvi ! BaRi kamyab koshish, agar kahooN Ghalib se arfa, to mubaligha ho ga, magar usi zameeN meiN la'jawab haiN sare ashaar. Zara hath rook kar likh raha hooN ke baat ustadooN ke Ustad Ghalib ki hai. Ye kahney ko na ho ke Suhail Sahab ko Ghalib ka ham'pala bata diye.Koi kisi ko kisi ka ham'pala naheeN bana raha.Ye sha'airi hai,kisi ki miras naheeN.Daikha gaya hai ke kabhi aik nao-aamooz woh kah daita hai jo asatiza ke whaN naheeN milta.
" Vah'shat meri daikhi to woh hairat meiN paRa hai, MajnooN ko na sho'rish hai, na saoda mere aage." Bahut khoob sha'air, MajnooN se taqabul,fik'r e rasa ka kirishma. Is sha'air ka bhi jawab naheeN : " Meri nigah e ish'q ko mairaj hoi hai, aa'eina bana hus'n ka jalwa mere aagye. "

Mohd Sirajuddin Saif D H O K A wo bhi itna faydemand - mubarakbaad - behtreen ash'aar hue hain janab

Shrddha Jain Ghalib ki zameeN par ghazal kahna aur wo bhi aise achche sher nikaalna.. waah maan gaye aapko

Ovais Sambhli Ghalib ke Ashaar ko samajhna aur us ke sahi maa'na tak pahunch pana intehayi mushkil amr h.....aur janab e suhail kakorvi n to Ghalib ki zameen m ashaar kahe hain, ye to waqayi kamal kr diya. mene suhail sahab ka ye kaam bahut qareeb se dekha h.....me to unski is salahiyat ka qayal ho gaya. mujhe ek din bhi ye mehsoos nhi hua k ghalib ki zameen m sher kehne m unhe koyi dushwari hui ho. suhail sahab aapko dher sari mubarkbaad. Allah Kare Zor-e-Sukhan Aur zyada

Tauseef Siddiqui वै ऐब जात सिफ़ है रब्बे करीम की
बस एक है वही कि सब अच्छा कहें जिसे

मेरा हरीफ दोस्त तेरा दुश्मन वफा
बस एक है ज़रा कि तुझसा कहें जिसे

Ghalib ne in dono qafiyon ko istemal kar ke lajawab sher kah diye the aapne un ash-aar ka aala-tareen jawab taiyar kar liya jiska suboot ye sher hai. bahut khoob

Ahsan Luckhnawi ye bada beda uthaya hai aap ne ;mubarakbaad ke mustaheq hain aap mutawatir;umda ghazlen kehna aur wo bhi Ghalib ki zaminon per kya kehne hain janab

Mohammad Ali Sahil Behtareen aur gahri fikr se wabasta khoobsurat aur dilkash kalaam......waaaaaaaaaaaaaah......kya baat....सदगुक दोनों पा गए हैं मंज़िल ए मुराद,
मुझको न होश है न तो साकी को होश है। .....Zindabaad

Al Wali Ansari Namak chehraye husn ki malahat ka agar hawala hai to fazaye rooman men Josh so daurane khoon badhta hai doosri taraf medical point se namak ki zyadti blood pressure badhati hai doosra pehlu Ghalib kahan keh Sakte the Moinul Islam sb ne aapko ikkiswim sadi ka ghalib ghalat nahin kaha hai

Shehaab Zafer कमाल है साहब फस्ब है हम लोग अपने दौर के गालिब को पढ़ रहे हैं।

Obaid Nasir बहुत खूब माशा अल्लाह क्या नमकीन गज़ल है

Masood Jafri Ghalib ki zameen meiN ghazleN kahana aur ba husn o khoobi kahana aap ka hi hissa ha sir dheron daad pesh hai

Zafrul Haque Use barn jae gham to.......
..........andaze Guam gusari hai
Bahut umdah janab kya kahne

Daanish Bharti जलवा इस दर्जा हो गया रोशन
अब कहां ज़िक्रे पर्दादारी है ..... waah - waa

Shehaab Zafer कमाल है साहब फस्ब है हम लोग अपने दौर के गालिब को पढ़ रहे हैं।

Sanjay Shauq इससे बढ़ जाता है अक्सर ख़ून का दौरान भी
इसलिए अच्छा है इस्तेमाल हो थोड़ा नमक WAAH WAAH -Suhail Kakorvi
BHAI BAHUT UMDA

Moinulislam Soofibastvi S
[illegible]

Soubhan Deepesh Sharma Waahhh waahh kya kahne lajwab mohtram

Wasif Farooqui Aap Ghalib Ki Zameeno'n Mein Ghazal Kahtey Rahe'n.,
Aap Ke Zahn Mein Aaya Ye Khayaal Achcha Hae...

Aor Har She'r Ki Tafseer Bhi Kartey Rahiey.,
Waqqai Aap Ka Ye Fanni Kamaal Achcha Hae..

Zafrul Haque Wah bahut umdah ghazal,khas taur se ye ki
Jagmaga uthta hai ikhfa k tasawwur me ... or
Bahut shandaar dheron daad.

• Chat (88)

Mohammad Ali Sahil waaaaaaaaaaaaaah.....qaabil e rashk kalaam.....behtareen......Zindabaad

Rizwan Farooqui Jahan Fikr Ke Par Jalte Mahsoos Hote Hain Wahin Se Aapki Ghazal Par Kholti Hai Yahi Maqame Imtiyaz Hai

Rizwan Farooqui Ghalib Ki Zamin Men Aapki Kawish Aabe Zar Se Likhe Jane Ke Layeq Hai

Ahsan Luckhnawi kya kehna jaab waaaaaaah waaaaaaaah wah

Asif Kamaal Waah waah waah
Kya kahne jnaab MN har Sher qaabil e Daad o Mubarak Baad
Slaamat rahen

Tariq Kazmi Waah.... Kya me apne dour ke ghalib ko padh raha hu'n

Vivek Bhatnagar गालिब की जमीन पर जो आप फूल खिला रहे हैं, उसकी खुशबू से गालिब की रूह भी सरशार हो रही होगी। बहुत बहुत शुक्रिया। मैं आपका हर कलाम पढ़ता हू और गुनगुनाता भी हू, कमेंट करू या न करू। कृपया इसे जारी रखें.....

Masood Jafri गालिब की जमीनों में मआनी आफरीन अशआर का बेशबहा सरमाए की तखलीक कर रहे हैं आप सुहैल काकोरवी भाई अगर आपने इसे यकजा करके किताबी शक्ल देदी तो यकलानी तौर पर एक अदबी दस्तावेज होगी। ढेरों दाद और दिली मुबारकबाद पेश है

Daanish Bhaarti एक के बाद एक हर बार कुछ महकते फूल खिल रहे हैं और इल्मो अदब की फजा को महका रहे हैं ... आपको अहले गुलशन की भरपूर दुआयें हासिल रहे यही दुआ करता हूं Suhail Kakorvi साहब ... सलामत रहिए

Sanjay Shauq फूल के खिलने का मौसम उसको कहना चाहिए
हुस्न वाला इश्क में जब चाक दामानी करे--GHAZAB KA SHER HAI --Suhail Kakorvi-BHAI- HUSNWALA TO EK HI HAI--PHOOL KI TASHBEEH - ROOH SE DEKAR AAPNE - ROOHANIYAT KE FAZA KO HAMWAR KIYA HAI- ISHQ NAKAM HAI-AGAR CHAAKDAMANI NAHIN HAI USME--DAMAN KA CHAAK HONA IS BAT KII DALEEL HAI KI ISHQ SACHCHA HAI--DAR ASL SACHCHE ISHQ ME SIWAYE PREETAM KE KUCH DIKHAI NAHIN DETA--DUNIYA JISE CHAAK DAMANI KAHTI HAI- WAHI PHOOL KHILNE KA WAQT HOTA HAI- IS PHOOL KE KHILTE HI- AATMA PARISHKRAT HOTI HAI AUR JISM HALKA--DIL ME UTAR JANE WALE SHER KE LIYE MUBARAKBAD-

Nihal Rizvi

مجھے تو آپ غالب ثانی لگتے ہیں
کون ہمت کریگا جو آپ کر رہے ہیں
داد پیش کرتا ہوں

Ahmad Jamal Kuch tabiyat ki be wafaai ki Bina par ham aap ki takhliqat par Khama farsaai se qasir Rahe jiske liye mazrat talab hai.n.
Magar joo.n hi alalat ke kuch badal chate aap ke fun ke Suraj ki kirne.n ba shakl.e. Sher hamari himmat ko tawanaai bashne lagi.n aur ham phir se tar.o.taza ho Kar aap ki ghazlo.n par tabsira Kar ke apne qalam ko mustanad kar ne ki koshish Kar rahe hai.n ...
Aap ki shayri wo Kamal Kar rahi hai jiska izhar na kiya jaai to yaqeenan haq talfi ho gi .wo sama.ate.n Jo tukbanbi ki aadi ho chuki thi.n un sama.ato.n ko aap ki shayri ne jhinjaod Kar Rakh diya hai.
Is daur me ghalib ki zameeno.n ke sath insaf karne Ka sharaf aap hi ke hisse me aata hai . Aur bila mubalgha ham ye kah sakte hai.n ke aap ki ye kavish shahkar se kam nahi.n .
Ahliyan.e.adab se iltemas hai ke Suhail kakorvi ke is sarmaai ko kisi na kisi darje ki kitab ke nisab me shamil kare.n ...
Jisse nasl.e.nau ko maloom ho ke aaj bhi us meyar ke shayar maujood hai.n .
Jo meer.o ghalib ke Shana ba Shana chlne ki kamyab koshish Kar rahe hai.n.

liye ek aur tohfaa ..... waah-waa SuhailSahab.... kya kehne hain ....
umda kalaam ke liye d... Chat (76)

Tariq Saeed Ch - Friends with Tariq Kazmi and 9 others

بہت زبردست ... بہت خوب ... بہت خوب بہترین و نفیس کلام
شاندار وااااااااہ وااااااااہ واہ کیا کہنے.. لاجواب
ماشاءاللہ شاندار و دلنشیں پیشکش پر ڈھیروں داد و مبارکباد قبول کریں جناب ۔ سلامت و شاد رہیں ۔ آمین۔ آپ کی عقیدت کو اور حوصلہ کو سلام

Moinulislam Soofibastvi S

غالب کی مشکل زمین پر بھی غزل کو عمدہ اشعار سے آراستہ کرنا آپ کا خاصہ ہے ۔اللہ کرے زور قلم اور زیادہ آمین

Arshad Siddiqui Appki ghazlen Galib ki zaminon me dekh kar ye kehne walon ko sochna padega ki sukhan ek jari amal hai isliye galib sukhan ka nuqhta-e-akhir nahi hai fikr ki jis sateh par jakar aapne sher kahe hain Nihal Rizvi Sahab se ittefaaq karta hoon ki app Galib-e- sani hain ye donon ghazlen kamale fan ka suboot hain Janaab.

Kamal Kishor Bhavuk बेहतरीन भाई एक से बढ़कर एक शेर आपके ख़याल के ख़ज़ाने से सामने आ रहे हैं उम्मीद करता हूँ कि इस ख़ज़ाने से अभी बहुत से नायाब रतन आने बाक़ी हैं हमेशा ख़ुश रहें भाई

Ahmad Jamal Wo samandar sifat insan jisne apni shabahat qare jaisi Bana rakhkhi thi .
Magar samandar apni ilmi fikri fanni maujo.n ko kab tak daba Kar rakhta aakhir Kar to in maujo.n ko apni aaghosh me samai seep ke motyo.n ko adbi kanaro.n ke hawale hi Karna tha aur sukhan wari me maharat rakhne wale jauhri ki nighah e baseerat un tabinda motyo.n par aakhir kabtak nahi.n padti ?
Aakhir kabtak wo samandar jise dunya Suhail Kakorvi ke nam se janti hai sukoot ki Chadar lapete rahta .
Aakhir Kar uske fan ne toofan ki soorat me numudar hua to aisa numudar hua apne adbi aslaf ki arwah ki taskeen Ka sama.n ban Gaya

Aur adbi maslak ke peer Mirza ghalib ki zameeno.n par suhail kakorvi me apni fikrofan ke kheme nasab Kar diye aur ghalib ki lutti hui wirasat ko phir se kamyabi ke sath sar Kar rahe hai.n .
Riwayat ki ujdi hui haweli me Suhail kakorvi Ka charagh.n Karna ye Suhail kakorvi hi ki shakhsiyat Ka hissa hai .
Aur qabeela e tasaish .
Wa khush aayend hai.
Bahot bahot mubarak bad unki himmat ko.

Nafees Ahmad Suhail Ash aar me Izhar to rahat ka Sama hai.. ,
Jo dil par bhojh the inme wo sab ranj o alam nikle....... Yaqeenan bahot umdah Ghazal... Ghalib is Ghazal ki ek ek sh'er par behtreen intikhaab Kiya .....is Ghazal ka aap ne HAQ Ada kar diya.... Yaqeenan Aap Daur e Hazir ke **** Ghalib *** hain... Is behtreen Ghazal ke liye ..Dil ki Gaihrayeon se.... MUBARAK BAD......Suhail Kakorvi bhai ....

Saalim Shuja Ansari
بہت بہت مبارک ہو اس شاندار کلام کے لیے
کیا پرکاری ء سخن ہے واہ

Mohd Sirajuddin Saif waaaaaaaaaaaaaaaaah - kya kahne - hai paseena/ chamane di - aroozi maharat ka khoobsoorat khel - lajawab

Kidwai Shafey your second couplet unlocks the power of silence here judge's silence speaks louder than words and the miasma of uncertainty looms over the anticipated verdict

Ahmad Jamal मेरे वजूद की तफ्सील है बलीग बहोत।
अभी पे करता हूँ मैं काम आसमा के लिए।।।
यकीनन ऐसे शेर कहने का आपको हक है।
आँखों की झील में इक अक्स ए गजल देखा है ।
हमने गालिब तो नही उसका बदल देखा है।।।

Akmal Nazir Beintha khoobsurat ghazal hui,
mazmoon aafrini
aur barjastagi ka

Abdus Sami

لہو سے پھول کھلاکر ہی سر فراز ہوئی——جبیں ہماری ترے سنگ آستاں کے لئے——بہت خوب اس شعر نے جو عقیدت محبت اور زندگی کا ما حاصل تھا وہ سب کچھ بیان کر دیا لا جواب شاعری زیر تست انسانی حیات کی تر جمانی الفاظ نہیں لکھوں تو کیا لکھوں یہی کمال ہے کہ لا جواب کر دینے کا ہر شعر اعلی آپ ہر شعر فنی اعتبار سے گالیات سے سہلیات تک معاملت لئے ہوئے جس راہ سے گزرے تھے غالب وہ راستہ کوئی آج صاف نظر آرہا ہے وہ انکا نور تھا یہ اس نور کو اپنے ساتھ لیئے ہے یہ یہ بہت بڑی اور نہایت مشکل ہے مگر آپکے یہاں آسان ہے بہت اچھی غزل جس کے ہر شعر پر جھوم جھوم کر داد دی جا سکتی ہے ماشاء اللہ مبارکباد کے مستحق ہیں

Asif Kamaal Waaah Jnaab waaaaaaaah
Shaahkaar aur laaajwaaaab Gazal se nwaaza he Muhtaram Jnaab Suhail Kakorvi Saahib,
Dhero dher Daad o Mubarak Baad haazir he,

Mohsin Abbas BheeeeetreeeeeeeeeeeeeeeN
ShandaaaaaaaaaaaaaaaaAR
Lajwaaaaaab GhazaL

Sheikh Asad Aamir Mustafavi सदशुक दोनों पा गए हैं मंज़िल ए मुराद,
मुझको न होश है न तो साकी को होश है।
वाह बहुत शानदार जानदार शेर ... See more

● Chat (86)

Mohammad Ali Sahil kya baat.....wah...wah...waaaaaaaaaaaaaaaah....khoobsurat aur fikraamez kalaam.........जलवा इस दर्जा हो गया रोशन
अब कहा ज़िके पर्दादारी है .....behtareen ....

Rizwan Ansari

ایک ایک شعر مثل گوہر کیا کہنے آپ کے محترم
اس لاجواب غزل کی بے تحاشا دلی داد و تحسین و مبارکباد.. سلامت رہیں

Syed Shoeb Qaatil ka iss qadar hai asar zehn e adl par
Munsif ke jisko bolna thaa wo khamosh Hai
Waah waah Suhail Bhai bohot khhoob....

Rizwan Ansari

وہ کتاب زندگی کا خوبصورت باب تھا
غالب کی زمین میں ایک اور بیحد عمدہ غزل
کیا کہنے محترم کیا کہنے
بے حساب داد و تحسین

Mohsin Abbas

ہر شعر خود بخود آپ کے سامنے ہاتھ باندھے کھڑے ہوئے ہیں اور آپ کو کچھ بھی مشق نہیں کرنی پڑ رہی ہے میری نظر میں آپ حضرت غالب کے سچے وارث ہیں اللہ آپ کو سلامت رکھے شاد و فرحاں رہیں اس غزل کی دلی مبارکباد

Sanjay Shauq माथे पे कर्बला के ये सिज्दा है नूर से
वो कामयाब ए इश्क़ है जो सरफ़रोश है। WAAH WAAH Suhail Kakorvi BHAI-
EK MUNFARID ANDAZ SE KAHA HAI AAPNE YE SHER--DAR ASL
DUNIYA -LAFZ-E-KUN KA VISTAR HAI JISKI BUNIYAD ME ISHQ
HAI-AUR SARI KARMAT ISI KI HAI--HAR LIHAZ SE BAHUT KAMIYAB
SHER HAI-MUBARAKBAD

Sanjay Shauq होगा क़ातिल हुआ करे कोई
मुझको बिस्मिल ज़रा करे कोई IS ME GHAZAB KA AZM HAI- DOOSRE
MISRE NE AZM E MOHKAM SE KITNA BE FIKR BANA DIYA HAI--
SHAYAR KO-- YE ZASARAT KHUD EDMADI KI DALEEL HAI---AUR
YAHI AZM MAQTE ME QAYAM HAI--ISME SHAYAR DAWAT DE
RAHA HAI--KII AAINA KAR DE DIKHAO--YE AZM AUR HAUSLA
AAPKA HI KHASA HAI-MUBARAKBAD-Suhail Kakorvi BHAI-

Ha'adi Jawaid Waaah waaaah Lajawab asha'ar se aarasta eik
khubsurat Kalaam....
Ghalib ki rooh bhi khush ho gayi hogi ....
Suhail Kakorvi sir zindabad zindabad

Tariq Saeed Ch · 8 mutual friends
واااااہ جی واااااہ کیا کہنے کمممماااال است سخن
ماشاءاللہ ، اک اور شاندار و دلکش پیشکش پر ڈھیروں داد و مبارکباد قبول کریں جناب ، سلامت
و شاد رہیں ، آمین 😊😊

Mohsin Abbas
واااااہ وااااااااہ آپ کی غزل نے حضرت غالب کی روح کو تسکین عطا کر دی نہایت ہی
عمدہ غزل کہی ہے محترم بصمیم قلب دااااااد حاضر ہے

Mohammad Ali Sahil kya
baat.....wah...wah...waaaaaaaaaaaaaaaah....khoobsurat aur fikraamez
kalaam........ जलवा इस दर्जा हो गया रोशन
अब कहा ज़िक्र पर्दादारी है ..... behtareen ....

Kidwai Shafey usually ghazals zero in on an experience that appears
complete in all respect and its consequences are stagnantly portrayed
but in this Ghazal one comes across with an altered situation the
experience oscillates between being and its manifestation ghalib puts a
question mark on it and you too tried to mock at posturing it is
remarable

Daanish Bhaarti हुज़ूर .... अशआर पढ़ रहा हूँ .... उनमें डूब रहा हूँ .... और ये
सोच रहा हूँ .... क्या इस काबिल हूँ कि इस बेहतरीन कलाम पर कुछ तब्सिरा कर पाऊँ
.... वाह .... वाह .... और बस वाह

Aftab Siddiqui · Friends with Abdus Sami and
Waaaahhh waaaahhh behad khoob mohtram
Zindabad zindabaad

Mohsin Abbas
آپ حضرت غالب کی زمین پر جو بھی غزل کہتے ہیں وہ ہر طرح سے معیار کی کسوٹی پر
کھری اترتی ہے اس غزل کے کس کس شعر کی تعریف کی جائے ہر شعر اپنی آپ مثال ہے اللہ
کرے زور قلم اور زیادہ شاد و فرحاں رہیں

Mohammad Ali Sahil Behtareen aur gahri fikr se wabasta khoobsurat aur dilkash kalaam......waaaaaaaaaaaaah......kya baat....सदक़ुक दोनों पा गए हैं मंज़िल ए मुराद,
मुझको न होश है न तो साक़ी को होश है। .....Zindabaad

Kidwai Shafey life of desire denotes travail and tribulation and its process is too complicated and you did well to document it with creative usage of end rhyme(Radeef) and it intrigues the reader

Kidwai Shafey your second couplet unlocks the power of silence here judge's silence speaks louder than words and the miasma of uncertainty looms over the anticipated verdict

Sheikh Asad Aamir Mustafavi Genius suhail bhai
Ek to itni kathhor urdu
Aur uska utni hi kathhorta se english me translation.
Awesome
I selute you.

Daanish Bhaarti मिर्ज़ा ग़ालिब के ख़ूबसूरत लहजे और फ़िक्र को इक ख़ास अंदाज़ में पेश कर रहे हैं आप इन दिनों ... पढ़कर अच्छा लग रहा है ... कुछ और पढ़ने का इंतज़ार भी बना रहता है ... मुबारकबाद.
Like · Reply · 6w

Wasif Farooqui Ghalib Ke Saath Tum Ko Bhi Duniya Kahey Suhail..
Wo Apney Fan Mein Taaq Thaa Lahjey Mein Fard Thaa.

Rizwan Ansari
جو حق کی بات کہتا تھا فطرت سے مرد تھا
کیا کہنے حضرت کیا کہنے
ایک ایک شعر دل میں اتر گیا.... بہت عمدہ غزل کی بیشمار دل سے دلی مبارکباد

Anjum Ludhianvi बदली हवाए इश्क से रंगत बहार की
चेहरा वो सुर्ख़ हो गया जो पहले ज़र्द था . khoooooooooooob aur ye bhi

Anjum Ludhianvi हासिल थी मुझको दौलते दीदार यार जब
जो सीमो ज़र था मेरी निगाहों में गर्द था. ye us se bhi oooooooooooper ka sher hai Suhail Kakorvi g khoooooooooooooob

Sanjay Shauq जगमगा उठता है इख़्लास के तसव्वुर में ज़हर
ढूंढ कर पाते हैं जब हम यार चिलमन में नहीं BAHUT UMDA Suhail Kakorvi-BHAI-

Sanjay Shauq इससे बढ़ जाता है अक्सर ख़ून का दौरान भी
इसलिए अच्छा है इस्तेमाल हो थोड़ा नमक WAAH WAAH -Suhail Kakorvi BHAI BAHUT UMDA

Al Wali Ansari Namak chehraye husn ki malahat ka agar hawala hai to fazaye rooman men Josh so daurane khoon badhta hai doosri taraf medical point se namak ki zyadti blood pressure badhati hai doosra pehlu Ghalib kahan keh Sakte the Moinul Islam sb ne aapko ikkiswim sadi ka ghalib ghalat nahin kaha hai

ارضیاتِ غالبؔ

سہیل کاکوروی

ग़ालिब: एक उत्तरकथा

सुहैल काकोरवी

Remnants of Ghalib

Suhail Kakorvi

978-1733-426-09-7